

ΣτΕ 1362/2018 (Τμ. Ε')

Πρόεδρος: Α. Ράντος, **Αντιπρόεδρος ΣτΕ,** **Εισηγητής:** Μ. Σωτηροπούλου, Σύμβουλος της Επικρατείας, **Δικηγόροι:** Μ. Τρεμόπουλος, Γ. Παπαρούνη, Πάρεδρος ΝΣΚ, Γ. Δελλής

Διατάξεις: άρθρα 102 Συντ., 75 ν. 3463/2006 (Α' 114, όπως τροπ. με τον ν. 3852/2010, Α' 87), 7 (§ 8), Παράρτημα VII Κανονισμού (ΕΕ) 347/2013 (ΕΕ L 115), Παράρτημα 3 ν. 4217/2013 (Α' 267), Κανονισμός (ΕΕ) 2016/89 (ΕΕ L 19/27.01.2016), ν. 4145/2013 (Α' 89), ν. 4217/2013 (Α' 267), άρθρα 165-172, 173 (§ 1), 174-175 ν. 4001/2011 (Α' 179), να 6876/4871/2008 (ΓΣΧΣΑΑ - Α' 128), να 29310/2003 (Β' 1471/09.10.2003 - ΠΣ Ανατ. Μακεδονίας - Θράκης), να 674/2004 (Β' 218/06.02.2004 - ΠΣ Κεντρ. Μακεδονίας), να 26295/2003 (Β' 1472/09.10.2003 - ΠΣ Δυτ. Μακεδονίας), απόφαση 27/2014 Διϋπουργικής Επιτροπής Στρατηγικών Επενδύσεων, άρθρο 8 ν. 4271/2014 (Α' 144/28.06.2014), 1 ν. 3894/2010 (Α' 204), 1, 3-6, 8-9, 11-12 Οδηγίας 2011/92/ΕΕ (ΕΕ L 26), 1-2 ν. 4014/2011 (Α' 209), Παράρτημα XI να 1958/2012 (Β' 21), άρθρο 56 (§ 6α) ν. 2637/1998 (Α' 200, όπως αντικ. από τα άρθρα 9 § 7 ν. 3851/2010, Α' 85 και 1 § 9 ν. 4146/2013, Α' 90), 8 (§ 1), Παράρτημα 1 - άρθρο 2.3(β) ν. 4271/2014 (Α' 144/28.06.2014), 45, 53 ν. 998/1979 (Α' 289, όπως τροπ. με το άρθρο 2 § 1 ν. 2941/2001, Α' 201 και αντικ. από το άρθρο 36 ν. 4280/2014 (Α' 159/08.08.2014), άρθρα 2-4 να 15277/23.03.2012 (Β' 1077), κυα 14122/549/Ε 103/24.3.2011 (Β' 488), κυα 22306/1075/Ε 103/29.5.2007 (Β' 920), άρθρο 2, Παράρτημα Α' κυα οικ. 48963/5.10.2012 (Β' 2703), 2 (§ 5) πδ/τος 1180/1981 (Α' 293), Οδηγία 2003/10/ΕΚ (ΕΕ L 42)

Έγκριση περιβαλλοντικών όρων Διαδριατικού Αγωγού Φυσικού Αερίου Υψηλής Πίεσης (ΤΑΡ). Διάδρομοι προτεραιότητας φυσικού αερίου στην ΕΕ. Έργα κοινού ενδιαφέροντος που αναγνωρίζονται ως συμβάλλοντα στο δημόσιο συμφέρον από την άποψη της ενεργειακής πολιτικής. Συμφωνίες Κυβέρνησης Υποδοχής. Προστασία οικοτόπων, δασικών περιοχών, αρχαιολογικών χώρων και γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας. Η πράξη χαρακτηρισμού εκτάσεων ως δασικών ή μη μπορεί να έπεται της κατάρτισης οριστικών τεχνικών μελετών και της γνωμοδότησης της δασικής υπηρεσίας επί της ΜΠΕ. Η περιβαλλοντική εκτίμηση του έργου δεν εξαρτάται από το ιδιοκτησιακό καθεστώς των δασικών εκτάσεων από τις οποίες διέρχεται.

2. Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση, όπως συμπληρώνεται με τέσσερα δικόγραφα προσθέτων λόγων, ζητείται η ακύρωση της απόφασης 174848/12.9.2014 του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, με την οποία εγκρίθηκαν περιβαλλοντικοί όροι για την κατασκευή και λειτουργία του έργου «Διαδριατικός Αγωγός Φυσικού Αερίου Υψηλής Πίεσης (ΤΑΡ) & Συνοδευτικές Εγκαταστάσεις - Ελληνικό Τμήμα».

6. Επειδή, στην Ανακοίνωση της 17ης.11.2010 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Προτεραιότητες για την ενεργειακή υποδομή για το 2020 και μετέπειτα - Προσχέδιο για ενοποιημένο ευρωπαϊκό ενεργειακό δίκτυο» [COM(2010)677], προσδιορίστηκαν οι στόχοι ενεργειακής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται τα διασυνδεδεμένα δίκτυα φυσικού αερίου (παρ. 2.2, βλ. και παρ. 2.6). Ο νότιος διάδρομος φυσικού αερίου εντάσσεται στους διαδρόμους προτεραιότητας, με στόχο την περαιτέρω διαφοροποίηση των πηγών εφοδιασμού σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και τη μεταφορά αερίου από τα μεγαλύτερα, παγκοσμίως, κοιτάσματα της Λεκάνης της Κασπίας, της Κεντρικής Ασίας και της Μέσης Ανατολής προς την ΕΕ (90,6 τρισεκατ. κ.μ.), χαρακτηρίζεται δε ως ο «τέταρτος μεγάλος άξονας για τη διαφοροποίηση του εφοδιασμού της

Ευρώπης με φυσικό αέριο» (παρ. 4.1.2, βλ. και παράρτημα παρ. 3.2 «Διαφοροποιημένες πηγές εφοδιασμού σε πλήρως διασυνδεδεμένο και ευέλικτο δίκτυο φυσικού αερίου της ΕΕ», υπό 3.2.1). Με τον Κανονισμό 347/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Απριλίου 2013 (L 115) καθορίστηκαν οι κατευθυντήριες γραμμές για την έγκαιρη ανάπτυξη και διαλειτουργικότητα των διαδρόμων και ζωνών προτεραιότητας των διευρωπαϊκών ενεργειακών υποδομών, στο δε παράρτημα I του Κανονισμού ο «Νότιος διάδρομος μεταφοράς φυσικού αερίου (SGC)» περιγράφεται ως εξής: «υποδομές μεταφοράς φυσικού αερίου από τη λεκάνη της Κασπίας, την κεντρική Ασία, τη Μέση Ανατολή και τη λεκάνη της ανατολικής Μεσογείου προς την Ένωση με στόχο την ενίσχυση της διαφοροποίησης του εφοδιασμού. Συμμετέχοντα κράτη μέλη: ... Ελλάδα, Ιταλία ...». Ο κοινοτικός νομοθέτης αναγνωρίζει τις «εθνικές ιδιαιτερότητες στις διαδικασίες σχεδιασμού και αδειοδότησης» των σχετικών έργων και παρέχει την ευχέρεια στα κράτη μέλη να επιλέξουν μεταξύ τριών συστημάτων, που αναφέρονται στο άρθρο 8 του κανονισμού, εκ των οποίων το δεύτερο αποτελεί το «συντονισμένο σύστημα», στο οποίο «η εμπεριστατωμένη απόφαση περιλαμβάνει πολλαπλές επιμέρους νομικώς δεσμευτικές αποφάσεις που έχουν εκδώσει διάφορες εμπλεκόμενες αρχές, τις οποίες συντονίζει η αρμόδια αρχή», το σύστημα δε αυτό επελέγη από την Ελλάδα [βλ. άρθρο 8 παρ. 3 περ. β' του Κανονισμού - προβλ. παράρτημα 3 του ν. 4217/2013 «Κύρωση Συμφωνίας Φιλοξενούσας Χώρας μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και της TRANS ADRIATIC PIPELINE AG» (Α' 267), όπου αναφέρονται οι επιμέρους απαιτούμενες, νομικώς δεσμευτικές, πράξεις και άδειες και οι αρμόδιες για την έκδοσή τους αρχές]. Στο άρθρο 7 παρ. 8 του αυτού Κανονισμού 347/2013 ορίζεται ότι: «Αναφορικά με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 6 παρ. 4 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και το άρθρο 4 παρ. 7 της οδηγίας 2000/60/ΕΚ, τα έργα κοινού ενδιαφέροντος αναγνωρίζονται ως συμβάλλοντα στο δημόσιο συμφέρον από την άποψη της ενεργειακής πολιτικής, και μπορεί να θεωρηθεί ότι υπαγορεύονται από λόγους «επιτακτικού δημοσίου συμφέροντος», εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπουν αυτές οι οδηγίες ...». Περαιτέρω, στο παράρτημα VII, προστεθέν με τον κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμό (ΕΕ) 1391/2013 της Επιτροπής της 14ης Οκτωβρίου 2013 (L 349), παρατίθεται ο ενωσιακός κατάλογος έργων κοινού ενδιαφέροντος, στον οποίο περιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων: «Β. ... 7. Διάδρομος προτεραιότητας «Νότιος διάδρομος μεταφοράς φυσικού αερίου» («SGC»): 7.1. Δέσμη ενοποιημένων, ειδικών και επιδεχόμενων κλιμάκωση υποδομών μεταφοράς, με τον σχετικό εξοπλισμό, για τη μεταφορά τουλάχιστον 10 bcm/a (δισεκατ. κυβικών μέτρων ετησίως) φυσικού αερίου από νέες πηγές της περιοχής της Κασπίας, μέσω Γεωργίας και Τουρκίας, με τελικό προορισμό τις αγορές της ΕΕ από δύο πιθανές οδούς - μία που διασχίζει τη Νοτιοανατολική Ευρώπη και καταλήγει στην Αυστρία και μια άλλη που φθάνει στην Ιταλία μέσω της Αδριατικής -, η οποία περιλαμβάνει ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα ΕΚΕ: 7.1.1 ... 7.1.2. Σταθμός συμπίεσης αερίου στους Κήπους (ΕΛ) 7.1.3 Αγωγός αερίου μεταξύ Ελλάδας και Ιταλίας μέσω της Αλβανίας και της Αδριατικής [έργο επί του παρόντος γνωστό ως "Αδριατικός αγωγός φυσικού αερίου" (TAP)] 7.1.4 ...». Τέλος, με τον κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμό (ΕΕ) 2016/89 της Επιτροπής της 18ης Νοεμβρίου 2015 (L 19/27.1.2016) το παράρτημα VII του Κανονισμού

αντικαταστάθηκε, κατά το κρίσιμο μέρος του, ως εξής: «7.1 ΕΚΕ δέσμης ενοποιημένων, ειδικών και επιδεχόμενων κλιμάκωση υποδομών μεταφοράς, με τον σχετικό εξοπλισμό, για τη μεταφορά τουλάχιστον 10 bcm/a (δισεκατ. κυβικά μέτρα ετησίως) φυσικού αερίου από νέες πηγές της περιοχής της Κασπίας, μέσω Αζερμπαϊτζάν, Γεωργίας και Τουρκίας, με προορισμό τις αγορές της ΕΕ στην Ελλάδα και την Ιταλία, η οποία περιλαμβάνει ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα ΕΚΕ: 7.1.1 Αγωγός φυσικού αερίου προς την ΕΕ από το Τουρκμενιστάν και το Αζερμπαϊτζάν μέσω Γεωργίας και Τουρκίας [έργο επί του παρόντος γνωστό ως συνδυασμός των έργων “Διακασπιακός αγωγός φυσικού αερίου” (TCP), “Επέκταση του αγωγού του νοτίου Καυκάσου” (SCP-(F)X) και “Αγωγός φυσικού αερίου Ανατολίας” (TANAP)] 7.1.2 Σταθμός συμπίεσης αερίου στους Κήπους (EL) 7.1.3 Αγωγός αερίου μεταξύ Ελλάδας και Ιταλίας μέσω της Αλβανίας και της Αδριατικής [έργο επί του παρόντος γνωστό ως “Αδριατικός αγωγός φυσικού αερίου” (TAP)]. 7.1.4 ...».

7. Επειδή, με το ν. 4145/2013 (Α' 89) κυρώθηκε η Συμφωνία μεταξύ της Δημοκρατίας της Αλβανίας, της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Ιταλικής Δημοκρατίας, που υπεγράφη στην Αθήνα στις 12 Φεβρουαρίου 2013, σχετικά με έργο του διαδριατικού αγωγού φυσικού αερίου [«The Trans Adriatic Pipeline Project»]. Με τη συμφωνία αυτή τα Συμβαλλόμενα Μέρη, αναγνωρίζοντας το σημαντικό στρατηγικό ρόλο που θα διαδραματίσει ο αγωγός στο άνοιγμα του Νότιου Διαδρόμου Φυσικού Αερίου (Southern Gas Corridor) και την αμοιβαία επωφελή συνεργασία για τη διασφάλιση της αξιόπιστης παροχής φυσικού αερίου από τις πηγές της Κεντρικής Ασίας και της Μέσης Ανατολής, συμπεριλαμβανομένης της Δημοκρατίας του Αζερμπαϊτζάν, προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, ανέλαβαν να επιτρέπουν, να διευκολύνουν και να υποστηρίζουν την υλοποίηση του έργου, να συνεργάζονται και συντονίζονται μεταξύ τους για την εκτέλεσή του, χωρίς να επιβάλλουν παράλογες καθυστερήσεις, περιορισμούς ή επιβαρύνσεις (άρθρο 2), αναγνώρισαν τη στρατηγική εθνική σημασία του έργου και δεσμεύθηκαν να λάβουν όλα τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να διευκολυνθεί η εκπλήρωσή του στο έδαφός τους (άρθρο 6) και να μην διακοπεί, περιορισθεί ή εμποδισθεί με άλλον τρόπο η ροή του φυσικού αερίου μέσω του εν λόγω αγωγού (άρθρο 7). Επίσης, η Αλβανία και η Ελλάδα, ως τα Συμβαλλόμενα Μέρη από τα οποία διέρχεται το μεγαλύτερο μέρος του αγωγού, ανέλαβαν επιπλέον να συνάψουν, η κάθε μία, «Συμφωνία Κυβέρνησης Υποδοχής» με τον επενδυτή του έργου και προβλέφθηκε ότι οι Συμφωνίες αυτές θα υπόκεινται σε διαδικασία κύρωσης σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο του αντίστοιχου Συμβαλλόμενου Μέρους (άρθρο 5). Στη συνέχεια, με το ν. 4217/2013 (Α' 267) κυρώθηκαν και απέκτησαν ισχύ νόμου η από 26 Ιουνίου 2013 Συμφωνία Φιλοξενούσας Χώρας μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και της εταιρείας «Trans Adriatic Pipeline AG» και τα παραρτήματα αυτής. Στο προοίμιο της συμφωνίας αναφέρεται ότι τα Μέρη αναγνωρίζουν ότι το έργο είναι στρατηγικής σημασίας, δεδομένου ότι θα ενισχύσει τη θέση της Ελλάδας ως βασικής χώρας διέλευσης φυσικού αερίου, στο πλαίσιο των στόχων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για ενεργειακή ασφάλεια και διαφοροποίηση των πηγών προμήθειας, θα προσελκύσει προμήθειες φυσικού αερίου στην Ελλάδα, βοηθώντας την να ανταποκριθεί στους δικούς της στόχους ασφάλειας και διαφοροποίησης των πηγών προμήθειας, θα αποδώσει

φορολογικά έσοδα και άλλα οικονομικά οφέλη μέσω φόρων, εργασίας και ανάπτυξης, και θα παράσχει τη βάση για περαιτέρω συνεργασία μεταξύ των Μερών επί μελλοντικών ενεργειακών έργων. Σύμφωνα με την κυρωθείσα Συμφωνία, «Το Κράτος αναγνωρίζει και συμφωνεί ότι το Έργο είναι έργο εθνικής σημασίας και προς το εθνικό και δημόσιο συμφέρον της Ελληνικής Δημοκρατίας» (άρθρο 4.1), «Τα Μέρη αναγνωρίζουν ότι το Έργο αντιπροσωπεύει μία σημαντική επένδυση στην Ελληνική Δημοκρατία που θα δημιουργήσει σημαντικές ευκαιρίες για το Ελληνικό εργατικό δυναμικό ... και για τους Έλληνες εργολάβους ...» (άρθρο 8.1), «Το Κράτος και κάθε ένα από τα άλλα Κρατικά Μέρη θα λαμβάνει όλα τα απαραίτητα μέτρα για να διευκολύνει όλες τις Δραστηριότητες του Έργου που σχετίζονται με τη Μεταφορά του Φυσικού Αερίου μέσω του Συστήματος Αγωγού ή οποιουδήποτε μέρους αυτού ... και χωρίς να επιβάλλει οποιεσδήποτε ανατιμολογήτες καθυστερήσεις, περιορισμούς ή χρεώσεις» (άρθρο 4.8) και «Το Κράτος διασφαλίζει και εγγυάται (ως πρωτοφειλέτης) την έγκαιρη εκτέλεση των υποχρεώσεων και δεσμεύσεων κάθε άλλου Κρατικού Μέρους δυνάμει κάθε μιας από τις Συμβάσεις Έργου...» (άρθρο 5.1). Στο άρθρο 7.1 της κυρωθείσης Συμφωνίας αναφέρεται ότι το Σύστημα Αγωγού προορίζεται να διασυνδεθεί με τον αγωγό TANAP, όταν αυτός κατασκευαστεί, στα σύνορα μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, ενώ προβλέπεται δυνατότητα σύναψης μίας ή περισσότερων Συμφωνιών Διασύνδεσης «μεταξύ των Ελληνικών εγκαταστάσεων και του εγχώριου Ελληνικού συστήματος μεταφοράς αερίου και/ή των δικτύων διανομής» (άρθρο 7.2) και υποβολής αίτησης για την εγκατάσταση Διασταυρούμενης Υποδομής από «πρόσωπο που δεν είναι Κρατικό Μέρος» (άρθρο 9.4). Εξ άλλου, στο παράρτημα 1 της Συμφωνίας, προβλέπεται η δυνατότητα απαλλοτριώσεως των σχετικών δικαιωμάτων επί μη κρατικής γης μόνον αφού έχουν αποτελέσει αντικείμενο αποτυχημένης διαπραγματεύσεως με τους δικαιούχους (παρ. 7.1 του μέρους 1) και η καταβολή αποζημιώσεων από τον Επενδυτή στα θιγόμενα πρόσωπα είτε κατόπιν συμφωνίας, είτε με βάση το σχετικό Σχέδιο Αποκατάστασης Διαβίωσης (βλ. παράγραφο 8 του μέρους 1 και ολόκληρο το μέρος 2 του παραρτήματος 1). Επιπλέον, εισάγονται ορισμένες αποκλίσεις από την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 165-172, 173 παρ. 1, 174 και 175 του ν. 4001/2011 «Για τη λειτουργία Ενεργειακών Αγορών Ηλεκτρισμού και Φυσικού Αερίου, για Έρευνα, Παραγωγή και δίκτυα μεταφοράς Υδρογονανθράκων και άλλες ρυθμίσεις» (Α' 179), μεταξύ δε άλλων ορίζεται (Παράρτημα 1, παρ. 2.2 περ. ε', του ν. 4217/2013) ότι η προβλεπόμενη στο άρθρο 166 παρ. 2 του ν. 4001/2011 ζώνη (δηλαδή η ζώνη εκατέρωθεν του αγωγού στην οποία απαγορεύεται η αλλοίωση, με οποιοδήποτε τρόπο, της μορφολογίας της επιφάνειας του εδάφους και επιβάλλονται περιορισμοί της κυριότητας) μειώνεται, «προς όφελος του περιβάλλοντος και των τυχόν θιγόμενων προσώπων», «κατά ένα μέτρο σε κάθε πλευρά του άξονα του αγωγού, ήτοι θα έχει πλάτος τέσσερα (4) μέτρα αριστερά και τέσσερα (4) μέτρα δεξιά του άξονα του αγωγού, αντί για πέντε (5) μέτρα». Στην παρ. 6.3 περ. γ'(iii) του παραρτήματος 1 της «Συμφωνίας Φιλοξενούσας Χώρας» αναφέρεται ότι: (α) ο Διάδρομος Κατασκευής θα έχει, «γενικά, πλάτος 38 μ.», (β) ο Διάδρομος Συστήματος Αγωγού θα έχει, «γενικά, πλάτος 8 μ.», (γ) «τα Σχετικά Δικαιώματα επί της Γης των Εγκαταστάσεων και της Γης Δρόμων Μόνιμης Πρόσβασης προορίζονται να είναι δικαιώματα κυριότητας του Επενδυτή του

Έργου», (δ) «τα Σχετικά Δικαιώματα επί του Διαδρόμου Συστήματος Αγωγού προορίζονται να είναι δικαιώματα δουλείας του Επενδυτή», (ε) «τα Σχετικά Δικαιώματα επί της Προσωρινής Γης προορίζονται να είναι δικαιώματα από μίσθωση, αδειοδότηση ή άλλα προσωρινά δικαιώματα», και (στ) «τα Σχετικά Δικαιώματα επί της Γης Πρόσβασης σε Δρόμους προορίζονται να είναι δικαιώματα κυριότητας του Κράτους». Εξάλλου, καθορίζονται οι απαιτούμενες άδειες για την υλοποίηση του έργου, όπως εγκρίσεις περιβαλλοντικών όρων, άδειες χρήσης ύδατος και άδειες των αρχαιολογικών υπηρεσιών (άρθρο 16.3 και παραρτήματα 3 και 6), για τις τελευταίες εκ των οποίων προβλέπεται επιπλέον η υπογραφή τόσο Μνημονίων Συναντίληψης και Συνεργασίας με το Υπουργείο Πολιτισμού όσο και Μνημονίων με τις κατά τόπους αρμόδιες Εφορείες Αρχαιοτήτων (άρθρο 16.7 και παραρτήματα 4 και 5). Στην παρ. 7 (με τίτλο «Συμβατότητα με Γενικό και Ειδικό Χωροταξικό Σχεδιασμό») του παραρτήματος 6 της αυτής Συμφωνίας ορίζεται ότι: «7.1. Προς αποφυγή αμφιβολιών, αναφέρεται ότι το Έργο εξυπηρετεί τους σκοπούς που περιγράφονται στο Γενικό Σχέδιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (υα 6876/4871/2008, Α' 128). Συγκεκριμένα, το Έργο είναι σημαντικό για τους σκοπούς αναβάθμισης της χώρας σε ενεργειακό κόμβο και για τη βελτίωση του διεθνούς ρόλου της Ελλάδας ως κέντρου μεταφοράς φυσικού αερίου. Για τον σκοπό αυτόν, το άρθρο 6, παρ. Β.2(γ) του Γενικού Σχεδίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης θα διαβάζεται σαν να περιλαμβάνει επίσης την ολοκλήρωση του Έργου. 7.2. Περαιτέρω, το Έργο είναι δημοσίου συμφέροντος και εξυπηρετεί τους στόχους και τους σκοπούς που παρατίθενται στα ακόλουθα περιφερειακά σχέδια: (α) Το Περιφερειακό Σχέδιο Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (υα 29310/2003, Β' 1471/9.10.2003), (β) Το Περιφερειακό Σχέδιο Κεντρικής Μακεδονίας (υα 674/2004, Β' 218/6.2.2004), (γ) Το Περιφερειακό Σχέδιο Δυτικής Μακεδονίας (υα 26295/2003, Β' 1472/9.10.2003). 7.3. Το Κράτος δια του παρόντος αναλαμβάνει την υποχρέωση να αναφέρει ρητώς και να συμπεριλάβει την εκτέλεση του έργου σε οποιαδήποτε αναθεώρηση και/ή τροποποίηση των ανωτέρω περιφερειακών σχεδίων». Με την - εκδοθείσα κατ' επίκληση του ως άνω Κανονισμού 347/2013 - απόφαση 27/2014 της Διϋπουργικής Επιτροπής Στρατηγικών Επενδύσεων (Συνεδρ. 2.6.2014) ορίστηκε η Γενική Γραμματεία Στρατηγικών και Ιδιωτικών Επενδύσεων του Υπουργείου Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας ως «αρμόδια εθνική αρχή», κατά την έννοια του άρθρου 8(1) του Κανονισμού αριθ. 347/2013, «για τη διευκόλυνση και το συντονισμό της διαδικασίας χορήγησης αδειών για τα «Ευρωπαϊκά Ενεργειακά έργα Κοινού Ενδιαφέροντος - Projects of Common Interest (PCI)». Τέλος, με το άρθρο 8 του ν. 4271/2014 (Α' 144/28.6.2014), ορίστηκε ότι: «1. Τα «Ευρωπαϊκά Ενεργειακά Έργα Κοινού Ενδιαφέροντος - Projects of Common Interest (PCI)» που αφορούν στην Ελλάδα, όπως αυτά ορίζονται στο Παράρτημα του κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1391/2013 της Επιτροπής της 14ης Οκτωβρίου 2013, και στα οποία φορέας της επένδυσης είναι ιδιώτης επενδυτής, αναγνωρίζονται ρητά ως Ιδιωτικές Στρατηγικές Επενδύσεις του άρθρου 1 του ν. 3894/2010 (Α' 204), χωρίς άλλη διατύπωση ή διαδικασία. 2. ... 3. Αρμόδια για τη διευκόλυνση και το συντονισμό της διαδικασίας χορήγησης αδειών για τις στρατηγικές επενδύσεις των παρ. 1 και 2 του παρόντος άρθρου είναι η Γενική Γραμματεία Στρατηγικών και Ιδιωτικών Επενδύσεων του Υπουργείου Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, ως

«αρμόδια εθνική αρχή» κατά την έννοια του άρθρου 8(1) του Κανονισμού αριθ. 347/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Απριλίου 2013. 4. Οι φορείς των στρατηγικών επενδύσεων των παρ. 1 και 2 του παρόντος άρθρου καταθέτουν στη Γενική Διεύθυνση Στρατηγικών Επενδύσεων πλήρη φάκελο των δικαιολογητικών που απαιτούνται κατά το ν. 3894/2010 και την κείμενη νομοθεσία για την έγκριση και έκδοση των σχετικών αδειών ...».

8. Επειδή, η παρεμβαίνουσα εταιρεία, με το από 14.6.2013 έγγραφο, υπέβαλε στο Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (ΥΠΕΚΑ) την από Ιουνίου 2013 «Μελέτη Περιβαλλοντικών και Κοινωνικών Επιπτώσεων» [εφ' εξής ΜΠΚΕ] του επίδικου έργου, μετά τη διενέργεια διαβούλευσης με τα ενδιαφερόμενα μέρη (αρμόδιες αρχές, πολίτες, ομάδες ειδικού ενδιαφέροντος κ.λπ.), ήδη από το έτος 2008, αρχικώς για το Δυτικό Τμήμα του έργου και ακολούθως και για το Ανατολικό, σε διάφορες φάσεις του σχεδιασμού (βλ. κεφ. 7 της ΜΠΚΕ «Διαβούλευση με ενδιαφερόμενα μέρη»). Ακολούθησε, τον Ιούλιο του 2013, η δημοσιοποίηση του φακέλου της ΜΠΚΕ και η διαδικασία διαβούλευσης επ' αυτής (βλ. το έγγραφο .../31.7.2013 του ΥΠΕΚΑ), στο πλαίσιο της οποίας διάφοροι φορείς εξέδωσαν γνωμοδοτήσεις. Όπως προκύπτει από την επίμαχη ΜΠΚΕ, ο Διαδριατικός Αγωγός Φυσικού Αερίου Υψηλής Πίεσης (Trans Adriatic Pipeline - TAP), εντασσόμενος στον προαναφερθέντα Νότιο Διάδρομο Φυσικού Αερίου, πρόκειται να μεταφέρει φυσικό αέριο προερχόμενο από την περιοχή της Κασπίας θάλασσας (και ειδικότερα του κοιτάσματος Shaz Deniz II του Αζερμπαϊτζάν) προς την Ευρώπη και να τροφοδοτήσει με αέριο τις δυτικές και νότιες αγορές αυτής. Ο αγωγός, συνολικού μήκους 863 χλμ., ξεκινάει από τα ελληνοτουρκικά σύνορα, όπου συνδέεται με τον αγωγό φυσικού αερίου της Ανατολίας (TANAP), διασχίζει υπογείως ένα μεγάλο τμήμα της Βόρειας Ελλάδας και καταλήγει, μέσω της Αλβανίας και (υποθαλασσίως) της Αδριατικής θάλασσας, στην Ιταλία, κοντά στην περιοχή του San Foca (Lecce). Σύμφωνα με την παρ. 1.1 της προσβαλλόμενης απόφασης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων (εφεξής ΑΕΠΟ), το επίδικo έργο αφορά στην εγκατάσταση και λειτουργία του ελληνικού τμήματος του ως άνω αγωγού, το οποίο εκτείνεται σε μήκος 543 χλμ., από την περιοχή των Κήπων νομού Έβρου μέχρι τα ελληνοαλβανικά σύνορα, στην περιοχή Ιεροπηγής νομού Καστοριάς. Ο αγωγός θα είναι χαλύβδινος με επικάλυψη πολυαιθυλενίου και σύστημα καθοδικής προστασίας, έχει σχεδιασθεί με διάμετρο 48 ιντσών (122 εκατοστών) και πίεση 95 barg (bars πάνω από την ατμοσφαιρική πίεση), θα εγκατασταθεί δε υπογείως με ελάχιστη επικάλυψη εδάφους ενός μέτρου. Ο TAP θα μεταφέρει αρχικά, κατά την πρώτη φάση λειτουργίας, 10 δισεκατομμύρια κ.μ. φυσικού αερίου ετησίως, με δυνατότητα επέκτασης μελλοντικά στα 20 κ.μ./έτος (2η φάση λειτουργίας). Προβλέπονται επίσης συνοδευτικές εγκαταστάσεις, όπως, κυρίως, δύο Σταθμοί Συμπίεσης (ένας στους Κήπους Έβρου, ήδη από την 1η φάση λειτουργίας, και ένας στις Σέρρες, κατά τη 2η φάση λειτουργίας), εικοσιδύο βαλβιδοστάσια (ανά 30 χλμ.), ξεστροπαγίδες και λοιπές εγκαταστάσεις που απαιτούνται κατά τη διάρκεια κατασκευής και λειτουργίας του έργου (δρόμοι πρόσβασης, εργοτάξια κατασκευής, αποθηκευτικοί χώροι κ.λπ.). Μετά την ολοκλήρωση των γνωμοδοτήσεων και τη συλλογή των απόψεων του ενδιαφερόμενου κοινού επί της ΜΠΚΕ, που διήρκεσαν περίπου ένα έτος (Αύγουστος 2013 - Αύγουστος 2014), η αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΕΚΑ, με το

έγγραφό της .../5.8.2014, ζήτησε από την παρεμβαίνουσα την υποβολή συμπληρωματικού φακέλου επί της υποβληθείσης ΜΠΚΕ, όσον αφορά στην όδευση του αγωγού στην περιοχή των Τεναγών Καβάλας, μετά τις έντονες αντιδράσεις που διατυπώθηκαν κατά τη διαβούλευση. Με το από 5.9.2014 έγγραφό της, η παρεμβαίνουσα υπέβαλε στο ΥΠΕΚΑ Συμπληρωματικό Φάκελο της ΜΠΚΕ, με τον οποίο εξήτασε εναλλακτικές λύσεις και πρότεινε την τροποποίηση της όδευσης του αγωγού στην περιοχή των Τεναγών Καβάλας. Η τροποποίηση αυτή, για την οποία γνωμοδότησε θετικά (υπό όρους) η ΙΗ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων (βλ. το έγγραφό της .../8.9.2014), εγκρίθηκε υπό όρους, κατόπιν γνωμοδότησης του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου (ΚΑΣ), με την ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΙΠ ΚΑ/ΤΑΧ/226950/133647/14532/5611/11.9.2014 απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού. Με την προσβαλλόμενη απόφαση 174848/12.9.2014 του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής εγκρίθηκαν περιβαλλοντικοί όροι για το επίμαχο έργο και, όπως αναφέρεται στην παρ. 1.1 αυτής, «ο αγωγός θα ακολουθήσει την προτεινόμενη όδευση όπως παρουσιάζεται στον φάκελο ΜΠΕ, ειδικά όμως στην περιοχή των Τεναγών Ν. Καβάλας ο αγωγός θα ακολουθήσει τη βόρεια εναλλακτική όδευση, σύμφωνα με το συμπληρωματικό τεύχος ΜΠΕ. Η όδευση αυτή αρχίζει στη ΧΘ 193, βόρεια του οικισμού Νέος Ζυγός, ακολουθεί διαδρομή νοτίως των Φιλίππων και των Κρηνίδων και εισέρχεται στο ΝΑ τμήμα του Αρχαιολογικού χώρου των Φιλίππων, διατρέχοντας σχεδόν παράλληλα το νότιο όριο της Αρχαιολογικής Ζώνης (εκτός των ζωνών προστασίας Α και Β) και στη συνέχεια ακολουθεί ΒΔ κατεύθυνση. Η βόρεια εναλλακτική όδευση βρίσκεται εκτός Τεναγών (εκτός εδαφών τύρφης), ακολουθώντας κυρίως υφιστάμενους αγροτικούς δρόμους, αρδευτικά κανάλια και κατά μήκος της οριογραμμής αγροτεμαχίων, στην πεδιάδα των Φιλίππων».

9. Επειδή, όπως προκύπτει από την εκπονηθείσα ΜΠΚΕ, στην οποία ερείδεται η προσβαλλόμενη απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων (εφεξής ΑΕΠΟ), ο σχεδιασμός της όδευσης του αγωγού φυσικού αερίου πραγματοποιήθηκε με γνώμονα την αρχή της ομαδοποίησης των υποδομών, με σκοπό τη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και την αποφυγή κατακερματισμού του τοπίου· συγκεκριμένα, στο τμήμα από τους Κήπους έως τη Νέα Μεσημβρία (ανατολικό τμήμα), μήκους περίπου 360 χλμ., ο αγωγός οδεύει κατά το μεγαλύτερο μέρος του (στα 300 χλμ. της διαδρομής), παράλληλα με τον υφιστάμενο αγωγό φυσικού αερίου του Διαχειριστή Εθνικού Συστήματος Φυσικού Αερίου (ΔΕΣΦΑ), ενώ, αντιθέτως, στο δυτικό τμήμα (μήκους περίπου 180 χλμ.), η χάραξη δεν ακολουθεί υφιστάμενες υποδομές. Περαιτέρω, οι εργασίες κατασκευής του αγωγού θα διεξαχθούν γραμμικά, κατά μήκος αυτού, και συνίστανται στη διάνοιξη τάφρου, κατά κανόνα με τη μέθοδο ανοικτής εκσκαφής, εντός της οποίας θα τοποθετηθούν οι χαλύβδινοι σωλήνες, μήκους 12 έως 18 μ. έκαστος, που θα συγκολληθούν, αφού έχουν υποστεί καμπύλωση (για να ταιριάζουν με το περίγραμμα του εδάφους ή για να αποκτήσουν την επιθυμητή γωνία) και αφού έχουν επικαλυφθεί με θερμοσυστελλόμενο χιτώνιο πολυαιθυλενίου. Μετά ταύτα, πραγματοποιείται ο έλεγχος των συγκολλήσεων και των μονώσεων, η επίχωση του ορύγματος και η αποκατάσταση της επιφάνειας του εδάφους (σελ. 45 επ. του κεφ. 4 «Περιγραφή του έργου» της ΜΠΚΕ). Στη συνέχεια, διεξάγεται υδραυλική δομική, για τον έλεγχο

της ακεραιότητας του αγωγού και τυχόν διαρροών, πριν από τη δοκιμαστική λειτουργία του συστήματος. Ενόψει του ότι οι σημαντικότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις αναμένονται κατά τη διάρκεια της κατασκευής του αγωγού, επελέγη η μέθοδος της τμηματικής κατασκευής, που θα διαρκέσει μερικές εβδομάδες σε κάθε περιοχή κατά μήκος της όδευσης και εξασφαλίζει την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων. Η μέγιστη περιοχή επέμβασης κατά τη διάρκεια κατασκευής του αγωγού αντιστοιχεί σε εδαφική ζώνη πλάτους 38 μ. («ζώνη εργασίας») και η μέγιστη συνολική επιφάνεια επέμβασης ανέρχεται σε 20.634 στρ. (38 μ. επί 543 χλμ.). Ωστόσο, λόγω της ποικιλίας των περιοχών επέμβασης, προβλέπεται ότι η ζώνη εργασίας μπορεί να μειωθεί στα 28 μ. (αντί 38 μ.), ιδίως σε δασικές εκτάσεις, σε περιοχές ειδικής προστασίας και, εν γένει, εφόσον αυτό απαιτείται από τις κοινωνικοοικονομικές ή περιβαλλοντικές συνθήκες ή τεχνικούς περιορισμούς (σελ. 71 του κεφ. 4 και σελ. 120, 123, 140, 170 και 305 του κεφ. 8 της ΜΠΚΕ), ή ακόμη και σε 18 μ., σε περιοχές με υψόμετρο (υποκεφ. 4.4.5.7 της ΜΠΚΕ) ή σε ευρωπαϊκούς οικότοπους προτεραιότητας (σελ. 170 του κεφ. 8 της ΜΠΚΕ). Μετά την αποπεράτωση της κατασκευής του αγωγού και κατά τη διάρκεια της λειτουργίας του, προβλέπονται τρεις ζώνες γύρω από τον αγωγό, στις οποίες ισχύουν διάφοροι περιορισμοί (βλ. κεφ. 4 ΜΠΚΕ, σ. 71, 96): α/ «ζώνη προστασίας», πλάτους 8 μ. (4 μ. εκατέρωθεν του αγωγού), εντός της οποίας δεν θα επιτρέπεται η ανέγερση κατοικιών και λοιπών κατασκευών, ούτε η βαθιά άρροση ή οι καλλιέργειες με βαθύ ριζικό σύστημα, παρά μόνον καλλιέργειες με ρηχό όργωμα, τούτο δε προκειμένου να διασφαλισθεί η προστασία, επιθεώρηση, συντήρηση και επισκευή του αγωγού, β/ «ζώνη ασφαλείας», πλάτους 40 μ. (20 μ. εκατέρωθεν), στην οποία θα απαγορεύεται η δημιουργία νέων κατασκευών από τρίτους, και γ/ «διευρυμένη ζώνη ασφαλείας», πλάτους 400 μ. (200 μ. εκατέρωθεν), όπου θα ισχύουν συμπληρωματικά μέτρα προστασίας, λαμβανομένων υπόψη όλων των κανόνων ασφαλείας του Συστήματος Μεταφοράς Φυσικού Αερίου Υψηλής Πίεσης· για την τελευταία αυτή ζώνη, η παρεμβαίνουσα αναφέρει ότι ευρίσκεται σε διαπραγμάτευση με την Ελληνική Κυβέρνηση για τους ακριβείς περιορισμούς χρήσεων, όπως λ.χ. τη μη δυνατότητα ανέγερσης νέων συγκροτημάτων κατοικιών και βιομηχανικών υποδομών.

10. Επειδή, η οδηγία 2011/92/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Δεκεμβρίου 2011 για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον (L 26) ορίζει τα εξής: ...

11. Επειδή, στο ν. 4014/2011 (Α' 209) ορίζονται τα εξής: ...

12. Επειδή, προβάλλεται ότι, κατά παράβαση των άρθρων 3 και 5 [παρ. 1 και 3 εδ. α', γ'], σε συνδυασμό με το σημείο 1α' του Παραρτήματος IV, της οδηγίας 2011/92/ΕΕ (ανωτέρω, σκ. 10), η ΜΠΚΕ δεν περιλαμβάνει ακριβή περιγραφή της θέσης και του μεγέθους του έργου ως προς το πλάτος της ζώνης που θα καταληφθεί για την εκτέλεση των εργασιών τοποθέτησης του αγωγού. Ειδικότερα, οι αιτούντες υποστηρίζουν ότι, στο κεφ. 8.5 της ΜΠΚΕ (σελ. 79-80, πίνακας 8-24), αναφέρεται μέγιστη επιφάνεια της ζώνης εργασίας 38 μ. (19+19 εκατέρωθεν του αγωγού) και μέγιστη συνολική επιφάνεια επέμβασης κατά την κατασκευή 20.634 στρ., αλλά, κατά τρόπο αντιφατικό, οι γνωμοδοτήσεις διαφόρων Δασαρχείων ή Διευθύνσεων Δασών αναφέρονται σε ζώνη «όδευσης» ή «διέλευσης» ή «επεμβάσεων» του αγωγού, πλάτους 100 μ. (50 μ. εκατέρωθεν του αγωγού), με

αποτέλεσμα η μέγιστη επιφάνεια επέμβασης του έργου να ανέρχεται σε 54.300 στρ. (543 χλμ. x 100 μ.) και όχι, όπως ανακριβώς αναφέρεται στη ΜΠΚΕ, 20.634 στρ. Η αντίφαση επιτείνεται, κατά τους αιτούντες, από το ότι, αφ' ενός, δημιουργούνται αμφιβολίες για το μέγιστο εύρος των επεμβάσεων από το φωτογραφικό υλικό των παραρτημάτων 3.4 και 3.6 του κεφ. 4 της ΜΠΚΕ και, αφ' ετέρου, στο παράρτημα 3.3 δεν παρέχονται πληροφορίες σχετικά με τη ζώνη επέμβασης (εργασιών) του έργου, παρά μόνο για την «περιοχή μελέτης» (πλάτους 2 χλμ.). Τέλος, κατά την άποψη των αιτούντων, έπρεπε να γίνει μείωση της ζώνης εργασιών από 100 ή 400 μ. σε 18 μ., ώστε να μετριασθεί η επέμβαση σε περίπτωση διχοτόμησης αγροτεμαχίων.

13. Επειδή, η ΜΠΚΕ προσδιορίζει με σαφήνεια το πλάτος της καταληφθησόμενης «ζώνης εργασίας», η οποία απαιτείται για την εκτέλεση των εργασιών διάνοιξης της τάφρου και εγκιβωτισμού του αγωγού και ανέρχεται σε 38 μ. κατά μέγιστο, ήτοι 19 + 19 μ. από τις δύο πλευρές του αγωγού, με δυνατότητα μείωσης στα 28 ή και 18 μ. (βλ. προηγουμένως, σκ. 9). Η περιεχόμενη στη ΜΠΚΕ οριοθέτηση της ζώνης εργασίας δεν επηρεάζεται από έγγραφα διαφόρων Δασαρχείων, τα οποία αναφέρονται στις εκτάσεις για τις οποίες η παρεμβαίνουσα είχε ζητήσει, με το από 10.4.2013 έγγραφό της, από τις κατά τόπους δασικές αρχές (Δασαρχεία Θεσσαλονίκης, Δράμας, Καβάλας, Κιλκίς, Ροδόπης, Σουφλίου, Σερρών, Λαγκαδά, Ξάνθης, Αλεξανδρούπολης, Έδεσσας, Νάουσας και Κοζάνης και Διευθύνσεις Δασών νομού Φλώρινας και νομού Καστοριάς) την έκδοση πράξεων χαρακτηρισμού εκτάσεων ως δασικών ή μη (λόγω έλλειψης δασικών χαρτών), για ζώνη πλάτους 100 ή 200 μ., δηλ. 50 ή 100 μ. εκατέρωθεν του άξονα της προτεινόμενης και των εναλλακτικών οδεύσεων του αγωγού, καθώς και σε σχέση με τις θέσεις των συνοδευτικών εγκαταστάσεων (σταθμών συμπίεσης, βαλβιδοστασιών, χώρων αποθήκευσης σωληναγωγών, θέσεων εργοταξίων). Η δε αιτίαση ότι το πλάτος της ζώνης εργασιών έπρεπε να μειωθεί, από τα 400 και 100 μ., ακόμη περισσότερο, στα 18 μ., είναι απορριπτέα, διότι, αφ' ενός, στηρίζεται στην εσφαλμένη προϋπόθεση ότι το πλάτος της ζώνης εργασιών είναι 400 ή 100 μ., και αφ' ετέρου, πλήσσει απαράδεκτως την τεχνική κρίση της ΜΠΚΕ και της Διοίκησης για την έκταση που απαιτείται να καταληφθεί προκειμένου να εκτελεσθούν άρτια και απρόσκοπτα οι εργασίες τοποθέτησης του αγωγού. Εξ άλλου, αορίστως προβάλλεται, με αναφορά στα παραρτήματα 3.4 και 3.6 του κεφ. 4 της ΜΠΚΕ, η δημιουργία αμφιβολίας για το μέγιστο εύρος των επεμβάσεων. Περαιτέρω, όπως αναφέρεται στο κεφ. 5, σελ. 16 επ., η ΜΠΚΕ εκτίμησε τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις σε «περιοχή μελέτης» ή «περιοχή επιρροής», που εκτείνεται σε απόσταση 500 μ. γύρω από τον αγωγό (250 μ. εκατέρωθεν αυτού), και αξιολόγησε τις κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις με την εξής διαφοροποίηση: i. σε έκταση 2 χλμ. (1 χλμ. εκατέρωθεν του αγωγού), για το τμήμα όπου το έργο δεν ακολουθεί παράλληλη οδευση με το ΔΕΣΦΑ, και ii. 1 χλμ. για το υπόλοιπο τμήμα, όπου δηλαδή υπάρχει παράλληλη οδευση των δύο αγωγών (500 μ. εκατέρωθεν, βλ. κεφ. 5.4.2.2 της ΜΠΚΕ). Επίσης η ΜΠΚΕ προβλέπει «ειδικές περιοχές επιρροής για συγκεκριμένους αποδέκτες», «ευρύτερες από τους προηγουμένως περιγραφέντες διαδρόμους (ζώνες)», στις οποίες και μελετά τις επιπτώσεις, όπως εκβολές ποταμών, περιοχές στις οποίες μετακινούνται κατά τη μετανάστευση προστατευόμενα είδη, άλλες προστατευόμενες περιοχές, καθώς και σημαντικές

κατοικημένες περιοχές εκτός του διαδρόμου των 2 χλμ., που επηρεάζονται άμεσα ή έμμεσα από τις δραστηριότητες του έργου. Ως εκ τούτου, η περιοχή μελέτης, στην οποία ερευνήθηκαν οι επιπτώσεις του επίδικου έργου, αποτελεί διάφορη έννοια και δεν δημιουργεί σύγχυση ως προς την οριοθέτηση της ζώνης που θα καταληφθεί για την κατασκευή του έργου (ζώνης εργασίας) και ανέρχεται σε λιγότερο από 20.634 στρ., αφού, πέραν της ζώνης των 38 μ., που είναι η μέγιστη επέμβαση ($543 \times 38 = 20.634$), προβλέπεται, όπως ήδη εκτέθηκε στη σκ. 9 της παρούσης, και επέμβαση σε ζώνη πλάτους 28 ή και 18 μ. Υπό τα δεδομένα αυτά, όλοι οι προαναφερθέντες λόγοι πρέπει να απορριφθούν.

14. Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση προβάλλεται ότι, κατά παράβαση των προπαρατεθέντων άρθρων 3 και 6 [παρ. 2δ' και 4] της ως άνω οδηγίας 2011/92/ΕΕ, δεν διενεργήθηκε δημόσια ενημέρωση για το σχέδιο της υπουργικής απόφασης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων του ΤΑΡ, παρά μόνον για το απλό κείμενο πληροφόρησης της ΜΠΚΕ, και ότι, ως εκ τούτου, οι αιτούντες δεν είχαν τη δυνατότητα να διατυπώσουν, σε στάδιο πριν από την έκδοση της προσβαλλόμενης πράξης, απόψεις και παρατηρήσεις επί του τελικού και νομικά κρίσιμου κειμένου. Σύμφωνα, όμως, με το άρθρο 6 παρ. 2δ' της οδηγίας 2011/92/ΕΕ, το κοινό ενημερώνεται με κάθε πρόσφορο μέσο σχετικά με το σχέδιο απόφασης, στην περίπτωση που αυτό υφίσταται· κατά συνέπεια, η οδηγία δεν επιβάλλει τη σύνταξη συγκεκριμένου σχεδίου πράξης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων πριν από την ενημέρωση του ενδιαφερόμενου κοινού επί της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, ενόψει, άλλωστε, και του ότι η ΑΕΠΟ διαμορφώνεται κατόπιν συνεκτίμησης των αποτελεσμάτων της διαβούλευσης. Επομένως, ο περί του αντιθέτου λόγος πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

15. Επειδή, όπως έχει κριθεί (πρβλ. ΣτΕ 2627/2016 7μ. σκ. 27, 3755/2015 σκ. 10, 4542/2011 7μ. σκ. 18, 3047/11 σκ. 12, 462/2010 Ολ. σκ. 13, 2668/2010 σκ. 7, 2466/2008 σκ. 10, 258/2004 σκ. 16, 1759/2002 Ολ., 4498/1998 σκ. 13, 21), δεν αποκλείεται η εκ των υστέρων συμπλήρωση της κύριας μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων έργου με ειδικότερες, αναφερόμενες σε επί μέρους θέματα, μελέτες, η επιτρεπτή δε αυτή συμπλήρωση δεν καθιστά ανατιολόγητη την κύρια μελέτη, με την οποία γίνεται η βασική και συνθετική εξέταση των επιπτώσεων ορισμένου έργου στο περιβάλλον και των αναγκαίων μέτρων για την αντιμετώπισή τους.

16. Επειδή, προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη πράξη συνιστά το πρώτο στάδιο της άδειας για την υλοποίηση του έργου και, σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 1 στοιχ. α' έως δ', σε συνδυασμό με τα άρθρα 5 [παρ. 1, 3 γ'], 6, 8 και 9 και το Παράρτημα IV, σημεία 1α' και 4α', της οδηγίας 2011/92/ΕΕ, όλες οι σημαντικές επιπτώσεις του έργου στο περιβάλλον έπρεπε να είχαν εξετασθεί «δεόντως» πριν από την έκδοση της ΑΕΠΟ· αντ' αυτού, όμως, και κατά παράβαση των διατάξεων αυτών, οι αιτούντες προβάλλουν ότι η ΑΕΠΟ στηρίζεται σε ελλιπή ΜΠΚΕ, η οποία, όπως επισήμανε και το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (Τμήμα Ανατ. Μακεδονίας), δεν εξήτασε κρίσιμα τεχνικά ζητήματα σχετικά με τη χάραξη, την κατασκευή και την ασφάλεια του αγωγού, αλλά παραπέμπει σε μελλοντικές γεωλογικές/γεωτεχνικές μελέτες, για τη βελτιστοποίηση της χάραξης και την εξέταση των ανά περιοχή κατασκευαστικών προβλημάτων, σε μελέτες συσχετισμού των ενεργών τεκτονικών ρηγμάτων με την υφιστάμενη χάραξη, σε μελέτες σεισμικής επικινδυνότητας, χημικής ανάλυσης και ηλεκτρικής αγωγιμότητας των εδαφών,

διαστασιολόγησης σωληναγωγών, εντατικών καταστάσεων του Συστήματος Μεταφοράς και σε μελέτες καθοδικής ή αντικεραυνικής προστασίας. Συναφώς, οι αιτούντες προβάλλουν ότι, κατά παράβαση των αυτών προαναφερθεισών διατάξεων, δεν προηγήθηκαν της προσβαλλόμενης πράξης όλες οι απαιτούμενες ειδικές μελέτες, εκθέσεις, προγράμματα και σχέδια δράσης, ούτε συσχετίστηκαν τα συμπεράσματά τους με καθεμία από τις περιοχές επιρροής του έργου. Ειδικότερα, οι αιτούντες αναφέρονται στις εξής ελλείπουσες μελέτες, που μνημονεύονται στον Τεχνικό Κανονισμό «Συστήματα μεταφοράς φυσικού αερίου με μέγιστη πίεση λειτουργίας άνω των 16 bar» [απόφαση Δ3/Α/οικ. 4303 ΠΕ26510/22.2.2012 του Υφυπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, Β' 603, όπως αντικαταστάθηκε από την να Δ3/Α/8857/2012, Β' 2026]: - μελέτη ασφαλείας με εκτίμηση κινδύνου κατά τα Ευρωπαϊκά Πρότυπα, βάσει τεχνικών προδιαγραφών, εγχειριδίων ή εγγράφων (άρθρο 5 και 6 του Τεχνικού Κανονισμού), - γεωλογικές, γεωτεχνικές και τοπογραφικές μελέτες, μελέτη εκτίμησης σεισμικής επάρκειας και ειδική γεωτεχνική και γεωδυναμική μελέτη καταλληλότητας χώρου για την κατασκευή σταθμού συμπίεσης (άρθρο 7), - τεχνική έκθεση για τις απαιτήσεις διατήρησης ασφάλειας κατά τη λειτουργία του συστήματος μεταφοράς (άρθρο 8), - ειδική μελέτη αλητευόντων ρευμάτων και επαγομένων τάσεων σε περίπτωση επιρροής ή υποψίας επιρροής (άρθρο 10), - έκθεση περιγραφής του περιβάλλοντος του συστήματος μεταφοράς φυσικού αερίου, με την κατηγοριοποίηση των ζωνών, των ειδικών μέτρων και των μέτρων προστασίας, που προβλέπονται από τη μελέτη ασφαλείας/εκτίμησης κινδύνου του συστήματος και απαιτούνται για τη συμμόρφωση προς τους κανόνες κατασκευής των άρθρων 8 και 9 του Κανονισμού, και πρόγραμμα εποπτείας και επέμβασης, που υποδεικνύει κυρίως το εύρος των περιοχών που επηρεάζονται από πιθανά τυχαία συμβάντα (άρθρο 13 παρ. 3 και 9 του Τεχνικού Κανονισμού, σε συνδυασμό με το άρθρο 4, σημείο 4.18).

17. Επειδή, τα ζητήματα σχετικά με το έδαφος και το υπέδαφος των περιοχών από τις οποίες διέρχεται ο αγωγός αναλύονται στο πλαίσιο της μελέτης της υφιστάμενης κατάστασης του κεφ. 6 της ΜΠΚΕ και αποτυπώνονται στα παραρτήματα 4.3 και 4.8 αυτού. Περαιτέρω, στο κεφ. 8 της ΜΠΚΕ «Εκτίμηση και Αξιολόγηση Επιπτώσεων και Μέτρα Αντιμετώπισης» καταγράφονται οι πιθανές επιπτώσεις στη δομή και τη μηχανική του εδάφους, τόσο κατά την φάση κατασκευής, όσο και κατά την φάση λειτουργίας του έργου. Συγκεκριμένα, στις σελ. 82 επ. του κεφ. 8 εξετάζονται οι γεωλογικοί κίνδυνοι και η σεισμικότητα (βλ. και πίνακα 8-26, σελ. 84) καθώς και τα φαινόμενα της διάβρωσης και συμπύκνωσης του εδάφους κατά τη φάση κατασκευής (πίνακας 8-27, σ. 87), και προτείνονται μέτρα αντιμετώπισης (σ. 91), αφ' ενός γενικής εφαρμογής (κεφ. 8.5.2.2.1), αφ' ετέρου ειδικά, για την αντιμετώπιση της διάβρωσης και της συμπύκνωσης του εδάφους (κεφ. 8.5.2.2.3 και 8.5.2.2.4). Εξ άλλου, στο κεφ. 9 της ΜΠΚΕ, που αναφέρεται στην περιβαλλοντική διαχείριση και παρακολούθηση του έργου, προβλέπεται η εκπόνηση ειδικού Σχεδίου Αντιμετώπισης Εκτάκτου Ανάγκης (κεφ. 9.3.3), στο οποίο προσδιορίζονται οι κίνδυνοι που συνδέονται με κάθε φάση υλοποίησης του έργου και προβλέπονται μέτρα αντιμετώπισης και μέτρα ασφαλείας, μεταξύ δε άλλων εξετάζεται ο κίνδυνος από πυρκαγιά ή έκρηξη, διαρροές και φυσικές καταστροφές (πλημμύρες, σεισμοί). Περαιτέρω, ο αναφερθείς

στην προηγούμενη σκέψη Τεχνικός Κανονισμός για τα «Συστήματα μεταφοράς φυσικού αερίου με μέγιστη πίεση λειτουργίας άνω των 16 bar», του οποίου γίνεται επίκληση από τους αιτούντες, καθορίζει κατά βάση «τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και τεχνικά έγγραφα για την έκδοση αδειών εγκατάστασης και λειτουργίας, που αφορούν σε αυτά τα Συστήματα Μεταφοράς» (βλ. 1η παράγραφος αυτού) και προβλέπει: Α.α/ ότι για την επιλογή της όδευσης του αγωγού μεταφοράς φυσικού αερίου διεξάγεται αναγνωριστική έρευνα - μελέτη του εδάφους, στην οποία εξετάζονται οι γεωλογικοί, τοπογραφικοί και υδρογεωλογικοί παράγοντες, και ότι η μελέτη αυτή υποβάλλεται στην «Αδειοδοτούσα Υπηρεσία για τη χορήγηση σχετικής άδειας», β/ ότι «μετά την οριστική επιλογή της όδευσης, εκπονείται γεωτεχνική - γεωδυναμική μελέτη του εδάφους για την οριστικοποίηση της χάραξης», γ/ ότι «ανάλογες προληπτικές μελέτες πρέπει να πραγματοποιηθούν για τον καθορισμό του καταλληλότερου χώρου για την κατασκευή των σταθμών συμπίεσης», δ/ ότι κατά το σχεδιασμό του συστήματος πρέπει να λαμβάνονται υπόψη περιορισμοί λόγω σεισμικής επικινδυνότητας του εδάφους ή ύπαρξης τυχόν σεισμικών ρηγμάτων (άρθρο 7 «Σχεδιασμός»), Β. ότι η μελέτη ασφαλείας - μέρος της οποίας αποτελεί και η ειδική μελέτη αλητευόντων ρευμάτων και επαγομένων τάσεων, ως συμπληρωματική διάταξη ασφαλείας [άρθρο 10 «Άλλες κατασκευαστικές διατάξεις/συμπληρωματικές διατάξεις ασφαλείας»] - υποβάλλεται στην αδειοδοτούσα αρχή πριν από την κατασκευή του συστήματος μεταφοράς (άρθρα 5 «Μελέτη ασφαλείας - Εκτίμηση κινδύνου του Συστήματος Μεταφοράς Φυσικού Αερίου») και Γ. ότι η έκθεση περιγραφής του περιβάλλοντος, με την κατηγοριοποίηση των ζωνών και των μέτρων προστασίας - ιδίως δε εκείνων που απαιτούνται, μεταξύ άλλων, για την εξασφάλιση της συμμόρφωσης προς τους κανόνες κατασκευής του άρθρου 8 «Διατάξεις περί κατασκευής»-, και το πρόγραμμα εποπτείας και επέμβασης αποτελούν περιεχόμενο του τεχνικού φακέλου που καταρτίζεται από το διαχειριστή του συστήματος μεταφοράς φυσικού αερίου και ελέγχεται, προτού αυτό κατασκευασθεί και τεθεί σε λειτουργία, από την αδειοδοτούσα αρχή (άρθρο 13 «Θέση σε λειτουργία - Τεχνικός Φάκελος του Συστήματος Μεταφοράς Φυσικού Αερίου» του Τεχνικού Κανονισμού). Σύμφωνα δε με το Παράρτημα Α του αυτού Τεχνικού Κανονισμού, για τη χορήγηση άδειας εγκατάστασης του συστήματος μεταφοράς αερίου απαιτείται η υποβολή της έγκρισης περιβαλλοντικών όρων, καθώς και των εξής ειδικών δικαιολογητικών: της μελέτης ασφαλείας - εκτίμησης κινδύνου σύμφωνα με το άρθρο 5, της έκθεσης περιγραφής περιβάλλοντος του άρθρου 13 υπό στοιχ. 3, της αναφοράς του Ευρωπαϊκού προτύπου που προβλέπεται στο άρθρο 6 «Ευρωπαϊκά Πρότυπα, Αναγνωρισμένες Τεχνικές Προδιαγραφές, Αναγνωρισμένα Τεχνικά Εγχειρίδια και Αναγνωρισμένα Τεχνικά Έγγραφα» καθώς και της ανάληψης δέσμευσης για την εκπόνηση γεωλογικών - γεωτεχνικών μελετών για τη βελτιστοποίηση της χάραξης και την πρόβλεψη των τυχόν κατασκευαστικών προβλημάτων ανά περιοχή, που περιλαμβάνουν μελέτη σεισμικής επικινδυνότητας, χημική ανάλυση του εδάφους κ.λπ., και της ανάληψης δέσμευσης για την εκπόνηση μελέτης διαστασιολόγησης σωληναγωγών, οι οποίες πρέπει να προσκομισθούν, όπως και το πρόγραμμα εποπτείας και επέμβασης, προκειμένου να εκδοθεί η άδεια λειτουργίας του συστήματος. Ως εκ τούτου, νομίμως η ΑΕΠΟ στηρίζεται στη ΜΠΚΕ και στα κεφάλαια αυτής που

περιγράφηκαν στην αρχή της παρούσης σκέψης και αναφέρονται στην έρευνα, αξιολόγηση και αντιμετώπιση των σχετικών γεωλογικών και σεισμικών ζητημάτων, ενώ η εκπόνηση των λεπτομερέστερων τεχνικών μελετών, που επικαλούνται οι αιτούντες, αποτελεί προϋπόθεση για τη χορήγηση αδείας εγκατάστασης ή και λειτουργίας του συστήματος μεταφοράς και δεν απαιτείται να έχει προηγηθεί της ΑΕΠΟ. Σημειώνεται δε ότι η ΑΕΠΟ, σε αρμονία και με τον Τεχνικό Κανονισμό, περιέχει τον όρο 5.2 «Οριστικοποίηση σχεδιασμού - προγραμματισμός υλοποίησης», σύμφωνα με τον οποίον «Πριν από την έναρξη των εργασιών κατασκευής, θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί: ... όλες οι πρόδρομες εργασίες, όπως γεωλογικές/γεωτεχνικές μελέτες». Ενόψει αυτών, όλοι οι περί του αντιθέτου λόγοι είναι απορριπτέοι ως αβάσιμοι.

18. Επειδή, περαιτέρω, οι αιτούντες πλήσσουν, με την ίδια ως άνω επιχειρηματολογία που παρετέθη στη σκ. 16, τη μετάθεση στο μέλλον της εκπόνησης του σχεδίου αντιμετώπισης εκτάκτου ανάγκης (ΣΑΕΑ) και προβάλλουν ότι τα σχετικά ζητήματα ασφάλειας και αντιμετώπισης εκτάκτων καταστάσεων δεν έχουν μελετηθεί από τη ΜΠΚΕ πριν από την έκδοση της προσβαλλόμενης, η οποία, επομένως, αντίκειται στην οδηγία 2011/92/ΕΕ (ανωτέρω, σκ. 10).

19. Επειδή, όπως προκύπτει από τα κεφ. 4 (σελ. 12 επ.) και 8 (σελ. 481 επ.) της ΜΠΚΕ, η διενεργηθείσα προκαταρκτική εκτίμηση κινδύνου του αγωγού κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η όδευση είναι εφικτή, διαφυλάσσοντας την ασφάλεια, τόσο του αγωγού, όσο και του γειτονικού πληθυσμού, προβλέπεται δε ότι θα επακολουθήσει λεπτομερής μελέτη ασφαλείας σε επόμενα στάδια σχεδιασμού, η οποία θα αποτελέσει επίσης μέρος της διαδικασίας αδειοδότησης. Λόγω των υψηλών ευρωπαϊκών και διεθνών προτύπων ασφαλείας και της σύγχρονης τεχνολογίας, η μεταφορά φυσικού αερίου θεωρείται εξαιρετικά ασφαλής διαδικασία και μάλιστα, σύμφωνα με την προκαταρκτική εκτίμηση, ο μεμονωμένος κίνδυνος για άτομο μονίμως εκτεθειμένο στον αγωγό (24 ώρες/365 μέρες το χρόνο) ανέρχεται σε μία πιθανότητα στο ένα εκατομμύριο χρόνια. Όπως προκύπτει από στατιστικά στοιχεία, συνεχίζει η ΜΠΚΕ, κατά τις τελευταίες δεκαετίες, τα συμβάντα έχουν μειωθεί σε πολύ χαμηλά επίπεδα, λόγω της συνεχούς βελτίωσης των προτύπων και πρακτικών για το σχεδιασμό, τη λειτουργία και τη συντήρηση αγωγών. Ειδικότερα, η European Gas Pipeline Incident Data Group (EGIG) συλλέγει δεδομένα κάθε χρόνο για 135.000 χλμ. αγωγών μεταφοράς, που εκπροσωπούν περίπου το 50% των αγωγών μεταφοράς αερίου στην Ευρώπη, και στην 8η Έκθεσή της (2011) παρουσιάζει μακροπρόθεσμα δεδομένα συμβάντων αγωγών για την περίοδο 1970-2010 (40ετίας), που δείχνουν ότι η συχνότητα αστοχιών σχετίζεται κυρίως με συστήματα αγωγών μικρής διαμέτρου και με μικρότερο πάχος τοιχωμάτων σε σχέση με το επίμαχο σύστημα. Επομένως, κατά τη ΜΠΚΕ, συγκρίνοντας τις τεχνικές παραμέτρους του επίδικου αγωγού με τα στατιστικά στοιχεία της EGIG, η συχνότητα αστοχίας πλησιάζει το μηδέν. Επίσης αναφέρεται ότι η παρεμβαίνουσα θα συμμορφωθεί με τον προαναφερθέντα Τεχνικό Κανονισμό που αφορά το Σύστημα Μεταφοράς Υψηλής Πίεσης Φυσικού Αερίου και περιλαμβάνει κατευθύνσεις για την προετοιμασία Μελέτης Ασφαλείας και Εκτίμησης Κινδύνου, και ότι έχουν ληφθεί υπόψη οι απαιτήσεις της ελληνικής νομοθεσίας, τα πρότυπα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι βέλτιστες διεθνείς βιομηχανικές πρακτικές και απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής

Τράπεζας Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (ETAA, European Bank for Reconstruction and Development - EBRD) AE3 (Πρόληψη ρύπανσης) και AE4 (Υγεία και Ασφάλεια Κοινότητας) και οι σχετικές κατευθυντήριες γραμμές IFC EHS. Όπως αναφέρεται στο κεφ. 4 της ΜΠΚΕ (σελ. 83), θα δημιουργηθεί κύριο κέντρο ελέγχου (SCC) στον Τερματικό Σταθμό Υποδοχής (PRT) στην Ιταλία, που «θα είναι σε θέση να ελέγξει τη λειτουργία του κεντρικού αγωγού. Ωστόσο, επιπλέον κέντρα ελέγχου σε Σταθμούς Συμπίεσης θα είναι σε θέση να αντικαταστήσουν λειτουργίες του κεντρικού σταθμού ελέγχου, σε έκτακτη ανάγκη. Ο αγωγός θα πρέπει να παρακολουθείται και να ελέγχεται 24 ώρες την ημέρα και 365 ημέρες το χρόνο από κεντρική αίθουσα ελέγχου. Το σύστημα παρακολούθησης είναι ένα Σύστημα Ελέγχου και Συλλογής Δεδομένων (SCADA). Κατά τη λειτουργία, η ανίχνευση διαρροής θα γίνεται με συνεχείς μετρήσεις της πίεσης και του ρυθμού ροής στην είσοδο και την έξοδο των σταθμών και του αγωγού. Εάν εντοπιστεί διαρροή, ενεργοποιείται ο συναγερμός». Κατά τον τρόπο αυτό, γίνεται δεκτό ότι οι μη ανιχνεύσιμες διαρροές αποτελούν σπάνιο φαινόμενο σε σύγχρονους αγωγούς, αφού τα συστήματα ανίχνευσης διαρροών επιτρέπουν άμεση ειδοποίηση και δράση σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης. Βασικά χαρακτηριστικά ασφαλείας του συστήματος αποτελούν, επίσης, κατά τη ΜΠΚΕ, ο έλεγχος των συνδέσεων του αγωγού σε πολλές φάσεις (με ακτίνες Χ, υπερήχους, με υδραυλικό έλεγχο), η επένδυση του αγωγού και η τοποθέτησή του στο έδαφος με κάλυψη τουλάχιστον 1 μ., η καθοδική προστασία για την πρόληψη της διάβρωσης, η πρόβλεψη ζώνης προστασίας (4 μ. από τον κεντρικό άξονα του αγωγού σε αμφότερες τις πλευρές), η απαγόρευση βαθύρριζων καλλιιεργειών, ο τακτικός καθαρισμός, η εσωτερική επιθεώρηση του αγωγού, με εγκαταστάσεις υποδοχής ξέστρων, αλλά και η επιθεώρηση, επιτόπου και συστηματικά, των εκτάσεων διέλευσης του αγωγού, με σκοπό την ανίχνευση και παύση δραστηριοτήτων τρίτων προσώπων, που είναι η κυρία αιτία ατυχημάτων στους αγωγούς. Πέραν αυτών, στην απάντηση της παρεμβαίνουσας επί των επιφυλάξεων του Παραρτήματος Ανατολικής Μακεδονίας του ΓΕΩΤΕΕ και του Τμήματος Ανατολικής Μακεδονίας του ΤΕΕ για την ασφαλή λειτουργία του αγωγού (βλ. έγγραφα της ΤΑΡ από 10.12.2013 και 23.1.2014, αντιστοίχως, που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα Ι του Συμπληρωματικού Φακέλου της ΜΠΚΕ), αναφέρεται ότι σε αγωγό με τη διάμετρο και το πάχος τοιχώματος του ΤΑΡ δεν έχει παρουσιασθεί περιστατικό οφειλόμενο σε εξωγενή παράγοντα ή διάβρωση, τα τελευταία 40 χρόνια, με εξαίρεση ένα περιστατικό οφειλόμενο σε μετακινήσεις εδαφών, και ότι έχουν διεξαχθεί γεωλογικές και σεισμολογικές έρευνες για τον εντοπισμό τέτοιων εδαφών στην όδευση του επίμαχου έργου· συγκεκριμένα, στην παράγραφο των επιστολών που τιτλοφορείται «πιθανός κίνδυνος ατυχήματος - έκρηξης», αναφέρεται ότι ο συγκεκριμένος αγωγός μεταφέρει μόνον ξηρό επεξεργασμένο φυσικό αέριο και άρα δεν αναμένεται εσωτερική διάβρωσή του και ότι τα σχετικά ζητήματα αντιμετωπίζονται με τη λήψη των κατάλληλων μέτρων, και στην παράγραφο που αφορά τις «εργασίες συντήρησης σε περιοχές με έντονα πλημμυρικά φαινόμενα», η παρεμβαίνουσα απαντά ότι συντήρηση απαιτείται μόνον στα σημεία ελέγχου των εγκαταστάσεων καθοδικής προστασίας, προκειμένου να ελεγχθεί η αριότητα της μόνωσης του αγωγού, και ότι τα σημεία αυτά βρίσκονται σε περιοχές όπου η πρόσβαση είναι δυνατή καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου. Από τα ανωτέρω

προκύπτει ότι τα ζητήματα ασφαλείας του αγωγού έχουν επαρκώς μελετηθεί πριν από την έκδοση της προσβαλλόμενης ΑΕΠΟ και αβασίμως προβάλλεται το αντίθετο. Σε συνέχεια της αξιολόγησης των θεμάτων ασφαλείας του αγωγού, αναφέρονται στη ΜΠΚΕ τα εξής (κεφ. 8, σελ. 488 επ.): «το Έργο περιλαμβάνει ενσωματωμένα χαρακτηριστικά ασφαλείας σύμφωνα με τα καθιερωμένα πρότυπα. Προκειμένου να αντιμετωπίσει τη διαχείριση υπολειμματικών κινδύνων που συνδέονται με απρόβλεπτα περιστατικά κατά τη διάρκεια της λειτουργίας, η TAP AG θα καταρτίσει Σχέδιο Αντιμετώπισης Εκτάκτου Ανάγκης (ΣΑΕΑ), το οποίο θα προσδιορίζει τις ενέργειες που απαιτούνται σε περίπτωση ατυχήματος. Το ΣΑΕΑ θα αναπτυχθεί σύμφωνα με τις ελληνικές και τις ευρωπαϊκές απαιτήσεις και τα διεθνή βιομηχανικά πρότυπα και βέλτιστες πρακτικές. Το Σχέδιο Αντιμετώπισης Εκτάκτου Ανάγκης θα κατηγοριοποιεί τα περιστατικά σε επίπεδα (π.χ. Περιστατικά Επιπέδου 1, 2 και 3) και θα ορίζει κριτήρια δράσης» [ακολουθεί κατηγοριοποίηση περιστατικών διαρροών σε επίπεδα]. «Το ΣΑΕΑ θα συζητηθεί με τις αρμόδιες αρχές, τις υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης/πολιτικής άμυνας και τις δημοτικές αρχές κατά μήκος της όδευσης του αγωγού. Με βάση διαβουλεύσεις με τους αντίστοιχους ενδιαφερόμενους φορείς, η TAP AG θα ερευνήσει την ικανότητα των θεσμικών τοπικών και περιφερειακών φορέων ανταπόκρισης έκτακτης ανάγκης προκειμένου να συμμετέχουν σε δραστηριότητες ανταπόκρισης έκτακτης ανάγκης. Η TAP AG θα παράσχει την απαραίτητη εκπαίδευση, θα συμμετάσχει στην οργάνωση ασκήσεων, και εάν απαιτείται, η TAP AG θα φροντίσει επίσης για τις αναγκαίες βελτιώσεις του εξοπλισμού, π.χ. των τοπικών πυροσβεστικών σταθμών/μονάδων πολιτικής άμυνας ... Υπολειμματικές Επιπτώσεις. Ο υπολειμματικός κίνδυνος του να συμβούν απρογραμματίστα περιστατικά είναι εγγενής της φύσης του Έργου και θα παραμείνει για πάντα. Η έκθεση Προκαταρκτικής Εκτίμησης Κινδύνου έχει ορίσει ότι, δεδομένης της εφαρμογής των προβλεπόμενων μέτρων ελαχιστοποίησης κινδύνων που περιγράφηκαν παραπάνω, ο κοινωνικός κίνδυνος βρίσκεται εντός των ορίων που έχουν οριστεί από τα κριτήρια της TAP AG, τα οποία είναι σχεδόν μηδενικά. Για την οριστικοποίηση του τελικού σχεδιασμού, μια αναλυτικότερη Ποσοτική Εκτίμηση Κινδύνου και μία μελέτη Ασφαλείας θα πραγματοποιηθεί από την TAP AG και συμπληρωματικά μέτρα μείωσης κινδύνου θα οριστούν, όπου χρειάζεται. Όλες οι υπολειμματικές επιπτώσεις που συνοδεύουν ατυχηματικές διαρροές αποβλήτων, τοξικών υλικών, καυσίμων κ.λπ. εκτιμώνται στα αντίστοιχα κεφάλαια, που παρουσιάζουν μία σημασία επίπτωσης Μη Σημαντική/Μικρή». Στο δε κεφ. 9 «Περιβαλλοντική, Κοινωνική και Πολιτιστική Διαχείριση και Παρακολούθηση» της ΜΠΚΕ και στις σελ. 27 επ. αναφέρονται τα ακόλουθα: «Το Σχέδιο Αντιμετώπισης Εκτάκτου Ανάγκης (ΣΑΕΑ) συγκεντρώνει και περιγράφει σε ένα έγγραφο τις ειδικές δράσεις και διαδικασίες που πρέπει να πραγματοποιηθούν σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης που λαμβάνουν χώρα κατά την κατασκευή, τη λειτουργία και τον τερματισμό λειτουργίας. Σκοπός του ΣΑΕΑ είναι να προετοιμάσει την απόκριση σε καταστάσεις αναστάτωσης, ατυχήματος και έκτακτης ανάγκης με τρόπο κατάλληλο για τους επιχειρηματικούς κινδύνους και να αποτρέψει τις πιθανές αρνητικές τους συνέπειες. Η TAP AG θα εφαρμόσει τις απαιτήσεις που αναφέρονται στην Πολιτική της ETAA (παρ. 18-22 των PR4) για να προσδιορίσει τους κινδύνους σοβαρών ατυχημάτων, να αποτρέψει σοβαρά ατυχήματα και να

περιορίσει τις συνέπειές τους για τους ανθρώπους και το περιβάλλον, με σκοπό τη διασφάλιση υψηλών επιπέδων προστασίας με σταθερό και αποτελεσματικό τρόπο ... Το ΣΑΕΑ για τη φάση κατασκευής θα περιλαμβάνει τους τυπικούς κινδύνους που συνδέονται με τις κατασκευαστικές δραστηριότητες συμπεριλαμβανομένων των δραστηριοτήτων οριζόντιας κατευθυνόμενης διάτρησης (HDD) και εκρηκτικών. Οι συνήθεις κίνδυνοι που συνδέονται με τους αγωγούς αερίου θα καλύπτονται στο ΣΑΕΑ και θα περιλαμβάνουν αλλά δεν θα περιορίζονται στους παρακάτω: - Υποπίεση στο σύστημα αερίου - Αλληλεπιδράσεις τρίτων - Πυρκαγιά ή έκρηξη κοντά σε εγκατάσταση αγωγού ή που να αφορά άμεσα εγκατάσταση αγωγού - Οποιαδήποτε διαρροή θεωρείται επικίνδυνη - Φυσικές καταστροφές (πλημμύρες, θύελλες, τυφώνες, σεισμοί κ.λπ.) και - Εμφύλιες ταραχές (εξεγέρσεις κ.λπ.). Τέλος, το σχέδιο θα περιλαμβάνει διατάξεις για την εκπαίδευση όλων των εργαζομένων σχετικά με τις διαδικασίες απόκρισης σε περίπτωση ανάγκης και θα περιλαμβάνει διαδικασίες σχετικά με την επικοινωνία με τους εμπλεκόμενους φορείς και τις ευκαιρίες βελτίωσης της κοινότητας. Το ΣΑΕΑ θα είναι ένα «ενεργό» έγγραφο και θα υπόκειται σε συνεχή αναθεώρηση από την ΤΑΡ ΑΓ, ως αποτέλεσμα των συνεχών νομοθετικών εξελίξεων και της ενσωμάτωσης των διδαγμάτων που αντλούνται από ασκήσεις (ή πραγματικά συμβάντα)». Υπό τα δεδομένα αυτά, το ειδικότερο Σχέδιο Αντιμετώπισης Εκτάκτου Ανάγκης, που διαγράφεται κατά περιεχόμενο στη ΜΠΚΕ, θα συμπληρώσει επιτρεπώς τη βασική μελέτη εκτίμησης και αντιμετώπισης των επιπτώσεων του έργου και αβασίμως προβάλλεται ο λόγος κατά τον οποίο δεν έχουν μελετηθεί τα ζητήματα ασφαλείας του αγωγού, ο κίνδυνος σοβαρών ατυχημάτων ή ο αυξημένος κίνδυνος λόγω πυρκαγιάς και πλημμύρας.

20. Επειδή, προβάλλεται ότι η ΜΠΚΕ, στην οποία στηρίζεται η προσβαλλόμενη απόφαση, δεν είναι ειδική και εμπεριστατωμένη, διότι δεν μελετήθηκαν σωρευτικά και συνθετικά οι άμεσες και έμμεσες συνέπειες των εργασιών του επίδικου έργου, με συνεκτίμηση της αλληλεπίδρασης άλλων σχεδίων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 3 παρ. 1 περ. α'-δ' της οδηγίας 2011/92/ΕΕ (ανωτέρω, σκ. 10), και διότι δεν έχουν εκτιμηθεί οι επιπτώσεις του έργου στους οικισμούς, τα αρδευτικά δίκτυα ή τα υπάρχοντα ή σχεδιαζόμενα έργα υποδομών, δεν έγινε συσχετισμός του με τα άλλα αυτά έργα ούτε ερευνήθηκε η δυνατότητα αποκατάστασής τους μετά την αποπεράτωση των εργασιών του αγωγού. Ειδικώς για τα αρδευτικά δίκτυα από τα οποία διέρχεται ο αγωγός, οι αιτούντες υποστηρίζουν ότι η ΜΠΚΕ παραθέτει τον αριθμό τους (564), χωρίς να τα αναφέρει συγκεκριμένα και ότι δεν τα αποτυπώνει «διά εγκαρσίου τομής». Στο κεφ. 8 [«Εκτίμηση και αξιολόγηση επιπτώσεων και μέτρα αντιμετώπισης»], όμως, της ΜΠΚΕ ερευνώνται οι επιπτώσεις κατά τη διάρκεια της κατασκευής και της λειτουργίας του έργου, προτείνονται μέτρα αντιμετώπισης, ως προς τους υδάτινους πόρους (υπό 8.4), το έδαφος και υπέδαφος (υπό 8.5), το τοπίο και τις οπτικές επιπτώσεις (υπό 8.6), τη χερσαία οικολογία (υπό 8.7), την οικολογία γλυκών υδάτων (υπό 8.8), τις προστατευόμενες περιοχές/περιοχές ενδιαφέροντος διατήρησης/περιοχές Natura 2000 (υπό 8.9), την οικονομία, την απασχόληση και το εισόδημα (υπό 8.10), τη γη και τα μέσα διαβίωσης (υπό 8.11) και τις υποδομές και δημόσιες υπηρεσίες (υπό 8.12), και στο τέλος κάθε ενότητας δίδεται «σύννοψη», δηλαδή συνθετική παράθεση και εκτίμηση των αντίστοιχων επιπτώσεων του έργου σε όλη του την έκταση (βλ. κεφ. 8 της

ΜΠΚΕ, σελ. 37 για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα, 55 για το ακουστικό περιβάλλον, 77 και 219 για τα ύδατα, 103 για τα εδάφη και το υπέδαφος, 140 για το τοπίο, 190 για τα δάση και την πανίδα, 65, 89 και 104 για τους ρύπους και τα λύματα, 342 για το οδικό δίκτυο, 283 και 321 για το κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον, την αξία της γης και τα μέσα διαβίωσης). Το αυτό συμβαίνει και όσον αφορά τη συνολική εκτίμηση των επιπτώσεων στις προστατευόμενες περιοχές Natura (σ. 263 του κεφ. 8 της ΜΠΚΕ). Ως εκ τούτου, αβασίμως προβάλλεται ότι η ΜΚΠΕ δεν προέβη σε συνθετική έρευνα των συνεπειών του επίδικου έργου. Σε ό,τι αφορά την έρευνα των επιπτώσεων επί οικισμών, η ΜΠΚΕ αναφέρει στη σελ. 445 του κεφ. 6, τους οικισμούς που επηρεάζονται από την όδευση του αγωγού και προτείνει, στο Κεφάλαιο 8, μέτρα αντιμετώπισης της όχλησης: α/ από την επιδείνωση της ποιότητας του αέρα και τη σκόνη, κατά τη διάρκεια κατασκευής (σελ. 23 έως 33), β/ από το θόρυβο (σελ. 42 επ.), με αναφορά των οικισμών που ευρίσκονται σε μικρή απόσταση από τη ζώνη εργασίας ή σε εγγύτητα με περιοχές όπου θα χρησιμοποιηθούν εκρηκτικά και σφύρες, γ/ από τη διατάραξη του τοπίου (σελ. 109, 115 επ., 120 επ.) και δ/ από τη διατάραξη της κυκλοφορίας (σελ. 330). Στη συνέχεια, στο Παράρτημα 6.3 (σ. 31) του κεφ. 6, η ΜΠΚΕ περιγράφει αναλυτικά τα αρδευτικά συστήματα που εντοπίστηκαν κατά μήκος της όδευσης του ΤΑΡ και σε διάδρομο 500 μ., σε επίπεδο οικισμού - ειδικώς δε για την ευρύτερη περιοχή των αιτούντων αναφέρει συγκεκριμένα αρδευτικά δίκτυα (Αμφίπολης, Συμβολής, Νέας Ζίχνης, Λευκοθέας, Γάζωρου, Δήμου Εμμανουήλ Παππά, Πεντάπολης, Νεοχωρίου, Δήμου Σερρών, Μητροσίου, Μονοκλησιάς, Προβατά, Ηράκλειας, Λιβαδοχωρίου, Καλοκάστρου) και τον τύπο των αρδευόμενων καλλιερχειών - και στο κεφ. 8 περιλαμβάνει μέτρα για την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων του έργου επί των αρδευτικών δικτύων και της άρδευσης (σελ. 335, 338, 343), ενώ και η προσβαλλόμενη ΑΕΠΟ περιέχει όρο που επιβάλλει την κατά προτεραιότητα αποκατάσταση των αρδευτικών δικτύων που θα θιγούν κατά τη φάση κατασκευής του έργου (π.ο. 5.3.12) και αποδεικνύει τη μέριμνα για την αντιμετώπιση της σημαντικής αυτής επίπτωσης στις αγροτικές δραστηριότητες και τη γεωργική παραγωγή. Περαιτέρω, στο αυτό κεφ. 8 της ΜΠΚΕ περιέχεται κεφάλαιο που εξετάζει την αλληλεπίδραση του επίδικου έργου με άλλα υφιστάμενα ή σχεδιαζόμενα (βλ. σελ. 491 επ., Πίνακα 8-105 του κεφ. 8 της ΜΠΚΕ) και μνημονεύεται ως τέτοιο έργο, για το νομό Σερρών, η ανάπτυξη του δικτύου αποχέτευσης και σύνδεσης με την επεξεργασία των λυμάτων της Νέας Ζίχνης, σε σχέση προς το οποίο και εξετάζονται οι συνδυαστικές επιπτώσεις. Κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι οι περί του αντιθέτου λόγοι, με τους οποίους άλλωστε δεν προβάλλεται ότι υπήρχε συγκεκριμένος οικισμός, αρδευτικό δίκτυο, έργο ή δραστηριότητα, υπό κατασκευή ή προς εκτέλεση, στην περιφέρεια των αιτούντων ή και σε γειτονική περιοχή του νομού Σερρών, το οποίο ευρίσκεται σε αλληλεπίδραση με το επίδικο έργο και δεν ελήφθη υπόψη από τη ΜΠΚΕ. Τέλος, για την πληρότητα της περιβαλλοντικής εκτίμησης δεν απαιτείτο η αναλυτική, «διά εγκαρσίου τομής», αποτύπωση των αρδευτικών καναλιών που τέμνει ο αγωγός, ως ομοίως αβασίμως προβάλλεται.

21. Επειδή, οι αιτούντες ισχυρίζονται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση είναι παράνομη, διότι δεν έχει προηγηθεί αιτιολογημένη εκτίμηση των περιβαλλοντικών, οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων που συνεπάγεται η

όδευση του αγωγού μέσα από εδάφη που έχουν χαρακτηριστεί ως γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας. Συγκεκριμένα, προβάλλεται ότι η χάραξη του έργου μέσα από καλλιεργήσιμη γη και ιδιοκτησίες οδηγεί σε μεταβολή του προορισμού και των χρήσεων των ακινήτων που εμπίπτουν στη ζώνη πλάτους 8 μ. (4+4 μ. εκατέρωθεν του άξονα του αγωγού) ή και 400 μ. (200+200 μ.), ότι δημιουργούνται πραγματικά ελαττώματα γεωτεμαχίων, π.χ. λόγω απώλειας της αρτιότητας και οικοδομησιμότητάς τους, λόγω διχοτόμησης, λόγω υποβιβασμού της υπόγειας στάθμης των υδάτων από τα οποία αρδεύονται γεωργικές εκτάσεις, και ότι μειώνεται η αξία των ως άνω ακινήτων, μεταξύ άλλων και για τον λόγο ότι θίγονται αποθήκες, στάβλοι, πηγάδια από γεωτρήσεις, θερμοκήπια, αντλιοστάσια κ.ο.κ. Προβάλλεται δε ότι, αν και για την κατασκευή και λειτουργία του αγωγού απαιτείται η απόκτηση δικαιωμάτων επί των ακινήτων που βρίσκονται επί ή πλησίον του αγωγού (κυριότητας, πραγματικών δουλειών, πρόσθετης πραγματικής δουλείας οδού σε περίπτωση μη πρόσβασης σε αγροτικό δρόμο κ.λπ.), ο κύριος του έργου δεν παρέσχε πληροφορίες ως προς τις απαιτήσεις του έργου σε γη, δεν τις συσχέτισε προς τοπογραφικώς χωροθετημένα γεωτεμάχια κατά μήκος του αγωγού, ούτε ταυτοποίησε ανά γεωτεμάχιο τις συνέπειες του έργου ως προς την αρτιότητα και οικοδομησιμότητα των ακινήτων, την αξία τους, τους περιορισμούς στη δόμηση και στις χρήσεις ή τη δημιουργία πραγματικών ελαττωμάτων με αποτέλεσμα την παράλειψη περιγραφής σημαντικών επιπτώσεων του έργου. Επιπλέον, όπως προβάλλεται, δεν προσδιορίζονται τα είδη των δένδρων και φυτών που θα θυσιασθούν για την κατασκευή και λειτουργία του έργου, και δη για 50 έτη, η διάρκεια της αποκατάστασης της πλήρους παραγωγής, ανά είδος δένδρου και φυτού, ή οι ποσότητες καρπών που δεν θα παραχθούν, δεν αποτιμάται εις χρήμα το μέγεθος της συνολικής ζημίας κατά τη διάρκεια των 50 ετών από την απώλεια καλλιεργούμενης σοδειάς κατά μήκος της διέλευσης του αγωγού από τις περιοχές του νομού Σερρών, ούτε ταυτοποιούνται οι ανωτέρω δυσμενείς συνέπειες απώλειας παραγωγής ανά αγροτεμάχιο. Τούτο αποδεικνύεται, υποστηρίζουν οι αιτούντες, και από το ότι η ΜΠΚΕ περιορίζεται σε απλές προθέσεις μετατόπισης θερμοκηπίων, αντλιοστασίων και αποθηκών και προβλέπει, κατά τα λοιπά, την κατάρτιση Πλαισίου Αποκατάστασης Μέσων Διαβίωσης, το οποίο και θα εξετάσει όλα τα ανωτέρω ζητήματα. Προκύπτει, επομένως, κατά την άποψη των αιτούντων, ότι δεν έχουν επαρκώς αξιολογηθεί οι ως άνω επιπτώσεις, δεν έχουν ληφθεί μέτρα αντιμετώπισης ή μείωσής τους, πριν από την έκδοση της ΑΕΠΟ, τα σχετικά ζητήματα δεν έχουν αποτελέσει μέρος της διαδικασίας δημοσιότητας, με δικαίωμα συμμετοχής του κοινού, κατά παράβαση της οδηγίας 2011/92/ΕΕ, και η επιλεγείσα λύση αντίκειται στην αρχή της αναλογικότητας. Επίσης, οι αιτούντες προβάλλουν ότι δεν ελήφθη υπόψη η γνωμοδότηση .../4.7.2014 του Τμήματος Προστασίας Περιβάλλοντος του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, με την οποία επισημάνθηκε ότι η επικαθήμενη στα φυτά σκόνη προκαλεί μείωση της παραγωγής και οδηγεί στην ανάγκη λήψης μέτρων, όπως ο περιορισμός εκπομπής σκόνης στα εργοτάξια και στη ζώνη εργασίας όταν διέρχεται από αγροτικές περιοχές, π.χ. με καταβροχή.

22. Επειδή, προκειμένου να ελαχιστοποιηθεί η διέλευση από περιβαλλοντικά ευαίσθητες περιοχές (οικοτόπους, δασικές περιοχές, περιοχές προτεραιότητας κ.ο.κ.), το 80% των εκτάσεων από τις οποίες διέρχεται ο αγωγός καλύπτεται από

γεωργική γη, εκ των οποίων 3.670 στρ. αφορούν μόνιμες καλλιέργειες και 13.840 στρ. άλλες καλλιεργήσιμες εκτάσεις (ειδικότερα 11.880 στρ. στο ανατολικό τμήμα του έργου, όπου εμπίπτουν οι αιτούντες, και 1.960 στο δυτικό -βλ. σελ. 290, 321 του κεφ. 8 της ΜΠΚΕ, όπου υπολογίζεται το εμβαδόν των γεωργικών εδαφών). Όπως αναφέρεται στη ΜΠΚΕ, η επέμβαση στη λωρίδα των 38 μ., που προβλέπεται ως ζώνη εργασίας για την πραγματοποίηση του έργου και απαιτεί την καταστροφή των υπαρχουσών καλλιεργειών και την κατεδάφιση κτισμάτων, θα διαρκέσει μερικές εβδομάδες και είναι προσωρινή. Αν και αναμένεται η απώλεια της εποχιακής παραγωγής να διαρκέσει ένα έτος, γίνεται δεκτό ότι είναι ενδεχόμενο η αποκατάσταση να απαιτήσει περισσότερο χρόνο, όπως για τα ελαιόδεντρα και τα δένδρα φρούτων, ή τα αμπέλια, τα οποία απαιτούν, για την επίτευξη πλήρους παραγωγής, από 6 έως 10 χρόνια, ή έως 5 χρόνια, αντιστοίχως. Μετά την αποπεράτωση της κατασκευής του αγωγού και κατά τη διάρκεια της λειτουργίας του, προβλέπονται, όπως ήδη εκτέθηκε στη σκ. 9 της παρούσης, ορισμένοι περιορισμοί, κατά ζώνες, γύρω από τον αγωγό, ως εξής: πρώτον, στη «ζώνη προστασίας», πλάτους 8 μ. (4 μ. εκατέρωθεν του αγωγού), δεν επιτρέπεται η ανέγερση κατοικιών και λοιπών κατασκευών, ούτε η βαθιά άρωση ή οι καλλιέργειες με βαθύ ριζικό σύστημα. Ως εκ τούτου, οι ιδιοκτήτες εποχιακών και μη βαθύρριζων καλλιεργειών θα υποστούν βραχυπρόθεσμες επιπτώσεις, εφόσον, μετά την ολοκλήρωση της κατασκευής του αγωγού, είναι δυνατή η επαναφύτευση των εδαφών, και μόνον οι ιδιοκτήτες μόνιμων καλλιεργειών ή κτισμάτων θα πληγούν, λόγω μη δυνατότητας επαναφύτευσης των βαθύρριζων καλλιεργειών (δένδρων ή ορισμένων φυτών με βαθύ ριζικό σύστημα) ή εκ νέου ανέγερσης κτισμάτων στη ζώνη αυτή· δεύτερον, στη «ζώνη ασφαλείας», πλάτους 40 μ. (20 μ. εκατέρωθεν), απαγορεύεται η δημιουργία νέων κατασκευών και, τρίτον, στη «διευρυμένη ζώνη ασφαλείας», πλάτους 400 μ. (200 μ. εκατέρωθεν), θα ισχύσουν συμπληρωματικά μέτρα προστασίας, το ακριβές περιεχόμενο των οποίων δεν έχει ακόμη καθορισθεί. Επομένως, οι ισχυρισμοί που αναφέρονται στη μεταβολή των χρήσεων και στη δημιουργία πραγματικών ελαττωμάτων των ακινήτων που εμπίπτουν στην τελευταία αυτή ζώνη των 400 μ. είναι απορριπτέοι ως πρόωροι, εφόσον δεν έχουν οριστικοποιηθεί επί του παρόντος συγκεκριμένοι περιορισμοί, που υπαγορεύονται, άλλωστε, από διεθνείς κανόνες ασφαλείας αγωγών μεταφοράς φυσικού αερίου (πρβ. και το άρθρο 8 του προμνησθέντος Τεχνικού Κανονισμού, το οποίο αναφέρεται σε ζώνες απέχουσες 200 μ. από τον άξονα του αγωγού). Σε κάθε περίπτωση, οι λόγοι που αφορούν τη δημιουργία «πραγματικού ελαττώματος» των ακινήτων που εμπίπτουν στις ζώνη εργασίας, προστασίας ή ασφαλείας του αγωγού, είναι απορριπτέοι, διότι ο ν. 4217/2013 προβλέπει ότι τα δικαιώματα επί της γης που απαιτείται για την κατασκευή του αγωγού αποκτώνται από την παρεμβαίνουσα, κατά βάση κατόπιν διαπραγμάτευσης με τον ιδιοκτήτη κάθε έκτασης, και μόνον επί αποτυχίας αυτής, με αναγκαστική απαλλοτρίωση και, κατά τα λοιπά, κατά τα οριζόμενα στη ΜΠΚΕ, όλη η προκαλούμενη, προσωρινή ή οριστική (λόγω μη δυνατότητας επαναφύτευσης βαθύρριζων καλλιεργειών ή ανέγερσης κτίσματος), ζημία αντισταθμίζεται από την καταβολή αποζημίωσης, η οποία ανέρχεται «στην αξία αποκατάστασης». Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στο κεφ. 8 της ΜΠΚΕ, α/ η κύρια επίπτωση κατά τη διέλευση του αγωγού από αγροτικές περιοχές θα είναι μόνο

προσωρινή, κατά τη φάση της κατασκευής, που θα γίνει τμηματικά, με αποτέλεσμα η απώλεια της παραγωγής να έχει περιορισμένη διάρκεια για όλες τις αγροτικές περιοχές, β/ στο ανατολικό τμήμα του αγωγού, όπου εμπίπτει η περιοχή των αιτούντων Δήμων Σερρών και Εμμ. Παππά, η συνολική έκταση μόνιμων καλλιεργειών στη ζώνη κατασκευής είναι μικρότερη του 1% (σελ. 293), γ/ «Δορυφορικές εικόνες και επαλήθευση στο ύπαιθρο δείχνουν ότι η πλειοψηφία των μόνιμων καλλιεργήσιμων εκτάσεων βρίσκεται στο δυτικό τμήμα του Έργου» (στο οποίο δεν ανήκουν οι αιτούντες Δήμοι), «από όπου η ζώνη προστασίας 8 μ. θα απαιτήσει μόνιμη απώλεια περίπου 870 στρ. με δέντρα φρούτων. Η μεγαλύτερη απώλεια μόνιμων καλλιεργειών θα λάβει χώρα στην Σκύδρα (50 στρ.) και έπειτα στη Νάουσα (25 στρ.). Οι απώλειες στους δήμους Έδεσσας και Αμύνταιου αντιπροσωπεύουν περίπου 5 στρ. έκαστος», δ/ «στο ανατολικό τμήμα του αγωγού, μόνιμη απώλεια συνολικά περίπου 30 στρ. θα απαιτηθ[εί] για την ζώνη προστασίας 8 μ., κυρίως στον Νέστο και την Καβάλα (6 στρ.). Οι σταθμοί συμπίεσης απαιτούν μόνιμη κατάληψη γης έως 720 στρ. αγροτική γη, η οποία αποτελείται κυρίως από εποχιακές καλλιέργειες» (σελ. 311) και ε/ προβλέπεται ότι οι πληττόμενοι ιδιοκτήτες γης και κάτοχοι δικαιωμάτων «δικαιούνται αποζημίωση στην τιμή αντικατάστασης για τις πιθανές απώλειες εισοδήματος, δηλ. για το εισόδημα που θα μπορούσε να παράγει η γη», «δικαιούνται αποκατάσταση όλων των περιουσιακών στοιχείων στην κατάσταση που είχαν πριν από το έργο και/ή των συνολικών εξόδων για την αποκατάσταση όλων των ζημιωθέντων περιουσιακών στοιχείων στις συνθήκες πριν από το έργο», «δικαιούνται αποζημίωση για μειωμένο εισόδημα κατά τη διάρκεια της περιόδου ανάκτησης», ότι οι αγρότες που λαμβάνουν γεωργικές επιδοτήσεις θα αποζημιωθούν, σε περίπτωση απώλειας αυτών, και ότι «πριν από την έναρξη των προετοιμασιών για τη φάση κατασκευής, η TAP AG θα διερευνήσει τις πιθανότητες για μικρές επαναχαράξεις σε περιοχές μικροκαλλιεργητών, προκειμένου να ελαχιστοποιήσει τις επιπτώσεις στα ευάλωτα νοικοκυριά (π.χ. αποφυγή αποκοπής περιοχών μικρών οικοπέδων, χρησιμοποιώντας αγροτικούς δρόμους ή τα όρια των οικοπέδων)» [βλ σελ. 306 του κεφ. 8 της ΜΠΚΕ]. Τα μέτρα αυτά εξειδικεύονται στο «Πλαίσιο Αποκατάστασης Μέσων Διαβίωσης» (ΠΑΜΔ, πίνακας 8-11, σελ. 304) και εντάσσονται στη Στρατηγική Απόκτησης Γης και Δικαιωμάτων Δουλείας της παρεμβαίνουσας, στο δε κεφ. 9 της ΜΠΚΕ, αναλύεται το Σχέδιο Περιβαλλοντικής και Κοινωνικής Διαχείρισης και Παρακολούθησης, όπου εντάσσονται συστηματικά τα παραπάνω μέτρα αντιμετώπισης (πίνακες 9-1, 9-2, 9-3/σελ. 10, 18 και 21, αντιστοίχως, του κεφ. 9), και διαγράφεται το περιεχόμενο του ΠΑΜΔ (σελ. 50). Περαιτέρω, η ΜΠΚΕ προβλέπει αποζημίωση και για τις περιπτώσεις που ένα τμήμα ιδιοκτησίας εκατέρωθεν της ζώνης εργασίας «γίνεται πολύ μικρό για να είναι οικονομικά βιώσιμο για γεωργική παραγωγή ή/και δεν υπάρχει πρόσβαση προς αυτό κατά τη διάρκεια της κατασκευής», οπότε η γη δεν μπορεί να τύχει εκμετάλλευσης («Ορφανή Γη», σελ. 296 και 306), προνοεί για τη δημιουργία παρακάμψεων άρδευσης, σε περίπτωση διακοπής της παροχής των αρδευτικών καναλιών, και προβλέπει την καταβολή αποζημίωσης, σε περίπτωση ζημιών στις καλλιέργειες λόγω διακοπών του αρδευτικού συστήματος, παρόμοια δε προσέγγιση υιοθετεί και για τα κανάλια αποστράγγισης ή αντιπλημμυρικής προστασίας (σ. 338-339 του κεφ. 8), ενώ και η προσβαλλόμενη ΑΕΠΟ επιβάλλει την

κατά προτεραιότητα αποκατάσταση των αρδευτικών δικτύων που έχουν τυχόν θιγεί κατά την κατασκευή του αγωγού (π.ο. 5.3.12, βλ. και ανωτ., σκ. 20). Υπό τα δεδομένα αυτά, αβασίμως προβάλλονται όλοι οι αναφερθέντες στην προηγούμενη σκέψη λόγοι που αφορούν τη γεωργική γη και δεν απαιτείτο, ως αβασίμως προβάλλεται, για την πληρότητα της περιβαλλοντικής εκτίμησης, ο συσχετισμός των επιπτώσεων προς τις κατ' ιδίαν ιδιοκτησίες, κατά μήκος των 543 χλμ. του αγωγού, η συγκεκριμένη αναφορά και συσχετισμός των συνεπειών του έργου ανά γεωτεμάχιο, των ειδών των δένδρων και φυτών που θα αποξηλωθούν, της ποσότητας των καρπών που θα απωλεσθούν, ή η αποτίμηση της ζημίας από την απώλεια της προσδοκώμενης εσοδείας και εν γένει παραγωγής ανά αγροτεμάχιο, ούτε η διάρκεια της αποκατάστασης ανά είδος δέντρου και φυτού (η οποία, ωστόσο, όπως ήδη παρατηρήθηκε, μνημονεύεται ακροθιγώς στη σελ. 291 του κεφ. 8 της ΜΠΚΕ). Τα ανωτέρω ισχύουν κατά μείζονα λόγο στην περίπτωση των δύο αιτούντων Δήμων Σερρών και Εμμ. Παππά, που εντάσσονται στο ανατολικό τμήμα του έργου όπου δεν υπάρχουν πολλές μόνιμες καλλιέργειες και όπου, συνεπώς, δεν προβλέπονται ιδιαίτερες μόνιμες επιπτώσεις επί της γεωργικής γης. Τέλος, οι ειδικότερες αιτιάσεις περί ύπαρξης αποθηκών, στάβλων, γεωτρήσεων, θερμοκηπίων, αντλιοστασίων κ.λπ. που θίγονται και περί μη πρόβλεψης μέτρων αντιμετώπισης των σχετικών επιπτώσεων, είναι απορριπτέες, διότι η ΜΠΚΕ έχει μελετήσει, με τη λήψη δορυφορικών εικόνων υψηλής ανάλυσης και με έλεγχο πεδίου, το πρόβλημα των επικειμένων που εμπίπτουν στη ζώνη εργασίας και έχει προβλέψει: α. ότι, σε περίπτωση που εντοπισθεί κτήριο (μη κατοικία) στη ζώνη εργασίας των 38 μ, θα πραγματοποιηθεί μικρή τοπική αλλαγή χάραξης, β. ότι, εντός της μελλοντικής ζώνης ασφαλείας των 40 μ., τα επικείμενα θα περιοριστούν σε θερμοκήπια και αντλιοστάσια άρδευσης, άρα τα υπάρχοντα, κατά τη ΜΠΚΕ, δύο θερμοκήπια στο δήμο Σερρών, θα αφαιρεθούν προσωρινά, όμως μπορούν να επαναποθετηθούν μετά το πέρας της κατασκευής, και γ. ότι θα καταβληθεί προσπάθεια για μικρότερες επαναχαράξεις, ώστε οι κατασκευές που δεν επιτρέπονται στη ζώνη των 40 μ., σύμφωνα με το αμέσως προηγούμενο στοιχείο β., να βρεθούν εκτός της ζώνης αυτής («Μετατόπιση επικειμένων», σελ. 300 επ. του κεφ. 8). Επίσης, η ΜΠΚΕ προτείνει μέτρα για την αντιμετώπιση των ως άνω επιπτώσεων, που έγκεινται - πέραν της διερεύνησης της πιθανότητας επαναχαράξης, ώστε να μην θιγούν οι δομές αυτές - στην καταβολή αποζημίωσης για την κατεδάφιση ή παύση λειτουργίας αυτών και στην πρόβλεψη αναλυτικού σχεδιασμού μέτρων «για την παροχή παρακάμψεων ύδρευσης και διασφάλιση συνεχούς ροής άρδευσης κατά τη διάρκεια της κατασκευής του αγωγού και στη συνέχεια αποκατάσταση των αρδευτικών συστημάτων», αν προκληθεί «προσωρινή απώλεια της ροής του νερού στα αρδευτικά συστήματα ως αποτέλεσμα προγραμματισμένης όχλησης ή ακούσιας ζημίας των αρδευτικών συστημάτων ή μόνιμες απώλειες δομών και φρεατίων σε περίπτωση που δεν μπορούν να αποφευχθούν από τις τελικές μικροτροποποιήσεις της όδευσης και τη μορφή της ζώνης εργασίας» (σελ. 335, 338 του κεφ. 8). Τα δε ειδικότερα παράπονα για τη μείωση της παραγωγής λόγω της εκλυόμενης σκόνης είναι ομοίως απορριπτέα, διότι η προσβαλλόμενη περιέχει περιβαλλοντικούς όρους, όπως τους υπ' αριθ. 5.3.9.2 έως 5.3.9.4, για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων από τη σκόνη,

που περιλαμβάνουν και τη διαβροχή. Κατόπιν των ανωτέρω, αβασίμως προβάλλεται και ο λόγος περί παράβασης της αρχής της αναλογικότητας.

23. Επειδή, το άρθρο 56 παρ. 6α του ν. 2637/1998 (Α' 200) - όπως η παρ. αυτή αντικαταστάθηκε με τα άρθρα 9 παρ. 7 του ν. 3851/2010 (Α' 85) και 1 παρ. 9 του ν. 4146/2013 (Α' 90) - προβλέπει τα ακόλουθα: ... Προκύπτει, επομένως, ότι η εκτέλεση έργων αναγκάων για την υλοποίηση στρατηγικών επενδύσεων του ν. 3895/2010 δεν απαγορεύεται σε γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας, τέτοια δε στρατηγική επένδυση έχει χαρακτηριστεί, δυνάμει του, παρατεθέντος στη σκ. 7 της παρούσης, άρθρου 8 παρ. 1 του ν. 4271/2014 (Α' 144/28.6.2014), η κατασκευή του επίμαχου αγωγού φυσικού αερίου. Το αυτό προκύπτει και από το Παράρτημα 1 - άρθρο 2.3(β) - του ίδιου νόμου 4271/2014, κατά το οποίο δεν εφαρμόζεται στο επίμαχο έργο το άρθρο 24 του ν. 2945/2001, με την παρ. 37 του οποίου αντικαταστάθηκε το άρθρο 56 του ν. 2637/1998. Εξάλλου, όπως προαναφέρθηκε, από την εδαφική ζώνη των 38 μ. που θα εκσκαφεί για την τοποθέτηση του αγωγού, η έκταση πλάτους 30 μ. μπορεί να επαναφυτευθεί χωρίς περιορισμούς και, μόνον στη ζώνη προστασίας του αγωγού, συνολικού πλάτους 8 μ., δεν επιτρέπεται η επαναφύτευση των τυχόν ήδη υπαρχόντων δένδρων και μονίμων καλλιέργειών, με βαθύ ριζικό σύστημα. Στην περίπτωση αυτή, η μόνιμη απώλεια της γης υψηλής παραγωγικότητας στη ζώνη των 8 μ. δεν αντίκειται στο άρθρο 24 του Συντάγματος, εφόσον η κατασκευή του αγωγού φυσικού αερίου αποτελεί βασικό έργο υποδομής της χώρας και στρατηγική επένδυση και δικαιολογείται από σοβαρούς λόγους δημοσίου, εθνικού και ενωσιακού, συμφέροντος. Κατά συνέπεια, αβασίμως προβάλλεται εμμέσως ο περί του αντιθέτου λόγος.

24. Επειδή, προβάλλεται ότι δεν εξετάστηκαν εναλλακτικές οδεύσεις του αγωγού, ώστε να διέρχεται εκτός εκτάσεων γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας. Ο λόγος αυτός προβάλλεται χωρίς έννομο συμφέρον για το σύνολο της χάραξης του έργου, εφόσον οι αιτούντες Δήμοι δεν νομιμοποιούνται να προβάλουν λόγους που δεν αφορούν την εδαφική τους περιφέρεια, καθ' όσον δε αφορά την επιλογή της οδεύσης του αγωγού στο ευρύτερο ανατολικό τμήμα του έργου [από ΧΘ 0 έως ΧΘ 359], όπου ανήκουν οι αιτούντες Δήμοι, στο κεφ. 2 «Αιτιολόγηση του έργου» (σελ. 15) της ΜΠΚΕ αναφέρεται ότι αυτή πραγματοποιήθηκε «ακολουθώντας την αρχή ομαδοποίησης των υποδομών ... ώστε να ελαχιστοποιούνται οι συνολικές περιβαλλοντικές, κοινωνικές επιπτώσεις και επιπτώσεις πολιτιστικής κληρονομιάς». Ειδικώς για την επίμαχη περιοχή των Σερρών, πριν από την εκπόνηση της ΜΠΚΕ, είχαν εξετασθεί εναλλακτικές λύσεις και αναφέρονται δύο απορριφθείσες οδεύσεις στην περιοχή Προβατά και στην περιοχή Καμηλοκορφές (βλ. σελ. 12 του κεφ. 0 «Μη Τεχνική Περίληψη» της ΜΠΚΕ), ενώ, στη σελ. 25 επ. του κεφ. 2, αναφέρονται τα κύρια περιβαλλοντικά, κοινωνικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά όλων των οδεύσεων στις Σέρρες. Στο κεφ. «Δείκτες αξιολόγησης Εναλλακτικών Χαραξέων» του Παραρτήματος 1.1 της ΜΠΚΕ αναφέρεται ότι, γενικώς, οι παράμετροι επιλογής της βέλτιστης οδεύσης περιλαμβάνουν διάφορα τεχνικά ζητήματα (μήκος χάραξης, προσβασιμότητα, τοπογραφία, σεισμικότητα, κόστος, γεωτεχνικά και γεωτεκτονικά χαρακτηριστικά), περιβαλλοντικούς παράγοντες (διέλευση από περιοχές Natura, εθνικά πάρκα, καταφύγια άγριας ζωής, παραγωγικά δάση) και κοινωνικοοικονομικές και πολιτιστικές παραμέτρους (πληθυσμιακή πυκνότητα, γεωργικές εκτάσεις, βιοπορισμό από γεωργικές και

κτηνοτροφικές δραστηριότητες/αποφυγή αρχαιολογικών χώρων ή περιοχών υψηλής αρχαιολογικής πιθανότητας) και στο αυτό Παράρτημα περιέχεται πίνακας (1-5) αξιολόγησης όλων των δεικτών που χρησιμοποιήθηκαν για τη σύγκριση των εναλλακτικών οδεύσεων στην περιοχή των Σερρών. Επομένως, αβασίμως προβάλλεται ότι δεν εξετάσθηκαν εναλλακτικές οδεύσεις του αγωγού.

25. Επειδή, προβάλλεται ότι η ΜΠΚΕ χαρακτηρίζει τα εδάφη στην ευρύτερη περιοχή του σταθμού συμπίεσης των Σερρών ως «αλλουβιακά εδάφη όξινης αντίδρασης», δηλ. εδάφη υψηλής παραγωγικότητας, και, παρά ταύτα, δεν παρέχει, ως όφειλε, πληροφορίες σχετικά με την άμεση επίδραση του αγωγού στη θερμοκρασία, υγρασία και παραγωγικότητα ή στην έμμεση επίδραση του αγωγού επί των εδαφών αυτών, ούτε παραθέτει τη διεθνή επιστημονική βιβλιογραφία και έρευνα για τις επιπτώσεις αγωγών φυσικού αερίου στην παραγωγικότητα τέτοιων εδαφών. Ισχυρίζονται δε οι αιτούντες ότι το μικρό βάθος τοποθέτησης του αγωγού προκαλεί κινδύνους καθίζησης, ατυχημάτων και γενικότερα αρνητικών επιπτώσεων στις καλλιέργειες και ότι δεν εξετάσθηκε η λήψη αντισταθμιστικών μέτρων για την εξισορρόπηση των επιπτώσεων της επέμβασης στα εδάφη υψηλής παραγωγικότητας. Όμως, στη σελ. 91 του κεφ. 8 της ΜΠΚΕ γίνεται ειδική μνεία για τη «Μείωση Παραγωγικότητας Εδάφους» και αναφέρονται τα εξής: «Η κατασκευή του αγωγού και ειδικότερα οι εργασίες που πραγματοποιούνται στη ζώνη κατασκευής, παρά την αποκατάσταση του εδάφους μετά την κατασκευή του αγωγού, ενδέχεται να επιφέρουν επιπτώσεις στην ικανότητα του εδάφους να εκπληρώνει τον ρόλο του στην αγροτική παραγωγή, δηλαδή στην παραγωγικότητα του εδάφους. Η ευαισθησία του εδάφους είναι υψηλότερη σε περιοχές όπου το έδαφος έχει υψηλή αγροτική αξία λόγω της ιδιότητάς του να υποστηρίζει την αγροτική παραγωγή. Στον Πίνακα 6-9 (βλ. Υποενότητα 6.2.3) συνοψίζονται οι τύποι και η ποιότητα του εδάφους κατά μήκος της όδευσης του αγωγού. Όπως αναμενόταν, η ευαισθησία του εδάφους ως αγροτικού πόρου είναι υψηλή ή πολύ υψηλή, κυρίως στην περιοχή του Ποταμού Έβρου και στην πεδιάδα Κομοτηνής - Ξάνθης, όπου υπάρχει ήδη έντονη αγροτική παραγωγή» (δηλ. σε άλλες περιοχές). «Ωστόσο, πιθανές αλλαγές στην παραγωγικότητα του εδάφους είναι σε γενικές γραμμές μικρής εμβέλειας καθώς το έδαφος θα αποκατασταθεί αποτελεσματικά χωρίς απώλεια παραγωγικότητας, ενώ το έδαφος θα επηρεαστεί μόνο στον διάδρομο κατασκευής κατά μήκος της όδευσης του αγωγού (ζώνη εργασίας μέγιστου πλάτους 38 μ.). Ως εκ τούτου, οι επιπτώσεις στην παραγωγικότητα του εδάφους θεωρούνται χαμηλής σημασίας». Μετά την παράθεση πολλών μέτρων αντιμετώπισης της διάβρωσης, συμπύκνωσης και ρύπανσης του εδάφους, αναφέρεται συνοπτικά, στη σελ. 97 του κεφ. 8, ότι «Τα μέτρα αποκατάστασης που περιγράφηκαν παραπάνω, όπως η ξεχωριστή αποθήκευση των εύφορων φυτικών γαιών, μείωση των επιπτώσεων από τη συμπύκνωση του υπεδάφους και προστασία της επιφάνειας από τη διάβρωση, θα συμβάλουν στην αποκατάσταση της παραγωγικότητας του εδάφους», ενώ, ειδικώς για την πεδιάδα των Σερρών, τα εδάφη της οποίας χαρακτηρίζονται από μέτρια έως υψηλή διάβρωση (σελ. 83-84 του κεφ. 6), έχει ληφθεί, επιπλέον, το μέτρο της επιλογής της περιόδου κατασκευής στο διάστημα από το τέλος Απριλίου μέχρι τα μέσα Σεπτεμβρίου (σελ. 95 του κεφ. 8). Τα αυτά, κατά βάση, εκτίθενται και στην επιστολή της παρεμβαίνουσας ΤΑΡ προς το τοπικό τμήμα του ΓΕΩΤΕΕ, όπου

αναφέρεται ότι το χρονοδιάγραμμα του έργου έχει λάβει υπόψη τις περιόδους καλλιέργειας ώστε να μην εμποδίζονται σημαντικά οι γεωργικές δραστηριότητες, ότι, μετά την κατασκευή του έργου, η γη θα αποκατασταθεί στην προτέρα κατάσταση και θα είναι της ίδιας αξίας, ότι λαμβάνονται προς τούτο μέτρα, όπως η χωριστή απόθεση και αποθήκευση του επιφανειακού χώματος, του υπεδάφους και του πρωτογενούς υλικού, ότι το πλέον εύφορο χώμα θα τοποθετείται εκ νέου πάνω από το έδαφος ώστε να εξασφαλίζεται η επαρκής ανάπτυξη της βλάστησης και της καλλιέργειας, και ότι οι περίοδοι αποθήκευσης θα περιορισθούν στο ελάχιστο (κεφ. «Απώλεια καλλιεργούμενης γης υψηλής παραγωγικότητας»). Σε ό,τι δε αφορά το βάθος του αγωγού, και η ίδια η μελέτη δέχεται ότι αυτό μπορεί να αυξηθεί, αν απαιτείται από τοπικές συνθήκες και τεχνικούς περιορισμούς (βλ. κεφ. 0 «Μη τεχνική περίληψη» της ΜΠΚΕ, σελ. 10). Προκύπτει, κατά συνέπεια, ότι έχει αξιολογηθεί η επίδραση του αγωγού επί των γεωργικών εδαφών και, ειδικότερα, επί των εδαφών υψηλής παραγωγικότητας, και ότι προτείνονται μέτρα αντιμετώπισης των σχετικών επιπτώσεων, ενώ απαραδέκτως προβάλλονται, διότι πλήσσουν την ανέλεγκτη ουσιαστική κρίση της Διοίκησης, οι προαναφερθείσες αιτιάσεις περί συνεπειών του αγωγού στη θερμοκρασία, υγρασία και παραγωγικότητα των εδαφών αυτών και περί κινδύνων λόγω του μικρού βάθους εγκιβωτισμού του. Η αιτιολογία αυτή, που στηρίζεται στις προαναφερθείσες κρίσεις της ΜΠΚΕ, δεν κλονίζεται από τα πορίσματα επιστημονικής έρευνας των επιπτώσεων κατασκευής αγωγού στην αγροτική γη, που έγινε από το Πανεπιστήμιο Αγροτικής Οικονομίας της πόλης Νίτρα της Σλοβακίας, τούτο δε ανεξαρτήτως του ότι η έρευνα αυτή, που αφορά γεωργικές εκτάσεις τρίτης χώρας, με άλλα κλιματολογικά και λοιπά χαρακτηριστικά, δεν προσκομίσθηκε ενώπιον της Διοίκησης, ώστε να εκτιμηθεί πριν από την έκδοση της ΑΕΠΟ, αλλά προσκομίζεται το πρώτον ενώπιον του Δικαστηρίου. Σε κάθε περίπτωση, δεν απαιτείτο για την πληρότητα της σχετικής εκτίμησης της ΜΠΚΕ η παράθεση επιστημονικής βιβλιογραφίας και όλοι οι περί του αντιθέτου λόγοι είναι απορριπτέοι.

26. Επειδή, το άρθρο 45 του ν. 998/1979 (Α' 289), όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του με το άρθρο 2 παρ. 1 του ν. 2941/2001 (Α' 201) και την αντικατάστασή του με το άρθρο 36 του ν. 4280/2014 (Α' 159/8.8.2014), ορίζει τα εξής: ... Περαιτέρω, στο άρθρο 2 της απόφασης 15277/23.3.2012 του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (Β' 1077) ορίζεται ότι: ... Στο άρθρο 3 της ίδιας ως άνω υπουργικής απόφασης ορίζεται ότι: ... Σύμφωνα με το άρθρο 4 της να: ... Εξάλλου, το άρθρο 53 του αυτού ν. 998/1979, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 36 του ν. 4280/2014 (Α' 159/8.8.2014), ορίζει ότι: ...

27. Επειδή, σε σχέση με την όδευση του έργου μέσω δασικών εκτάσεων, προβάλλεται: Α. ότι οι διαδικασίες έκδοσης πράξεων χαρακτηρισμού εκτάσεων των περιοχών ευθύνης των Δασαρχείων Σερρών, Δράμας, Ροδόπης, Καβάλας, Κιλκίς, Θεσσαλονίκης, Φλώρινας, Καστοριάς και Λαγκαδά δεν είχαν ολοκληρωθεί, αλλά βρισκόνταν σε εξέλιξη, ακόμη και κατά τον χρόνο έκδοσης της ΑΕΠΟ, και ότι, για τον λόγο αυτό, η προσβαλλόμενη πρέπει να ακυρωθεί, και Β. ότι η προσβαλλόμενη είναι παράνομη, διότι δεν συνυποβλήθηκαν στη Διοίκηση, με τη ΜΠΚΕ, παρά το ότι είχαν εκδοθεί πριν από την έκδοση της προσβαλλόμενης ΑΕΠΟ, πράξεις χαρακτηρισμού δασικών εκτάσεων (των Δασαρχείων Λαγκαδά,

Σουφλίου, Αλεξανδρούπολης, Ξάνθης, Νάουσας και Έδεσσας), από τις οποίες διέρχεται ο αγωγός, και ότι τούτο συνιστά παράβαση του άρθρου 2 παρ. 1 της ως άνω ν.α 15277/2012, αλλά και των άρθρων 3, 6 παρ. 3α και 5 παρ. 3α και γ της παρατεθείσης στη σκ. 10 οδηγίας 2011/92/ΕΕ, υπό την έννοια ότι η παρεμβαίνουσα δεν παρέσχε επαρκείς πληροφορίες σχετικώς με τη θέση και το μέγεθος του έργου σε κάθε περιοχή και ότι, κατά συνέπεια, δεν κατέστη εφικτή η συμμετοχή του κοινού στη δημόσια διαβούλευση και η εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων της επέμβασης σε δάση και δασικές εκτάσεις. Όπως όμως, προκύπτει από τα στοιχεία που έχει προσκομίσει η παρεμβαίνουσα, το Δασαρχείο Σερρών, που έχει την κατά τόπον αρμοδιότητα για τα δάση της περιοχής των αιτούντων, είχε εκδώσει, πριν από την προσβαλλόμενη ΑΕΠΟ, την απόφαση χαρακτηρισμού .../1.8.2014 και ο περί του αντιθέτου λόγος στηρίζεται σε εσφαλμένη προϋπόθεση. Κατά το μέρος δε που οι αιτούντες αναφέρονται σε έλλειψη πράξεων χαρακτηρισμού εκτάσεων άλλων περιοχών, εκτός Σερρών, που ανήκουν στην ευθύνη των προαναφερθέντων Δασαρχείων, ο λόγος υπό στοιχείο Α. πρέπει να απορριφθεί, διότι προβάλλεται χωρίς έννομο συμφέρον, ασχέτως του ότι είχαν εκδοθεί, πριν από την προσβαλλόμενη, οι σχετικές πράξεις χαρακτηρισμού (βλ. π.χ. τις, προσκομισθείσες από την παρεμβαίνουσα εταιρεία, εξής πράξεις χαρακτηρισμού: .../2.9.2013 του Δασαρχείου Δράμας, .../25.9.2013 του Δασαρχείου Καβάλας, .../22.5.2014 της Διεύθυνσης Δασών Ροδόπης, .../7.3.2014 του Δασαρχείου Κιλκίς, ... και .../27.12.2013 του Δασαρχείου Θεσσαλονίκης, .../22.10.2013 της Διεύθυνσης Δασών Φλώρινας, .../20.11.2013 της Διεύθυνσης Δασών Καστοριάς και .../4.3.2014 του Δασαρχείου Λαγκαδά). Περαιτέρω, από τον συνδυασμό των δύο τελευταίων εδαφίων της παρ. 5 του άρθρου 45 του ν. 998/1979 [που προβλέπουν ότι, σε περίπτωση μη κατάρτισης οριστικών τεχνικών μελετών του έργου, η δασική αρχή γνωμοδοτεί επί του φακέλου της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και ότι, μετά την ολοκλήρωση των οριστικών μελετών, ο φορέας του έργου υποχρεούται να υποβάλει στην αρμόδια δασική αρχή τον σχετικό φάκελο για την έκδοση πράξης χαρακτηρισμού] προκύπτει ότι η πράξη χαρακτηρισμού εκτάσεων ως δασικών ή μη μπορεί να έπεται της κατάρτισης οριστικών τεχνικών μελετών και, άρα, της γνωμοδότησης της δασικής υπηρεσίας επί της ΜΠΕ και, επομένως, ο ανωτέρω υπό στοιχ. Β' λόγος, που αφορά τη μη συνυποβολή, με τη ΜΠΚΕ, πράξεων χαρακτηρισμού δασικών εκτάσεων -πέραν του ότι προβάλλεται χωρίς έννομο συμφέρον, αφού δεν αφορά την περιοχή των αιτούντων- πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος. Επιπλέον, ο αυτός λόγος προβάλλεται και αλυσιτελώς, εφόσον η ΜΠΚΕ, συνοδευόμενη από τους χάρτες όδευσης του αγωγού, διαβιβάσθηκε στα κατά τόπους Δασαρχεία, υπολογίζει την επέμβαση σε δασικές εκτάσεις που απαιτούνται για την κατασκευή του έργου [βλ. επόμενη σκέψη] και οι αιτούντες δεν προβάλλουν ότι κάποια, εν τοις πράγμασι δασική, έκταση εξελήφθη ως μη δασική και ότι, κατά συνέπεια, το οικείο Δασαρχείο δεν εξέφρασε τις απόψεις του επί της επέμβασης, ότι η Διοίκηση πλανήθηκε κατά τούτο και ότι οι ίδιοι στέρηθηκαν της δυνατότητας να επισημάνουν την πλημμέλεια και να υποβάλουν αντιρρήσεις κατά το μέρος αυτό. Υπό τα δεδομένα αυτά, όλοι οι ανωτέρω λόγοι πρέπει να απορριφθούν.

28. Επειδή, προβάλλεται ότι η ΜΠΚΕ δεν προβαίνει σε ακριβή και πλήρη αποτύπωση, ούτε αναφέρει το εμβαδόν των δασών και των δασικών εκτάσεων στις

οποίες θα υπάρξει επέμβαση, κατά τη φάση τόσο της κατασκευής (που απαιτεί εκχέρσωση και υλοτόμηση στο πλάτος της ζώνης εργασιών, από 18 έως 100 μ. κατά μήκος του αγωγού, όπως ισχυρίζονται οι αιτούντες), όσο και της λειτουργίας του έργου (απαγόρευση αναδάσωσης στη ζώνη προστασίας πλάτους 8 μ. κατά μήκος του αγωγού για 50 χρόνια). Στη συνέχεια, οι αιτούντες προβάλλουν ότι η ΜΠΚΕ και η ΑΕΠΟ δεν περιγράφουν τις συνθήκες θεμελίωσης του αγωγού σε δάση και δασικές εκτάσεις ή το δίκτυο των υφιστάμενων δασικών δρόμων και αντιπυρικών ζωνών, ώστε να εκπονηθούν μελέτες ομαδοποίησης του έργου με υφιστάμενα τέτοια δίκτυα, δυνάμει του άρθρου 53 παρ. 3 του ν. 998/1979, που ορίζει ότι τα δίκτυα μεταφοράς φυσικού αερίου «... πρέπει κατά το δυνατόν να συνδυάζονται με το υφιστάμενο ή υπό εκτέλεση δίκτυο δασικών οδών ή με άλλα τεχνικά έργα». Ως προς δε την επιλογή του πλάτους της ζώνης εργασίας, προβάλλεται επιπλέον ότι δεν αιτιολογείται ο λόγος για τον οποίον δεν είναι δυνατός ο περιορισμός της σε δασικές περιοχές στα 18 (αντί 28) μ., που θα είχε ως συνέπεια τη διάσωση περισσότερων δένδρων. Επίσης οι αιτούντες παραπονούνται διότι η ΜΠΚΕ και η ΑΕΠΟ δεν παρέχουν πληροφόρηση για τη συνολική ποσότητα (σε κυβικά μέτρα) της δασικής ύλης που θα υλοτομηθεί, η οποία έπρεπε να είχε υπολογισθεί, κατά το άρθρο 45 παρ. 5 του ν. 998/1979, με αντίστοιχη τροποποίηση των δασικών διαχειριστικών σχεδίων και εγκεκριμένων μελετών αναδάσωσης, ώστε να αναπροσαρμοσθούν οι προς υλοτόμηση ποσότητες, στο πλαίσιο διαχείρισης των δασών και δασικών εκτάσεων και του επιβαλλόμενου πενταετούς σχεδιασμού, και διότι δεν προσδιορίζουν τον αριθμό και τα είδη των δένδρων που θα θυσιασθούν, την τρέχουσα αξία των δασικών προϊόντων που θα υλοτομηθούν και το ύψος του ανταλλάγματος χρήσης που θα καταβληθεί για την επέμβαση σε δασικές εκτάσεις. Οι αιτιάσεις, όμως, αυτές είναι αβάσιμες, για τους εξής λόγους : α/ η χάραξη του αγωγού έχει μελετηθεί με γνώμονα την ελάχιστη δυνατή επέμβαση σε δασικές περιοχές, που αντιστοιχεί στο 15% της όλης χρήσης γης εντός της ζώνης εργασίας (σ. 303 του κεφ. 8), β/ στις σελ. 221 επ του κεφ. 6 της ΜΠΚΕ, αναφέρονται, κατά χθ της όδευσης του έργου, οι εκτάσεις με Κωνοφόρα Δάση, Δάση Οξιές, Φυλλοβόλα δάση καστανιάς ή Φυλλοβόλα δάση δρυός, καθώς και οι Θαμνώνες και η Παραποτάμια βλάστηση που συναντά η χάραξη του έργου και, στο Παράρτημα 6.5.1 του κεφ. 6 της ΜΠΚΕ, περιέχεται Μελέτη Υφισταμένων Δεδομένων Χλωρίδας και Βλάστησης, γ/ ο Πίνακας 8-48 του κεφ. 8 της ΜΠΚΕ «δείχνει ότι κατά τη διάρκεια της κατασκευής κατά μήκος μιας κανονικής ζώνης εργασίας σε δάσος οξιές ο πληθυσμός που θα υποστεί επιπτώσεις κατά μέσο όρο αναμένεται να είναι περίπου 15.000 (δέκα πέντε χιλιάδες) άτομα. Για τα δάση βελανιδιών αυτός ο αριθμός γίνεται περίπου 60.000 (εξήντα χιλιάδες) άτομα. Για τα δάση πεύκης αυτός ο αριθμός γίνεται περίπου 31.000 (τριανταμία χιλιάδες) άτομα και για τα λιβάδια/θαμνώδεις εκτάσεις ανέρχεται σε περίπου 388.000 (τριακόσιες ογδονταοκτώ χιλιάδες) άτομα ... Σε περίπτωση μειωμένης ζώνης εργασίας 28 μ., ο πληθυσμός χλωρίδας που θα υποστεί επιπτώσεις θα είναι 73% αυτού που αναμένεται να επηρεαστεί αν χρησιμοποιηθεί ζώνη εργασίας 38 μ.», δ/ με την κρινόμενη αίτηση και τα πρόσθετα δικόγραφα δεν προβάλλεται κατά τρόπο συγκεκριμένο η περιοχή στην οποία υπήρχαν δασικοί δρόμοι και αντιπυρικές ζώνες, μέσω των οποίων θα μπορούσε να διέλθει ο αγωγός, προκειμένου να μην υπάρξει θυσία δασών, ούτε οι αιτούντες πρότειναν τέτοια εναλλακτική όδευση

στην περιοχή τους, ε/ στη διέλευση από δασικές περιοχές, η ζώνη εργασίας έχει πλάτος 28 μ. (βλ. ιδίως σελ. 305), και όχι 18 μ. (πλάτος που προβλέπεται για τη διέλευση από ευρωπαϊκούς οικότοπους προτεραιότητας - βλ. σκ. 9), ούτε 100 μ., και ο ισχυρισμός περί περαιτέρω μείωσης της ζώνης αυτής προβάλλεται απαραδέκτως, διότι αφορά στην ουσιαστική εκτίμηση περί την επάρκεια της αναγκαίας για την εκτέλεση του έργου εδαφικής λωρίδας, στ/ στο κεφ. 8 της ΜΠΚΕ αναφέρεται ότι, βάσει δορυφορικών εικόνων, εκτιμάται ότι η διάνοιξη της ζώνης εργασίας συνεπάγεται την προσωρινή απώλεια περίπου 1.460 στρ. δασών σε όλο το μήκος της όδευσης (σελ. 290), ενώ η έκταση που δεν θα ανακτήσει τον δασικό της χαρακτήρα, λόγω μη δυνατότητας επαναφύτευσης δένδρων στη ζώνη προστασίας των αγωγού, είναι συνολικού πλάτους 8 μ. (βλ. σελ. 312), ζ/ στη ΜΠΚΕ γίνεται δεκτό ότι η οριστική απώλεια δασικών εκτάσεων θα είναι, συγκεκριμένα, 120 στρ. στο ανατολικό τμήμα του αγωγού, όπου ανήκουν οι αιτούντες Δήμοι, η/ «Οι πληττόμενες δασώδεις περιοχές είναι μεγαλύτερες στο Φλαμούρι και το Γραμματικό (στον δήμο Έδεσσας) με 68 και 49 στρ., αντίστοιχα, στα Πεύκα και το Αετοχώρι (στο δήμο Αλεξανδρούπολης) με 48 στρ., στην Κλεισούρα 27 στρ., στην Οινόη 28 στρ. και σε άλλους 4 οικισμούς λιγότερο από 10 στρ.», δηλαδή η μεγαλύτερη επέμβαση σε δασικές περιοχές γίνεται σε απόσταση από τους αιτούντες, θ/ για την πληρότητα της περιβαλλοντικής εκτίμησης δεν απαιτείτο ειδική αναφορά στις συνθήκες θεμελίωσης του αγωγού εντός δασικών εκτάσεων, στην ακριβή ποσότητα της δασικής ύλης που θα υλοτομηθεί, στον αριθμό και τα είδη των δένδρων που θα κοπούν, στην τρέχουσα αξία των δασικών προϊόντων ή στο ύψος του ανταλλάγματος χρήσης που θα καταβληθεί, ι/ δεν ήταν αναγκαίο, κατά νόμον (βλ. άρ. 45 παρ. 5 εδ. α' του ν. 998/1979, που αναφέρει τις «τυχόν απαιτούμενες τροποποιήσεις των ισχυόντων διαχειριστικών σχεδίων» ως αντικείμενο της γνωμοδότησης της δασικής υπηρεσίας), να προηγηθεί της ΑΕΠΟ, επί ποινή ακυρότητας αυτής, η τροποποίηση των οικείων δασικών διαχειριστικών σχεδίων, τα οποία άλλωστε δεν προβάλλεται ότι είχαν εγκριθεί για τα δάση της περιοχής των αιτούντων, και ια/ πριν από την κατασκευή του έργου και την επέμβαση σε δασικές εκτάσεις, απαιτείται η έκδοση της άδειας εγκατάστασης του έργου (άρ. 45 παρ. 7 του ν. 998/1979, ως ισχύει, ανωτέρω σκ. 26), ενώ, μετά την ΑΕΠΟ, προβλέπεται η έκδοση πράξης πληροφοριακού χαρακτήρα της δασικής αρχής, με την οποία θα εξειδικευθούν η ακριβής θέση και τα όρια της έκτασης, οι όροι και προϋποθέσεις της επέμβασης και το ύψος του ανταλλάγματος χρήσης (άρ. 45 παρ. 6.α του ν. 998). Τέλος, αβασίμως ισχυρίζονται οι αιτούντες ότι η προσβαλλόμενη πρέπει να ακυρωθεί λόγω του ότι, στη μεν σελ. 80 του κεφ. 8 της ΜΠΚΕ, αναφέρεται, επί λέξει, «Δρόμοι Πρόσβασης (αναβάθμιση 29.6 km, 9 m πλάτος [Σημείωση: Δεν απαιτούνται νέοι δρόμοι]», ενώ στη σελ. 303 αναφέρεται ότι «Το Έργο απαιτεί αποψύλωση βλάστησης για την προετοιμασία της ζώνης εργασίας και το άνοιγμα τυχόν νέων δρόμων πρόσβασης» και ότι, κατόπιν τούτου, η ΜΠΚΕ παρέχει αντιφατική πληροφόρηση για την ανάγκη ή μη διάνοιξης νέων δρόμων. Και τούτο, ιδίως διότι η απλή μνεία των «τυχόν» απαιτούμενων «νέων» δρόμων σε δασικές περιοχές δεν αρκεί για να θεμελιώσει αντίφαση σε σχέση με την παραδοχή της ΜΠΚΕ ότι απαιτείται αναβάθμιση υπαρχόντων δρόμων και όχι διάνοιξη νέων. Σε περίπτωση, πάντως, που απαιτηθεί η διάνοιξη νέων δρόμων ουσιαστών διαστάσεων και επιπτώσεων εντός δασικών εκτάσεων, θα πρέπει,

αναλόγως της έκτασης της επέμβασης, το ζήτημα να αξιολογηθεί στο πλαίσιο ενδεχόμενης ανάγκης τροποποίησης της ΑΕΠΟ. Υπό τα δεδομένα αυτά, όλοι οι προπεριγραφέντες λόγοι είναι απορριπτέοι.

29. Επειδή, προβάλλεται ότι πάσχει η προσβαλλόμενη ΑΕΠΟ, διότι εγκρίνει την επέμβαση σε δασικές εκτάσεις χωρίς να εξετάσει το ιδιοκτησιακό καθεστώς τους και χωρίς να εξασφαλίσει την απαραίτητη συναίνεση του ιδιοκτήτη της ιδιωτικής δασικής έκτασης, σύμφωνα με το άρθρο 45 παρ. 2 του ν. 998/1979, που ορίζει, στο τελευταίο εδάφιο, ότι «Σε περίπτωση επέμβασης από τρίτους στις ιδιωτικού χαρακτήρα εκτάσεις που προστατεύονται από τις διατάξεις του παρόντος νόμου, απαιτείται και η έγγραφη συναίνεση του ιδιοκτήτη». Ο λόγος αυτός πρέπει να απορριφθεί, διότι -πέραν του ότι η ΜΠΚΕ περιέχει μία πρώτη εκτίμηση για τις ιδιωτικές δασικές εκτάσεις του έργου στο κεφ. 6- η περιβαλλοντική εκτίμηση δεν εξαρτάται από το ιδιοκτησιακό καθεστώς των δασικών εκτάσεων, ούτε η παραχώρηση της έκτασης από τον ιδιοκτήτη αποτελεί προϋπόθεση για την έκδοση της ΑΕΠΟ. Όπως προβλέπει η προπαρατεθείσα διάταξη του ν. 998/1979, η συναίνεση του ιδιοκτήτη της δασικής έκτασης είναι απαραίτητη για την ίδια την επέμβαση, δηλ. την υλοποίηση του έργου, και πρέπει να προηγείται της έναρξης των εργασιών κατασκευής του έργου (πρβλ. ΣτΕ 4626/2013 σκ. 26). Προς τη διάταξη αυτή του ν. 998/1979 στοιχείο ο όρος 5.3.11.1 της προσβαλλόμενης απόφασης, που προβλέπει ότι: «Πριν την έναρξη των εργασιών υλοποίησης του έργου, θα πρέπει να τηρηθούν τα προβλεπόμενα από την υα 15277 (Β' 1077), σχετικά με ... το ιδιοκτησιακό καθεστώς αυτής». Σημειώνεται, τέλος, ότι ο ν. 4217/2013, με τον οποίον κυρώθηκε η Συμφωνία Φιλοξενούσας Χώρας μεταξύ της Ελλάδας και της TAP AG, παραπέμπει, στο άρθρο 2.2 του Παραρτήματος 1, στο άρθρο 171 παρ. 1 του ν. 4001/2011 (περί κήρυξης αναγκαστικής απαλλοτρίωσης δασών και δασικών εκτάσεων υπέρ του Δημοσίου και με δαπάνες της παρεμβαίνουσας), υπό την έννοια ότι, σε περίπτωση μη συναίνεσης του ιδιοκτήτη, μπορεί να απαλλοτριωθεί η αναγκαία για τη διέλευση του αγωγού έκταση, με τη διαφοροποίηση ότι, προκειμένου να γίνει προσφυγή στη διαδικασία της αναγκαστικής απαλλοτρίωσης, επιβάλλεται από το ν. 4217/2013 η προηγούμενη αποτυχημένη διαπραγμάτευση του TAP με τους ιδιοκτήτες των εκτάσεων από τις οποίες διέρχεται ο αγωγός.

30. Επειδή, επιπλέον, προβάλλεται ότι η ΑΕΠΟ είναι πλημμελής, διότι σε αυτήν, ή τη ΜΠΚΕ που αποτελεί το έρεισμά της, δεν προβλέπονται: (Α) μελέτες και μέτρα δάσωσης και αναδάσωσης σε συγκεκριμένες τοποθεσίες προς αντιστάθμιση των απωλειών εθνικής δασικής υποδομής, δυνάμει του άρθρου 45 παρ. 8 του ν. 998/1979, (Β) μελέτες και μέτρα φυτοτεχνικής αποκατάστασης στη ζώνη προστασίας του αγωγού δυνάμει των γνωμοδοτήσεων των δασικών αρχών στις οποίες παραπέμπουν αιτιολογικές σκέψεις της προσβαλλόμενης πράξης, (Γ) οικονομικά αντισταθμιστικά μέτρα για την αφαίρεση δασικής ύλης, με σκοπό την αποτροπή ή τον περιορισμό της οικονομικής ζημίας. Όμως, στη σελ. 171 του κεφ. 8 της ΜΠΚΕ, που αφορά την αντιμετώπιση των επιπτώσεων στα δάση και τη χλωρίδα, αναφέρονται τα εξής μέτρα «- Μετατόπιση σημαντικών ειδών χλωρίδας σε άλλες κατάλληλες περιοχές, εάν είναι απαραίτητο ή δέον. Αυτό θα εκτιμάται κατά περίπτωση - κανένα ιδιαίτερο είδος ή περιοχή δεν αναγνωρίστηκε κατά την έρευνα πεδίου. - Θα πρέπει να εξεταστούν μέτρα αντιστάθμισης οικοτόπων στις

περιπτώσεις που απαιτείται μόνιμη αντικατάσταση των οικοτόπων που έχουν χαθεί ή ζημιωθεί. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τη δημιουργία νέων οικοτόπων, την αποκατάσταση ζημιωθέντων οικοτόπων και τη βελτίωση οικοτόπων». Στο αυτό κεφ. 8 της ΜΠΚΕ ορίζεται ότι θα γίνει μεταφορά σημαντικών ειδών χλωρίδας σε κατάλληλες περιοχές (σελ. 180), ότι «θα εφαρμοστεί μεταφύτευση φυτικών ειδών από τη ζώνη εργασίας για συγκεκριμένα προστατευόμενα είδη. Αυτό ωστόσο περιορίζεται σε είδη για τα οποία υπάρχουν πιθανότητες εκ νέου ανάπτυξης» και ότι «Οι απώλειες φυσικής και ημι - φυσικής βλάστησης θα περιοριστούν με την αποκατάσταση ή αντικατάσταση οικοτόπων, δηλ. με την επαναφύτευση των προσωρινά πληττόμενων εκτάσεων με τοπικά είδη και σπόρους φυτών. Αυτά τα μέτρα θα αναφερθούν λεπτομερώς στο Σχέδιο Αποκατάστασης Περιοχής» (σελ. 191). Σύμφωνα δε με τον όρο 5.3.11.7, η ΑΕΠΟ επιβάλλει τα εξής: «Πριν την έναρξη εργασιών υλοποίησης του έργου, σε δάση και δασικές εκτάσεις, να υποβληθεί για έγκριση στα αρμόδια Δασαρχεία Ειδική Δασοτεχνική προμελέτη, όπως προβλέπεται από την με αριθ. 15277/2012 (Β' 1077) να για την αποκατάσταση της δασικής βλάστησης και τη βελτίωση της αισθητικής του τοπίου από την κατασκευή του έργου. Τα είδη φυτών που θα χρησιμοποιηθούν να είναι αυτόχθονα και να μην είναι ξένα προς τη φυσική φυτοκοινωνία της περιοχής. Οι εργασίες φύτευσης να αρχίζουν αμέσως σε κάθε τμήμα του έργου στο οποίο έχουν περατωθεί οι χωματοεργασίες και έχουν διαμορφωθεί οι τελικές επιφάνειες. Οι φυτεύσεις να συντηρηθούν για τα 3 πρώτα χρόνια με ευθύνη του φορέα του έργου». Εν όψει των προαναφερθέντων, προκύπτει ότι ικανοποιείται η απαίτηση του άρθρου 45 παρ. 8 του ν. 998/1979, περί «υποχρεωτικής αναδάσωσης ή δάσωσης έκτασης ίδιου εμβαδού με εκείνης στην οποία εγκρίθηκε η επέμβαση», αφού (α) η ΜΠΚΕ περιέχει τα ανωτέρω μέτρα και η ΑΕΠΟ επιτάσσει, αδιαστίκτως, την αποκατάσταση της δασικής βλάστησης και τη συντήρησή της επί τριετία, (β) συνεπώς, η οριστική απώλεια της βλάστησης, ακόμη και στη ζώνη προστασίας του αγωγού, πλάτους 8 μ. [η οποία δεν μπορεί να επαναφυτευθεί με δένδρα, αλλά μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως αντιπυρική ζώνη, κατά την κρίση της δασικής αρχής], θα αντισταθμισθεί με φύτευση σε άλλη περιοχή, βάσει των υποδείξεων της δασικής αρχής, όπως αποδέχεται και η παρεμβαίνουσα στη σελ. 25 του υπομνήματος που υπέβαλε μετά τη συζήτηση της υπόθεσης, και (γ) σε συμφωνία με το άρθρο 45 παρ. 8 του ν. 998/1979 και την να 15277/2012 (Β' 1077), η ΑΕΠΟ επιτάσσει, πριν από την «επέμβαση» και έναρξη των εργασιών κατασκευής του έργου σε δάση και δασικές εκτάσεις, να υποβληθεί προς έγκριση στα αρμόδια Δασαρχεία ειδική δασοτεχνική προμελέτη για την αποκατάσταση της δασικής βλάστησης. Περαιτέρω, στο κεφ. 8 (σελ. 308) της ΜΠΚΕ προβλέπονται, πέραν της αποζημίωσης, που αποτελεί το γενικό μέτρο αποκατάστασης κάθε ζημίας, και άλλα μέτρα, προσαρμοσμένα στην απώλεια εισοδήματος από δασικά προϊόντα, όπως ο ορισμός, σε συνεργασία με τις τοπικές αρχές, «εναλλακτικών τοποθεσιών από εξουσιοδοτημένους χρήστες όταν οι περιοχές που χρησιμοποιούνται επί του παρόντος για συλλογή καυσόξυλων περιοριστούν ή αποψιλωθούν λόγω των δραστηριοτήτων του έργου» ή η συνεργασία «με τις αρχές για τη διαχείριση της διανομής των συλλεγόμενων προϊόντων του έργου, π.χ. ξυλεία». Εν όψει των ανωτέρω, αβασίμως προβάλλονται και οι προαναφερθέντες λόγοι.

31. Επειδή, προβάλλεται ότι δεν ελήφθησαν υπόψη οι γνωμοδοτήσεις .../1.11.2013 της Διεύθυνσης Δασών Έβρου, .../23.9.2013 του Δασαρχείου Σουφλίου, .../9.10.2013 του Δασαρχείου Νάουσας, .../22.10.2013 της Διεύθυνσης Δασών Πέλλας, .../11.10.2013 του Δασαρχείου Έδεσσας, .../22.3.2012 του Δασαρχείου Κοζάνης, .../14.8.2012 του Δασαρχείου Κοζάνης, .../9.8.2013 του Δασαρχείου Κιλκίς, .../6.9.2013 της Διεύθυνσης Δασών Καβάλας, .../5.9.2013 του Δασαρχείου Θεσσαλονίκης, .../2.9.2013 του Δασαρχείου Καβάλας, .../19.9.2013 της Διεύθυνσης Δασών Δράμας, .../17.9.2013 του Δασαρχείου Δράμας, .../20.9.2013 του Δασαρχείου Σερρών, .../30.10.2013 του Δασαρχείου Αλεξανδρούπολης. Ειδικότερα, οι αιτούντες ισχυρίζονται ότι η έλλειψη συνεκτίμησης των προαναφερθεισών γνωμοδοτήσεων συνιστά παράβαση του εδαφίου α' της παρ. 3 του άρθρου 8 του Κανονισμού 347/2013 (ανωτ., σκ. 6) και των παρ. 4 και 5 του άρθρου 45 του ν. 998/1979, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 36 του ν. 4280/2014, που παρατέθηκαν ανωτέρω, στη σκ. 26. Σύμφωνα, όμως, με το άρθρο 3 της προεκτεθείσης να 15277/2012 (Β' 1077), οι εισηγήσεις των αρμόδιων κατά τόπον Δασαρχείων υποβάλλονται ιεραρχικώς με διατύπωση γνώμης και τελικώς, η αρμόδια Διεύθυνση της Ειδικής Γραμματείας Δασών διατυπώνει τις τελικές απόψεις της επί της ΜΠΕ προς την περιβαλλοντική αρχή του ΥΠΕΚΑ. Εν προκειμένω, ακολουθήθηκε η διαδικασία αυτή και, στο προσύμιο της επίδικης ΑΕΠΟ, γίνεται επίκληση της γνωμοδότησης .../27.2.2014 της Διεύθυνσης Αισθητικών Δασών, Δρυμών και Θήρας της Ειδικής Γραμματείας Δασών του ΥΠΕΚΑ, η οποία έλαβε υπόψη τις εισηγήσεις των κατ' ιδίαν Δασαρχείων και δασικών υπηρεσιών, τις οποίες και μνημονεύει, και τοποθετήθηκε υπέρ της ΜΠΚΕ και της εκτέλεσης του έργου, προτείνοντας τη θέσπιση συγκεκριμένων όρων προστασίας των δασών και δασικών εκτάσεων, το σύνολο των οποίων περιελήφθη στην προσβαλλόμενη (βλ. κεφ. 5.3.11 αυτής). Επομένως, οι ως άνω λόγοι πρέπει να απορριφθούν, ανεξαρτήτως της έλλειψης εννόμου συμφέροντος προβολής τους από τους αιτούντες Δήμους, κατά το μέρος που οι περισσότερες γνωμοδοτήσεις που επικαλούνται αναφέρονται σε δάση και δασικές εκτάσεις εκτός της ΠΕ Σερρών, και πέραν του ότι δεν μπορεί να τεθεί ζήτημα παράβασης του άρθρου 8 παρ. 3 περ. α' του Κανονισμού 347/2013, που αφορά το μη επιλεγέν από την Ελλάδα «ολοκληρωμένο σύστημα» έκδοσης «εμπεριστατωμένης απόφασης» για την αδειοδότηση του έργου.

32. Επειδή, προβάλλεται ότι δεν εκτιμήθηκαν δεόντως από τη ΜΠΚΕ οι επιπτώσεις του έργου στα ενδιατήματα και τη βιοποικιλότητα, βάσει του άρθρου 6 παρ. 3 της οδηγίας 92/43/ΕΚ και των σχετικών διατάξεων της οδηγίας 2011/92/ΕΕ, δεδομένου ότι είναι πλημμελής η εκτίμηση των επιπτώσεων που ενδέχεται να προκληθούν στις περιοχές του δικτύου Natura 2000 και, ιδίως, των επιπτώσεων που θα προκληθούν στα πτηνά από τις εργασίες κατασκευής του αγωγού σε περιοχές με ιδιαίτερο ορνιθολογικό ενδιαφέρον. Οι αιτούντες δεν αναφέρονται σε προστατευόμενη περιοχή της ΠΕ Σερρών, αλλά σε περιοχές του δικτύου Natura που ευρίσκονται σε άλλες περιφέρειες της χώρας [GR1110005, GR1110007 και GR1110009 (στο νομό Έβρου), GR1130006 και GR1130009 (νομό Ροδόπης), GR1150001 και GR1150010 (νομό Καβάλας), GR1220002 και GR1220010 (νομό Θεσσαλονίκης), GR1210001 (νομό Ημαθίας), GR1340004, GR1340005, GR1340008 (νομό Φλώρινας), GR1320001 και GR1320003 (νομό Καστοριάς)] και προβάλλουν ότι οι εν λόγω περιοχές ευρίσκονται μεν εκτός της ζώνης εργασιών, αλλά γειτνιάζουν άμεσα με

αυτήν, και ότι δεν έχουν μελετηθεί ενδελεχώς οι συνέπειες της κατασκευής του έργου στην ορνιθοπανίδα και στο καθεστώς διατήρησης των προαναφερθεισών περιοχών. Ο λόγος αυτός πρέπει να απορριφθεί, προεχόντως ελλείψει εννόμου συμφέροντος, διότι δεν προβάλλεται αν, λόγω των ως άνω αποδιδόμενων πλημμελειών, υπάρχουν επιπτώσεις στην εδαφική περιφέρεια των αιτούντων Δήμων, δεν αρκεί δε για τη θεμελίωση εννόμου συμφέροντος προβολής του λόγου αυτού η αόριστη μνεία, στο δικόγραφο της αίτησης (σελ. 68), ότι θα προκληθούν «επιβλαβείς συνέπειες για την υγεία, ευημερία και ακεραιότητα ημών των αιτούντων και των παιδιών και εγγονών μας, αλλά και για την ποικιλομορφία και ακεραιότητα των τοποθεσιών Natura που προαναφέρ[θηκαν]».

33. Επειδή, η υδραυλική (ή υδροστατική) δοκιμή αποτελεί μέθοδο ελέγχου για τυχόν διαρροές του αγωγού (π.χ. από ελαττωματικές συγκολλήσεις ή ρωγμές σωληνώσεων), πριν από την δοκιμαστική λειτουργία του συστήματος. Η διαδικασία προβλέπει πλήρωση του αγωγού με νερό, έλεγχο της πίεσης αυτού για να διασφαλιστεί η ακεραιότητά του και στη συνέχεια διάθεση του νερού. Η υδραυλική δοκιμή θα διεξαχθεί τμηματικά, σε περίπου 70 τμήματα, τα οποία ποικίλουν σε μήκος, από 300 μ. έως 23 χλμ., και οι δραστηριότητες αναμένεται να διαρκέσουν συνολικά από 5 έως 6 μήνες. Σε σχέση με την υδραυλική δοκιμή, προβάλλεται ότι, όπως επισημάνθηκε στη γνωμοδότηση .../4.7.2014 του Τμήματος Προστασίας Περιβάλλοντος από Εξωγεωργικές Δραστηριότητες του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, η ΜΠΚΕ είναι πλημμελής, διότι σε αυτήν (α) δεν περιλαμβάνονται πληροφορίες για την ποσότητα και την ποιότητα του νερού που θα απαιτηθεί για την υδραυλική δοκιμή, (β) επιλέγεται η άντληση νερού από δύο σημεία (λεκάνες απορροής) χωρίς να εξετάζονται εναλλακτικές λύσεις ως προς το ενδεχόμενο να αντληθεί νερό και από μία τρίτη λεκάνη απορροής και μάλιστα από περιοχή που δεν έχει αρδευόμενη γεωργία, (γ) δεν εξετάζονται εναλλακτικές λύσεις για την άντληση νερού εκτός αρδευτικής περιόδου ή τουλάχιστον εκτός του μήνα αιχμής στη ζήτηση νερού για γεωργική χρήση, προς άμβλυνση των δυσμενών συνεπειών σε άλλους χρήστες νερού, (δ) δεν περιγράφονται τα χαρακτηριστικά των χημικών ουσιών που θα αναμιχθούν με το νερό στο πλαίσιο της υδραυλικής δοκιμής, ούτε ο τύπος και η ποσότητα των ενδεχόμενων καταλοίπων και εκπομπών ρύπανσης των 550.000 κ.μ. νερού, που απαιτούνται για την υδραυλική δοκιμή, (ε) δεν εξετάζονται εναλλακτικές λύσεις για την απόρριψη 550.000 κ.μ. νερού μετά την υδραυλική δοκιμή, ούτε ερευνάται αν το νερό μπορεί να ανακυκλωθεί προς γεωργική χρήση σύμφωνα με τους κανόνες της επιστήμης, (στ) δεν εξετάζεται το σημείο όπου θα λάβει χώρα η απόρριψη των 550.000 κ.μ. νερού μετά το πέρας της υδραυλικής δοκιμής, προκειμένου να αποτραπεί το ενδεχόμενο πρόκλησης τοπικών πλημμυρικών φαινομένων, (ζ) δεν περιγράφεται η/οι λεκάνη/-ες απόρριψης του νερού αυτού και δεν συσχετίζεται το σημείο απόρριψης με ανάντη ή κατόντη έτερους αδειοδοτημένους χρήστες νερού, κατά παράβαση του άρ. 5 παρ. 1 σε συνδυασμό με το Παρ. IV σημείο 3, της οδηγίας 2011/92/ΕΕ, (η) δεν προβλέπεται κάποιο είδος αποζημίωσης των αδειοδοτημένων χρηστών νερού που ενδεχομένως θα στερηθούν του νερού συνεπεία της υδραυλικής δοκιμής, (θ) δεν περιγράφονται οι σημαντικές άμεσες ή έμμεσες επιπτώσεις του έργου σε έτερους χρήστες νερού, αλλά και στους υδάτινους αποδέκτες, κατά παράβαση του Παρ. IV σημείων 4β και 4γ της ως άνω οδηγίας, (ι)

δεν περιγράφονται τα μέτρα για την αποφυγή, μείωση ή αντιστάθμιση των δυσμενών συνεπειών της απόρριψης των 550.000 κ.μ. νερού στο περιβάλλον, κατά παράβαση του Παρ. IV σημείου 6 της οδηγίας και (ια) η ΑΕΠΟ αντίκειται στην αρχή της αναλογικότητας (άρθρο 25 του Συντάγματος), διότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν ερείδεται σε επιστημονική τεκμηρίωση που να αποδεικνύει, με αναφορά σε εναλλακτικές λύσεις, ότι ο επιδιωκόμενος σκοπός (ήτοι η κατασκευή και λειτουργία του έργου) δεν μπορεί να επιτευχθεί με ηπιότερα μέσα.

34. Επειδή, στο κεφ.ο 0 «Μη τεχνική περίληψη» της ΜΠΚΕ αναφέρεται ότι για την άντληση υδάτων προκειμένου να πραγματοποιηθεί η υδραυλική δοκιμή, έχουν επιλεγεί ρεύματα με ελάχιστη ταχύτητα ροής τα 3m³/sec, ώστε να ελαχιστοποιούνται οι δυσμενείς επιπτώσεις και οι συγκρούσεις στη χρήση ύδατος. Στο Κεφάλαιο 4 της ΜΠΚΕ (σελ. 50 επ.) αναφέρονται τα ακόλουθα: «Πηγές επιφανειακών υδάτων με μεγαλύτερα ποσά ροής νερού θα χρησιμοποιηθούν για την άντληση νερού και την απόρριψή του. Οι ταμιευτήρες νερού δεν θα χρησιμοποιηθούν ως πηγή για τις υδραυλικές δοκιμές. Οι περιοχές όπου το νερό θα αντλείται και να απορριφθεί είναι περιορισμένες. Ο Πίνακας 4-11 δείχνει τις πιθανές πηγές των υδάτων που εντοπίστηκαν κατά μήκος της διαδρομής του αγωγού του TAP και τις ποσότητες που απαιτούνται για την υδραυλική δοκιμή για κάθε κύριο τμήμα. Το χρονοδιάγραμμα για τις δραστηριότητες της υδραυλικής δοκιμής θα εξετάσει τις εποχιακές αλλαγές της ροής του ποταμού και τις μειωμένες ροές κατά τη διάρκεια των καλοκαιρινών μηνών. Η ποσότητα του νερού που χρησιμοποιείται για την υδραυλική δοκιμή κυμαίνεται από μεταξύ 330 m³ για τα επιμέρους μικρότερα τμήματα δοκιμής (300 m) έως 25.220 m³ για τα μεγαλύτερα (23 km.). Ο παρακάτω πίνακας δείχνει τις απαιτούμενες ποσότητες για την υδραυλική δοκιμή. Η επαναχρησιμοποίηση από ένα τμήμα στο άλλο θα ελαχιστοποιήσει τα ποσά αυτά αρκετά». Στον Πίνακα 4-11 αναφέρονται οι «Απαιτήσεις σε νερό για τα Τμήματα Υδραυλικής Δοκιμής», και συγκεκριμένα, τα 13 Μέντωπα Υδραυλικής Δοκιμής, οι πηγές άντλησης (ως επί το πλείστον από μεγάλους ποταμούς, όπως Έβρο, Φιλιούρη, Νέστο, Αγγίτη, Στρυμόνα, Αλιάκμονα), οι θέσεις απόρριψης και ο όγκος νερού που απαιτείται, κατά προσέγγιση. Πηγή των στοιχείων αυτών αποτελούν δύο προηγηθείσες της ΜΠΚΕ μελέτες, οι οποίες αναφέρονται στον εν λόγω Πίνακα [Φιλοσοφία Υδραυλικής Δοκιμής και Φιλοσοφία Υδραυλικής Δοκιμής - Ελλάδα]. Πράγματι το σύνολο των απαιτούμενων ποσοτήτων ισούται με 550.000 κυβικά μέτρα νερού, ωστόσο, η υδραυλική δοκιμή θα εκτελεσθεί τμηματικά και η εν λόγω ποσότητα δεν θα χρειασθεί να αφαιρεθεί άπαξ (βλ. κεφ. 4, σελ. 50 επ., και κεφ. 8, σελ. 63 επ.), διότι «Σε γενικές γραμμές, το νερό που χρησιμοποιείται θα συλλέγεται και θα χρησιμοποιείται εκ νέου σε μεταγενέστερα τμήματα του αγωγού». Δεδομένου ότι, μετά τη χρήση, το νερό θα εκκενώνεται στα τοπικά υδάτινα ρεύματα και ενδέχεται να προκληθούν επιπτώσεις, η ΜΠΚΕ προβλέπει ότι «Γενικά, ο ρυθμός απορροής μετά την ολοκλήρωση της υδραυλικής δοκιμής θα ακολουθεί τους ίδιους κανόνες που εφαρμόζονται για την απόληψη. Ο ρυθμός απορροής στο υδάτινο ρεύμα θα προσαρμόζεται στο εκάστοτε μέγεθος και τύπο του υδάτινου ρεύματος ώστε να αποφευχθεί τεχνητή πλημμύρα και μορφολογική επίπτωση στην κοίτη του ποταμού. Η παρουσιαζόμενη προσέγγιση της υδραυλικής δοκιμής εστιάζει στην επαναχρησιμοποίηση του γλυκού νερού. Μετά την επιτυχή δοκιμή ενός ή

περισσότερων τομέων, το νερό θ' αποστραγγίζεται στον παρακείμενο τομέα (ή στους παρακείμενους τομείς) δοκιμής. Τα πλεονεκτήματα ποικίλλουν: - Μειώνεται η συνολική ποσότητα του νερού που θα πρέπει να αφαιρείται από την πηγή ... - Η χρονική διάρκεια για τη σταθεροποίηση θα είναι μικρότερη - Η υδροστατική κεφαλή μπορεί να μειωθεί κατά τη λειτουργία πληρώσεως (Περισσότερη ασφάλεια στη λειτουργία)». Ρητώς προβλέπεται στη μελέτη ότι η άντληση, επαναχρησιμοποίηση, παρακολούθηση της ποιότητας του νερού και η ενδεχόμενη απόρριψη του νερού των υδραυλικών δοκιμών προϋποθέτουν ότι ο ανάδοχος έχει λάβει όλες τις απαιτούμενες άδειες. Επίσης προβλέπεται ότι «το νερό της υδραυλικής δοκιμής θα είναι απαλλαγμένο από χημικά ή οξειδωτικά. Πριν την απόρριψη του νερού στον ποταμό, αυτό θα περνά από μία λίμνη καθίζησης ώστε να καταστεί δυνατός ο διαχωρισμός οποιουδήποτε στερεού», ότι «το χρησιμοποιούμενο νερό θα πρέπει να είναι απαλλαγμένο από προσμείξεις και να μην είναι διαβρωτικό (pH μεταξύ 5 και 8), επίσης δεν χρησιμοποιούνται πρόσθετα, αναστολείς της διάβρωσης ή χημικά» και ότι «Μετά την επιτυχή δοκιμή, το νερό που θα χρησιμοποιηθεί θα απορρίπτεται σε αντίστοιχο χώρο υποδοχής αφού έχει περάσει μια λεκάνη καθίζησης, μέσω της οποίας το νερό θα ρέει πολύ αργά. Αυτές οι λεκάνες θα είναι τέτοιου μεγέθους ώστε να παρέχουν ένα χρόνο κατακράτησης 5 λεπτά, ο οποίος θεωρείται αρκετός ... για να επιτρέψει τα στερεά σωματίδια που προέρχονται από το σωλήνα να κατακάθονται στον πυθμένα της λεκάνης. Ο ρυθμός απόρριψης μετά την ολοκλήρωση της υδραυλικής δοκιμής θα ακολουθεί τους κανόνες που ισχύουν για την λήψη. Ως εκ τούτου τα ίδια υδάτινα σώματα θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για την απόρριψη. Οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις αναμένεται να είναι ελάχιστες ή αμελητέες όταν ο ρυθμός απόρριψης είναι κάτω από το 10% της ροής του ποτάμιου αποδέκτη. Το απορριπτόμενο νερό θα είναι απαλλαγμένο από οποιεσδήποτε χημικές ουσίες». Στη συνέχεια, στο Κεφάλαιο που αναφέρεται στην κατανάλωση των υδατικών πόρων λόγω της υδραυλικής δοκιμής, αναφέρεται ότι «Το νερό θα αντληθεί από τους μεγάλους ποταμούς κατά μήκος της όδευσης. Οι υδραυλικές δοκιμές μπορεί να σχετίζονται με επιπτώσεις μεσαίου έως μεγάλου μεγέθους, δοθέντων των μεγάλων όγκων νερού που απαιτούνται (συνολικός όγκος 550.000 m³ περίπου), παρ' όλο που το νερό θα απορριφθεί στην πηγή του μετά τη χρήση του. Έχει λάβει χώρα προσεκτική επιλογή των σημείων απόληψης (βλ. Παρ. 4.4.2), ώστε να εξασφαλιστεί η χαμηλή ευαισθησία των υποδοχέων σε όρους διαθεσιμότητας νερού. Η συνολική σημασία των επιπτώσεων θεωρείται μικρή έως μέτρια». Στο κεφ. 8 της ΜΠΚΕ (σελ. 68 επ.) προτείνονται τα εξής μέτρα αντιμετώπισης των ανωτέρω επιπτώσεων: «- Όπου είναι εφικτό, το νερό θα χρησιμοποιηθεί σε μεταγενέστερα τμήματα προκειμένου να ελαχιστοποιηθούν οι ανάγκες άντλησης γλυκών υδάτων - Πριν από την απόρριψη, το νερό θα ελεγχθεί προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η ποιότητα του συμμορφώνεται με τις τοπικές και διεθνείς απαιτήσεις για την διάθεση λυμάτων. Θα πραγματοποιηθεί επί τόπου επεξεργασία (π.χ. φιλτράρισμα), αν είναι απαραίτητο - Μετά την επεξεργασία, θα πραγματοποιηθεί διάθεση των υδάτων ώστε να ελαχιστοποιηθούν οι φυσικές επιπτώσεις στη μορφολογία του αποδέκτη. - Δε θα πραγματοποιηθούν απορρίψεις χωρίς την πρότερη συμφωνία και την απαραίτητη συγκατάθεση και έγκριση από τις αρμόδιες αρχές. - Οι πηγές επιφανειακών υδάτων με τις μεγαλύτερες ποσότητες υδάτινης ροής, λήφθηκαν

υπ' όψιν για την άντληση υδάτων. - Αποφυγή τυχόν διαρροών νερού μέσω βανών, συνδέσεων ή αγωγών. - Θα πρέπει να διεξάγονται περιοδικοί έλεγχοι και να υπάρχει άμεση απόκριση σε περίπτωση που εντοπιστεί διαφυγή ή διαρροή. - ... - Ελαχιστοποίηση της κατανάλωσης του νερού που σχετίζεται με τις κατασκευαστικές δραστηριότητες. - Θα καταρτιστεί Σχέδιο Διαχείρισης Υδάτων προκειμένου να αναλυθούν τα μέτρα που θα πρέπει να εφαρμοστούν για την ελαχιστοποίηση της κατανάλωσης του νερού σε όλη τη διάρκεια της φάσης κατασκευής και δοκιμαστικής λειτουργίας». Μετά τη λήψη των προαναφερθέντων μέτρων, η ΜΠΚΕ εκτιμά ότι «Η διάθεση των υδάτων που θα χρησιμοποιηθούν στους υδραυλικούς ελέγχους θα σχεδιαστεί, σε συνεννόηση με τις τοπικές αρχές, για να διασφαλιστεί η απουσία μηχανικής φθοράς στον υδάτινο αποδέκτη», ότι «Ο Ανάδοχος επίσης δεν θα χρησιμοποιήσει πρόσθετα, γεγονός το οποίο θα μειώσει την πιθανότητα ρύπανσης της ποιότητας των επιφανειακών υδάτων» και ότι «η σημασία των υπολειμματικών επιπτώσεων αναμένεται να είναι μικρή». Ενόψει των προεκτεθέντων, η ΜΠΚΕ: α. δέχεται ότι η επιλογή των πηγών απόληψης ύδατος, ροής από 3m³/sec και άνω, ελαχιστοποιεί τις συγκρούσεις στη χρήση ύδατος, με αποτέλεσμα να μην απαιτείται να αναλύσει τις επιπτώσεις του έργου σε έτερους χρήστες νερού ή να εξετάσει εναλλακτικές λύσεις ως προς την επιλογή άντλησης νερού και από τρίτη λεκάνη απορροής, εκτός αρδευτικής περιόδου ή εκτός του μήνα αιχμής της ζήτησης, β. περιλαμβάνει σαφέστατες πληροφορίες για τις πηγές άντλησης νερού και τις απαιτούμενες ποσότητες, γ. περιγράφει τα ακριβή σημεία απόρριψης του νερού, δ. αναφέρει τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του χρησιμοποιούμενου για την υδραυλική δοκιμή ύδατος (απαλλαγή από προσμείξεις, οξειδωτικά, χημικά), χωρίς να απαιτείται να περιγράφονται, και λεπτομερέστερα, τα χαρακτηριστικά των χημικών ουσιών που θα αναμιχθούν με το νερό στο πλαίσιο της υδραυλικής δοκιμής, ο τύπος ή η ποσότητα «των ενδεχόμενων καταλοίπων και εκπομπών ρύπανσης», ε. δεν απαιτείται να αναφερθεί στη χρήση του νερού μετά την απόρριψή του, διότι αυτό δεν αποτελεί απαραίτητως αντικείμενό της, άρα, δεν χρειάζοταν να εξετάσει εναλλακτικές λύσεις για τη δυνατότητα ανακύκλωσης του απορριπτόμενου νερού προς γεωργική χρήση, όπως επιθυμούν οι αιτούντες, στ. αναφέρει ότι ο ρυθμός απορροής οφείλει να προσαρμόζεται στο μέγεθος και τον τύπο του υδάτινου ρεύματος απόρριψης, ώστε να αποφευχθεί η τεχνητή πλημμύρα και η μορφολογική επίπτωση στην κοίτη του ποταμού, άρα λαμβάνει μέριμνα για την αποτροπή πλημμυρικών φαινομένων, κατά τρόπον ώστε να μην υπάρξουν επιπτώσεις στις καλλιεργούμενες εκτάσεις, ζ. περιγράφει τις επιπτώσεις του έργου στους υδάτινους αποδέκτες και η. περιλαμβάνει μέτρα για την αποφυγή, μείωση ή αντιστάθμιση των δυσμενών συνεπειών και εκτιμά τις επιπτώσεις της υδραυλικής δοκιμής ως μικρής σημασίας, μετά την εφαρμογή των προταθέντων μέτρων. Οίκοθεν νοείται ότι εάν, παρά ταύτα, προκληθούν ζημίες σε καλλιέργειες ή σε άλλους χρήστες ύδατος, λόγω της υδραυλικής δοκιμής, η ζημία θα ανορθωθεί με την καταβολή αποζημίωσης. Κατόπιν αυτών, αβασίμως προβάλλεται παράβαση της αρχής της αναλογικότητας ή έλλειψη επιστημονικής τεκμηρίωσης και εξέτασης άλλων λύσεων, αντί της υδραυλικής δοκιμής, αφού μάλιστα η ΜΠΚΕ δέχεται (κεφ. 4, σελ. 49) ότι αυτή αποτελεί τη συνηθέστερη μέθοδο ελέγχου της

ακεραιότητας των αγωγών. Επομένως, όλοι οι αναφερθέντες στην προηγούμενη σκέψη λόγοι είναι απορριπτέοι.

35. Επειδή, προβάλλεται στη συνέχεια, καθ' όσον αφορά την εκτίμηση των επιπτώσεων από τη διεξαγωγή της υδραυλικής δοκιμής, ότι δεν ερευνάται η επάρκεια νερού σε συσχέτιση με τα υπάρχοντα Σχέδια Διαχείρισης Υδάτων και ότι η εκτίμηση αυτή έπρεπε να λάβει χώρα στο πλαίσιο της διαδικασίας εκτίμησης και δημοσιότητας του άρθρου 3 (σε συνδυασμό με τα άρθρα 4 έως 12) της οδηγίας 2011/92/ΕΕ, και όχι σε μεταγενέστερο χρονικό σημείο, με αποτέλεσμα οι αιτούντες να στερηθούν του δικαιώματος αποτελεσματικής συμμετοχής στη διαδικασία διαβούλευσης που εγγυώνται τα άρθρα 6, 8 και 9 της ανωτέρω οδηγίας. Όμως, το επίδικο έργο δεν συνιστά έργο διαχείρισης και αξιοποίησης υδατικών πόρων, ούτε η χρήση νερού κατά το στάδιο της υδραυλικής δοκιμής το καθιστά τέτοιου είδους έργο. Ως εκ τούτου, αυτό δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ και του ν. 3199/2003 και δεν απαιτείται η προηγούμενη εκπόνηση των σχεδίων διαχείρισης των λεκανών απορροής ή η ένταξή του σε προγραμματισμό διαχείρισης υδάτων σε επίπεδο εθνικό ή περιφερειακό (πρβλ. ΣτΕ 462/2010 Ολ. σκ. 17, 1492/2013 σκ. 23, 2752/2013 σκ. 43). το δε προβλεπόμενο στη ΜΠΚΕ Σχέδιο Διαχείρισης Υδάτων, που πρέπει να εκπονηθεί πριν από την έναρξη κατασκευής, θα συμπληρώσει επιτρεπτός τη βασική εκτίμηση και αντιμετώπιση των επιπτώσεων της υδραυλικής δοκιμής στα ύδατα, που έχει πραγματοποιηθεί από την ίδια τη ΜΠΚΕ. Περαιτέρω, η απαιτούμενη άδεια χρήσης νερού νομίμως έπεται της έγκρισης περιβαλλοντικών όρων (πρβλ. ΣτΕ 1548/2015 σκ. 12), όπως προβλέπεται στον όρο 5.2.1 της προσβαλλόμενης απόφασης, κατά τον οποίον «όλες οι απαιτούμενες άδειες», άρα και η άδεια χρήσης νερού, θα εκδοθούν πριν από την έναρξη των εργασιών κατασκευής του έργου. Επομένως, ο περί του αντιθέτου λόγος πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

36. Επειδή, καθ' όσον αφορά την εκτίμηση των επιπτώσεων στην άρδευση, οι αιτούντες προβάλλουν ότι τα σχετικά ζητήματα δεν έχουν ερευνηθεί προσηκόντως, διότι: (α) δεν αναφέρονται στη ΜΠΚΕ κρίσιμα στοιχεία, όπως ο αριθμός των χρηστών που θα επηρεασθούν από τη διακοπή της άρδευσης, η συνολική διάρκεια της διακοπής και η χρονική περίοδος κατά την οποία αυτή θα λάβει χώρα, η ποσότητα νερού (σε κ.μ.) που θα παρουσιάσει έλλειψη, τα είδη καλλιεργειών που θα επηρεασθούν από τη διακοπή άρδευσης, και μάλιστα από την τυχόν εγκάρσια διέλευση του αγωγού από αρδευτικά κανάλια, και οι οικονομικές συνέπειες, ούτε ταυτοποιούνται οι ανωτέρω δυσμενείς συνέπειες ανά αγροτεμάχιο, (β) έχουν εκτιμηθεί πλημμελώς τα προβλήματα λόγω των υψηλής υπόγειας στάθμης υδάτων, που θα συναντήσει ο αγωγός και θα αποστραγγίσει κατά τη διάνοιξη τάφρου, προκαλώντας ζημίες σε καλλιέργειες, οι οποίες θα έπρεπε να αναφέρονται στη ΜΠΚΕ ανά ποσότητα παραγωγής καρπών και μάλιστα με συσχετισμό ανά αγροτεμάχιο, (γ) δεν αντιμετωπίζεται ο κίνδυνος καθίζησης του εδάφους λόγω της επέμβασης στα αρδευτικά δίκτυα και της άντλησης του νερού, (δ) δεν προτείνονται μέτρα αποφυγής, μείωσης ή αντιστάθμισης όλων των ανωτέρω δυσμενών συνεπειών, ούτε εξετάζονται εναλλακτικές λύσεις, και (ε) παραβιάζεται και η αρχή της αναλογικότητας (άρθρο 25 του Συντάγματος), διότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν ερείδεται σε επιστημονική τεκμηρίωση που να αποδεικνύει, με αναφορά σε εναλλακτικές

λύσεις, ότι ο επιδιωκόμενος σκοπός (ήτοι η κατασκευή και λειτουργία του έργου) δεν μπορεί να επιτευχθεί με ηπιότερα μέσα. Οι λόγοι αυτοί είναι απορριπτέοι σύμφωνα με τα αναφερόμενα στις επόμενες σκέψεις 37 και 38.

37. Επειδή, όπως ήδη αναφέρθηκε στη σκ. 20 της παρούσης, η ΜΠΚΕ περιγράφει λεπτομερώς τα αρδευτικά συστήματα που έχουν εντοπισθεί κατά μήκος του αγωγού ΤΑΡ εντός του διαδρόμου 500 μ. [Ενότητα 1.6 του Παραρτήματος 6.3], προβαίνει σε εκτίμηση των επιπτώσεων στην άρδευση (κεφ. 8, σελ. 338) και δέχεται ότι αρκετές κοινότητες κατά μήκος της όδευσης του αγωγού βασίζονται στην άρδευση με διάφορες μεθόδους για την πραγματοποίηση γεωργικού εισοδήματος. Γίνεται στη συνέχεια δεκτό ότι η όδευση του αγωγού μπορεί να προκαλέσει μόνιμες απώλειες δομών και φρεατίων, αν αυτό δεν μπορεί να αποφευχθεί με τελικές σημειακές τροποποιήσεις της όδευσης, και ότι οι κατασκευαστικές δραστηριότητες ενδέχεται να προκαλέσουν προσωρινή απώλεια της ροής του νερού στα αρδευτικά συστήματα, ως αποτέλεσμα προγραμματισμένης όχλησης ή ακούσιας ζημίας των αρδευτικών συστημάτων. Η ΜΠΚΕ δέχεται ότι η όχληση στην παροχή νερού για αγροτικούς σκοπούς ενδέχεται να έχει επιπτώσεις στο γεωργικό εισόδημα εάν το αρδευτικό σύστημα διακοπεί για μεγάλη περίοδο, ειδικά κατά την εποχή του χρόνου κατά την οποία το νερό της άρδευσης είναι απαραίτητο για τις καλλιέργειες. Επίσης, πριν από την κατασκευή και στο πλαίσιο του μελλοντικού Σχεδίου Συνέχειας της Άρδευσης, η ΜΠΚΕ προβλέπει ότι θα διενεργηθεί έρευνα για την «κατανόηση των τοπικών συστημάτων άρδευσης και της παροχής ύδατος (συμπ. γεωτρήσεων, πηγαδιών και άλλων δομών όπως αντλιοστάσια)», για τις περιόδους άρδευσης, τις ποσότητες και την εμβέλεια παροχής του πληττόμενου αρδευτικού συστήματος, και ότι θα ληφθούν μέτρα για τη διασφάλιση της συνέχειας της άρδευσης κατά τη διάρκεια της κατασκευής του αγωγού και τη μετέπειτα αποκατάσταση των συστημάτων, η οποία θα εκτιμηθεί «από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες (π.χ. αγροτικό επιμελητήριο) για να διασφαλιστεί ότι η λειτουργία του αρδευτικού συστήματος έχει αποκατασταθεί σωστά, με υπογραφή από τους ιδιοκτήτες γης». Μεταξύ των μέτρων αντιμετώπισης των επιπτώσεων, αναφέρεται ότι «Σε περίπτωση που υπάρξουν διακοπές του αρδευτικού συστήματος που επιφέρουν ανεπαρκή παροχή νερού και ζημίωση ή απώλεια των καλλιεργειών, η ΤΑΡ ΑΓ θα καταβάλει αποζημίωση» και ότι «Για την αποφυγή διενέξεων, με την επιφύλαξη περαιτέρω συζητήσεων με τους διάφορους φορείς που είναι υπεύθυνοι για τα αρδευτικά συστήματα, προσωρινοί μετρητές ροής θα μπορούσαν να εγκατασταθούν στις διασταυρώσεις με τους κύριους τροφοδότες των αρδευτικών συστημάτων προκειμένου να καθοριστούν οι πραγματικές επιπτώσεις στις ποσότητες παροχής νερού». Προκύπτει επομένως ότι τα ζητήματα των επιπτώσεων στην άρδευση έχουν επαρκώς μελετηθεί από τη ΜΠΚΕ, προβλέπεται ότι θα υπάρξουν παρακάμψεις της άρδευσης και όχι πλήρης διακοπή της και έχουν προταθεί μέτρα αντιμετώπισης, που θα εξειδικευθούν με το Σχέδιο Συνέχειας της Άρδευσης, στην εξαιρετική δε περίπτωση που θα διακοπεί η άρδευση επί ικανό χρόνο και, συνεπεία της διακοπής, ζημιωθούν καλλιέργειες, θα καταβληθεί αποζημίωση. Υπό τα δεδομένα αυτά, αβασίμως προβάλλεται ότι δεν προτείνονται μέτρα αντιμετώπισης των συνεπειών, ότι δεν εξετάζονται εναλλακτικές λύσεις, ή ότι παραβιάζεται η αρχή της αναλογικότητας, δεν απαιτείτο δε, ως αβασίμως προβάλλουν οι αιτούντες, για την επάρκεια της

περιβαλλοντικής εκτίμησης η αναφορά των περιγραφεισών στην προηγούμενη σκέψη ειδικών πληροφοριών.

38. Επειδή, η όχληση των υδάτων υψηλής υπόγειας στάθμης, που θα συναντήσει ο αγωγός και θα αποστραγγίσει κατά τη διάνοιξη της τάφρου για την εγκατάσταση των σωλήνων του αγωγού φυσικού αερίου, και η επιρροή της επέμβασης αυτής στην ευστάθεια των εδαφών έχουν μελετηθεί στις σελ. 61 επ. του κεφ. 8 της ΜΠΚΕ, όπου αναφέρονται ειδικότερα τα εξής: «Σε κάποιες υγρές περιοχές ή περιοχές με υψηλό υδροφόρο ορίζοντα, θα είναι απαραίτητο να γίνει αποστράγγιση νερού από την τάφρο. Η αποστράγγιση επιτρέπει την ασφαλή κατασκευή αποτρέποντας την κατάρρευση της τάφρου και επιτρέποντας την επιθεώρηση του πυθμένα (διάστρωση) πριν από την εκσκαφή. Επίσης, δεν επιτρέπει στην τάφρο να περιέχει λεπτά ιζήματα, τα οποία μπορεί να τροποποιήσουν τη μεταγενέστερη διαπερατότητα και τις φυσικές ιδιότητες αποστράγγισης του εδάφους. Κατά την αποστράγγιση υδάτων, θα γίνει υποβ[ιβασμός] του υδροφόρου ορίζοντα. Η διαδικασία αποστράγγισης υδάτων συνεχίζει μέχρι την ολοκλήρωση των εργασιών κατασκευής και την επίχωση της τάφρου. Τα υπόγεια ύδατα που αφαιρέθηκαν, στη συνέχεια, θα διατεθούν σε διαθέσιμα χαντάκια, αρδευτικά κανάλια, ποτάμια (που ρέουν μακριά από την περιοχή αποστράγγισης) ή σε προσυμφωνημένες εκτάσεις γης κατόπιν αδειοδότησης από την σχετική Αρχή». Στη συνέχεια, εκτίθεται πίνακας με τις πιθανές περιοχές ρηχών υπόγειων υδάτων βάσει των δεδομένων της υφιστάμενης κατάστασης ανά Χιλιομετρική Θέση, γίνεται όμως δεκτό ότι η πτώση της στάθμης των υπόγειων υδάτων αναμένεται να είναι τοπική, ότι τα επίπεδα θα επανέλθουν μετά την παύση της άντλησης και ότι οι επιπτώσεις της αποστράγγισης υδάτων στη διαθεσιμότητα υπόγειων υδάτων εξαρτώνται μεν από τον τύπο του υδροφόρου ορίζοντα και της υδραυλικής του ιδιότητας, ωστόσο, λόγω της περιορισμένης διάρκειας της αποστράγγισης υδάτων, θεωρούνται αμελητέες. Όσο για την ποιότητα των υπογείων υδάτων, σύμφωνα με τη ΜΠΚΕ, η αποστράγγιση θα έχει ελάχιστες επιπτώσεις και η σημασία της επίπτωσης θεωρείται χαμηλή, ενώ δευτερογενείς επιπτώσεις στην ποιότητα των επιφανειακών υδάτων, που συνδέονται με τη διάθεση υδάτων (από αποστράγγιση ή διαφυγή), θα μπορούσαν να προκληθούν, λόγω της περιεκτικότητας σε ιζήματα ή λόγω ιστορικού ρύπανσης, αλλά, δεδομένης της φύσης του εδάφους στη ζώνη εργασίας, τέτοια συνέπεια θεωρείται απίθανη. Επομένως, οι προεκτεθέντες λόγοι πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι.

39. Επειδή, προβάλλεται ότι δεν έχουν εξετασθεί οι γεωλογικές ιδιαιτερότητες της περιοχής των Τεναγών Φιλίππων, που επισημάνθηκαν από το Παράρτημα Ανατολικής Μακεδονίας του Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας και από το Τμήμα Ανατολικής Μακεδονίας του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας, ενόψει και του υψηλού κινδύνου ατυχήματος μεγάλης κλίμακας στην περιοχή. Συγκεκριμένα, οι αιτούντες ισχυρίζονται ότι δεν έχουν ληφθεί υπόψη η οργανική και ασταθής δομή των εδαφών, οι μηχανικές ιδιότητες της τύρφης, που οδηγούν σε έντονη παραμόρφωση και μετακίνηση του εδάφους κατά τη διέλευση βαρέων ατυχημάτων, με κίνδυνο θραύσης του αγωγού και πρόκλησης ατυχήματος, το διεθνώς σπάνιο φαινόμενο της υπάρδευσης, που θα εκλείψει λόγω της καταστροφής της μηχανικής δομής του εδάφους, ο κίνδυνος καθίζησης του εδάφους λόγω της σύστασής του στην περιοχή των Τεναγών και του υποβιβασμού

της στάθμης των υπογείων υδάτων, τα έντονα πλημμυρικά φαινόμενα, τα οποία θα επιφέρουν δυσκολίες στην επίβλεψη, επιθεώρηση, συντήρηση και επισκευή του αγωγού, ιδίως σε περίπτωση ατυχήματος, το φαινόμενο της καθίζησης ή συνίζησης του εδάφους, το οποίο θα έχει ως αποτέλεσμα, μετά από 5-10 έτη, να αναδυθεί ο αγωγός στην επιφάνεια, ούτε ο κίνδυνος ανάφλεξης του αγωγού και πρόκλησης μεγάλων καταστροφών στις καλλιεργούμενες εκτάσεις, στις υποδομές και στις γειτνιάζουσες κατοικημένες περιοχές. Ο λόγος αυτός πρέπει να απορριφθεί, προεχόντως ως προβαλλόμενος άνευ εννόμου συμφέροντος, διότι αφορά σε περιοχή κειμένη μακριά από τους αιτούντες και ανήκουσα στη διοικητική περιφέρεια άλλου Δήμου (Καβάλας), και με την κρινόμενη αίτηση δεν προβάλλεται αν τα ως άνω προβλήματα στα εδάφη των Τεναγών προκαλούν δυσμενείς επιπτώσεις στην εδαφική περιφέρεια των αιτούντων ή εγκυμονούν ειδικότερους κινδύνους για τους δημότες και κατοίκους τους.

40. Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση προβάλλεται ότι δεν έχουν μελετηθεί οι δυσμενείς επιπτώσεις του έργου που επισημάνθηκαν από έγγραφα και γνωμοδοτήσεις διαφόρων φορέων, που παρατίθενται σε εκτενή αποσπάσματα, στο κύριο και τα πρόσθετα δικόγραφα, όπως του Παραρτήματος Ανατολικής Μακεδονίας του Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας, του Τμήματος Ανατολικής Μακεδονίας του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας, της Περιφερειακής Ενότητας (Π.Ε.) Σερρών [έγγραφο .../7.10.2013], της Κίνησης Πολιτών της ΠΕ Σερρών, της Διεύθυνσης Διοίκησης της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, του Δήμου Εορδαίας, του Δήμου Καστοριάς, των Διευθύνσεων Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, της ΠΕ Ροδόπης, της ΠΕ Καβάλας, της ΠΕ Καστοριάς, της ΠΕ Δράμας, της ΠΕ Πέλλας, της ΠΕ Ξάνθης, της ΠΕ Ημαθίας και της ΠΕ Έβρου.

41. Επειδή, όπως έγινε ήδη δεκτό, οι αιτούντες στερούνται κατ' αρχήν εννόμου συμφέροντος να προβάλουν πλημμέλειες του έργου που εντοπίζονται σε περιοχές όχι μόνον εκτός των διοικητικών τους ορίων, αλλά και εκτός των ορίων του νομού Σερρών. Κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθούν ως απαράδεκτοι, ελλείψει εννόμου συμφέροντος προβολής τους, οι ειδικότεροι λόγοι κατά τους οποίους δεν ελήφθησαν υπόψη οι γνωμοδοτήσεις άλλων Δήμων, Περιφερειών ή Περιφερειακών Ενότητων της χώρας, που εκφράσθηκαν στο πλαίσιο της τοπικής αρμοδιότητάς τους, κατά το μέρος που επισημαίνουν τις δυσμενείς συνέπειες του έργου στα οικοσυστήματα (χερσαία και ιχθυότροφα) της Καστοριάς και της λίμνης Ορεστίδας, της περιοχής των Γιαννιτσών νομού Πέλλας, λόγω της ανάγκης μετεγκατάστασης του λαγόγυρου (σπάνιου είδους σκίουρου), ή σε περιοχές αναδασμών ή υψηλής γεωργικής παραγωγικότητας της Δυτικής Μακεδονίας, Ροδόπης κ.λπ., κατά το μέρος που αμφισβητούν την όδευση του αγωγού μέσω της ζώνης αμπελώνων του Δήμου Νάουσας και ορισμένων Κοινοτήτων του νομού Ημαθίας, τη διέλευση από τον κάμπο της Χρυσούπολης Καβάλας, την πεδιάδα της Νέας Καρβάλης Καβάλας, την πεδιάδα του Νέστου ή από τις βόρειες παρυφές του όρους Βερμίου, και υποστηρίζουν ότι δημιουργείται πρόβλημα από τη γειτνίαση του επίμαχου έργου με τον αγωγό της ΔΕΠΑ και τη διέλευσή του από περιοχή με βαριές βιομηχανίες στο νομό Καβάλας, από τη λειτουργία εκτεταμένων αρδευτικών δικτύων της Ανατολικής Μακεδονίας (που ξεκινούν από το Νέστο

μέχρι την πεδιάδα της Χρυσούπολης και τη Νέα Καρβάλη και εν γένει δικτύων στην περιοχή της Καβάλας), από τη διασταύρωση με διάφορες άλλες υποδομές (τη σιδηροδρομική γραμμή Κοζάνης - Αμύνταιου, την επαρχιακή οδό Γιαννιτσών - Αλεξάνδρειας, το δίκτυο υψηλής τάσης της ΔΕΗ και ταμειυτήρα στο Δήμο Εορδαίας), από την παράλληλη όδευση με τη σήραγγα της Κλεισούρας, από την κατασκευή της νέας σιδηροδρομικής γραμμής προς το νέο Λιμένα Καβάλας, των κάθετων οδικών αξόνων σύνδεσης της Εγνατίας Οδού, της επαρχιακής οδού Καστοριάς - Πτολεμαΐδας, των έργων επέκτασης του ΧΥΤΑ Καβάλας κ.ο.κ. Το αυτό ισχύει και όσον αφορά την επίκληση: α/ της, προταθείσης από το Τμήμα Ανατολικής Μακεδονίας του ΤΕΕ και μη υιοθετηθείσης, παράκαμψης της γης υψηλής παραγωγικότητας «στην περιοχή του Παραδείσου έως το Χαλκερό και από την περιοχή του Νέου Ζυγού έως και το νομό Δράμας», β/ της έλλειψης έργων προστασίας των υδατικών συστημάτων, ποταμών και πηγών στην Ανατολική Μακεδονία, σύμφωνα με τα αναφερόμενα από το ΤΕΕ, και στη Δυτική Μακεδονία, κατά τα αναφερόμενα σε γνωμοδότηση της Περιφέρειας αυτής, ή στον Έβρο και γ/ των έργων αναδάσμου σε περιοχές της Νέας Καρβάλης, του Κοκκινοχώματος και του Παραδείσου (νομού Καβάλας). Εξ άλλου, όπως έγινε ήδη δεκτό, τα ζητήματα των επιπτώσεων του αγωγού επί της αγροτικής παραγωγής και της γονιμότητας του εδάφους, επί των ετήσιων, πολυετών, δυναμικών ή και επιδοτούμενων καλλιεργειών, επί του εισοδήματος, επί της δυνατότητας οικοδομικής εκμετάλλευσης των ακινήτων, επί της αξίας της γης κ.ο.κ. έχουν αντιμετωπισθεί από τη ΜΠΚΕ και δεν απαιτείτο ταυτοποίηση, ανά αγροτεμάχιο, των ως άνω δυσμενών συνεπειών, ούτε ειδική αναφορά των καρπών των οποίων η παραγωγή θα εμποδισθεί, με αποτέλεσμα, σε κάθε περίπτωση, οι περί του αντιθέτου λόγοι να είναι και αβάσιμοι. Περαιτέρω, αορίστως και αναποδείκτως προβάλλεται, ενόψει και της περιορισμένης διάρκειας των επιπτώσεων από την κατασκευή του αγωγού, ότι η εκτέλεση του έργου θα επιφέρει αύξηση του κόστους παραγωγής των πρωτογενών προϊόντων ή ότι θα υπάρξει σημαντική δυσχέρεια στις μετακινήσεις των αγροτών. Ομοίως ως αόριστοι, αλλά και μη συνδεδεμένοι με τρόπο συγκεκριμένο προς την εδαφική περιφέρεια των αιτούντων Δήμων, πρέπει να απορριφθούν οι ισχυρισμοί με τους οποίους προβάλλεται ότι το έργο δεν συσχετίζεται με τους «υπάρχοντες οικισμούς και τα εγκεκριμένα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια», ότι, λόγω της εκτέλεσής του, θα ματαιωθούν «εγγειοβελτιωτικά έργα» της περιοχής, ότι δεν έχουν ληφθεί υπόψη γεωκτηνοτροφικές εγκαταστάσεις (μία από τις συγκεκριμένως μνημονευόμενες ανήκει σε άλλο Δήμο, αυτόν της Νέας Ζίχνης), δίκτυα κοινής ωφελείας, αποστραγγιστικές τάφροι, καθώς και το οδικό, αρδευτικό και αποχετευτικό δίκτυο, ότι ο αγωγός γειτνιάζει με λατομεία, ορυχεία, στρατηγικούς στόχους, πηγές ανάφλεξης, πιθανή μελλοντική στρατιωτική εγκατάσταση και ότι δεν προσδιορίζονται οι γεωτρήσεις και τα υψηλής στάθμης υπόγεια ύδατα που θα διασχίσει και αποστραγγίσει το έργο, στο πλαίσιο διάνοιξης τάφρου για την τοποθέτηση των σωλήνων, και οι καρποί που θα μειωθούν, λόγω της αποστράγγισης. Περαιτέρω, τα αναφερόμενα στο έγγραφο της «Κίνησης Πολιτών της ΠΕ Σερρών» [περί απώλειας, μόνον στο νομό Σερρών, 2.840 στρ. πολυετών καλλιεργειών και 1.352 στρ. που δεν θα μπορούν να καλλιεργηθούν καθόλου], έρχονται σε αντίθεση με τα αριθμητικά δεδομένα που παραθέτει, κατόπιν

ερευνών, η ΜΠΚΕ, είναι ανεπίδεκτα δικαστικής εκτίμησης και, σε κάθε περίπτωση, ατεκμηρίωτα. Συναφώς, και στις θέσεις των τοπικών τμημάτων του ΓΕΩΤΕΕ και του ΤΕΕ και στις γνωμοδοτήσεις της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας και της Περιφερειακής Ενότητας Σερρών, των οποίων γίνεται επίκληση, δύο παρατηρήσεις γίνονται σε σχέση με την περιοχή των αιτούντων και αυτές αφορούν α/ την όχληση των αρδευτικών δικτύων στην περιοχή του νομού Σερρών, η οποία, όμως, έχει ληφθεί υπόψη (βλ. σελ. 517 του κεφ. 6 και σελ. 32 του Παραρτήματος 6.3. του αυτού κεφαλαίου της ΜΠΚΕ, με ειδική αναφορά στα αρδευτικά δίκτυα του νομού Σερρών) και έχει αντιμετωπισθεί, τόσο από τη ΜΠΚΕ, όσο και από την προσβαλλόμενη πράξη, με την πρόβλεψη όρου περί κατά προτεραιότητα αποκατάστασης των εν λόγω δικτύων, και β/ τα προβλήματα στη διάβαση του ποταμού Στρυμόνα, τα οποία, ωστόσο, έχουν ομοίως αντιμετωπισθεί από τη ΜΠΚΕ, με την επιλογή της μεθόδου της οριζόντιας κατευθυνόμενης διάτρησης, μεθόδου που εφαρμόζεται στις διασταυρώσεις του έργου με άλλους μεγάλους ποταμούς, αντί της διάνοιξης ορύγματος, που προκαλεί μεταφορά ιζημάτων (κεφ. 4 «Περιγραφή του έργου», σελ. 55 και 59, της ΜΠΚΕ). Τέλος, στη σελ. 13 της απαντητικής επιστολής της παρεμβαίνουσας προς το τοπικό τμήμα του ΓΕΩΤΕΕ, αποκρούεται και η αιτίαση περί δυσχέρανσης των έργων εκβάθυνσης του ποταμού αυτού, με τη σκέψη ότι η επιλεγείσα μέθοδος της οριζόντιας κατευθυνόμενης διάτρησης παρέχει επαρκή κάλυψη για να επιτραπεί η εκβάθυνση του Στρυμόνα και ότι θα καταρτισθεί λεπτομερές σχέδιο διάβασης, όπως για κάθε κύριο ποταμό, που θα συμφωνηθεί με την αρμόδια αρχή προτού ξεκινήσουν οι εργασίες κατασκευής. Επομένως, πρέπει να απορριφθούν οι περιγραφέντες στην προηγούμενη σκέψη λόγοι, περί μη συνεκτίμησης γνωμοδοτήσεων και απόψεων διαφόρων φορέων.

42. Επειδή, στη συνέχεια, οι αιτούντες πλήρουν τη μελλοντική εκπόνηση διαφόρων «σχεδίων», όπως το σχέδιο διαχείρισης υδάτων, το σχέδιο υδραυλικής δομικής, το σχέδιο συνέχειας άρδευσης, το σχέδιο διαχείρισης αποβλήτων, το σχέδιο διαχείρισης υποδομής και παροχών κοινής ωφέλειας, το σχέδιο αποκατάστασης μέσω διαβίωσης, και προβάλλουν ότι η έρευνα των ζητημάτων αυτών μετατίθεται στο μέλλον κατά παράβαση της οδηγίας 2011/92/ΕΕ (ανωτέρω, σκ. 10). Οι αιτιάσεις αυτές πρέπει να απορριφθούν σύμφωνα με τα εκτιθέμενα στις επόμενες σκέψεις 43 έως 46.

43. Επειδή, ως προς τους υδατικούς πόρους και τη διασφάλιση του αγωγού με τα υδάτινα ρεύματα που συναντά στην όδυσή του, η ΜΠΚΕ περιέχει την κατ' αρχήν εκτίμηση των σχετικών ζητημάτων, καθώς και πρόταση των κατάλληλων μέτρων αντιμετώπισης. Ειδικότερα, όπως αναφέρθηκε ήδη στις σκέψεις 34 και 35 της παρούσης, στο κεφ. 4 της ΜΠΚΕ αναφέρεται ότι, για τις ανάγκες του συγκεκριμένου έργου και ιδίως της υδραυλικής δοκιμής, επιλέγεται η χρήση υδάτων από τοπικές πηγές επιφανειακών υδάτων με ροή μεγαλύτερη των 3 m³/s και στη σελ. 51 καταγράφονται οι πηγές απόληψης για την υδραυλική δομική και απόρριψης του νερού. Στο κεφ. 6 της ΜΠΚΕ (σελ. 85 έως 133), γίνεται «ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης των υδάτων» (βλ. και Παράρτημα 6.6.2 «Μελέτη Υφιστάμενης Κατάστασης Υπόγειων Υδάτων»). Στο κεφ. 8 της ΜΠΚΕ (σελ. 58 επ.) εξετάζονται οι επιπτώσεις στα ύδατα από τις διασταυρώσεις υδάτινων ρευμάτων με τον αγωγό και οι επιπτώσεις της υδραυλικής δομικής, γίνεται

προγραμματισμός εργασιών ανοικτής εκσκαφής σε περιόδους χαμηλής ροής και προβλέπονται μέτρα για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων, όπως λ.χ. η θέσπιση μέγιστου μήκους ζώνης εργασίας 30 χλμ., ώστε να ελαχιστοποιούνται οι επιπτώσεις στα επιφανειακά υδάτινα συστήματα λόγω διαφυγών από το διάδρομο εργασίας, και η κατασκευή φραγμάτων εκτροπής της ροής. Επιλέγονται επίσης κατάλληλες μέθοδοι διασταύρωσης, π.χ. οριζόντια κατευθυνόμενη διάτρηση στους μεγάλους ποταμούς - Έβρο, Φιλιούρη, Ξηροπόταμο, Νέστο, Αγγίτη, Στρυμόνα, Αξιό, Βαρδαρόβαση και Αλιάκμονα - και στο Ρέμα Γραμματικού και προβλέπεται συλλογή και επαναχρησιμοποίηση του ύδατος στις επόμενες, τμηματικές, υδραυλικές δοκιμές, ώστε να μειώνεται η συνολική ποσότητα που αφαιρείται από τις πηγές, καθώς και η απαλλαγή του νερού των υδραυλικών δομικών από χημικά και οξειδωτικά, το φιλτράρισμα, η συνέχεια της λειτουργίας της υπάρχουσας αποστράγγισης και η αποφυγή διαρροών. Καθ' όσον δε αφορά τη ρύπανση των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων, αυτή έχει εξετασθεί τόσο για τη φάση της κατασκευής του έργου (κεφ. 8 της ΜΚΠΕ, σελ. 65 επ./πρόταση μέτρων για την αντιμετώπισή της: σελ. 69-70/χαρακτηρισμός της επίπτωσης ως μη σημαντικής: σελ. 73), όσο και για τη λειτουργία του (σελ. 75 του αυτού κεφ. 8/λήψη μέτρων: σελ. 75/χαρακτηρισμός της επίπτωσης ως ασήμαντης: σελ. 76). Υπό τα δεδομένα αυτά, το ειδικότερο Σχέδιο Διαχείρισης Υδάτων, οι στόχοι του οποίου διαγράφονται στο κεφ. 9 (υπό 9.3.4) της ΜΠΚΕ, δεν καθιστά πλημμελή την προπεριγραφείσα βασική μελέτη εκτίμησης και αντιμετώπισης των επιπτώσεων του έργου στα ύδατα (βλ. και σκ. 15). Σε κάθε περίπτωση, όπως έγινε δεκτό και στη σκ. 35 της παρούσης, το επίμαχο έργο δεν συνιστά έργο διαχείρισης και αξιοποίησης υδατικών πόρων, επομένως δεν απαιτείται, σύμφωνα με την οδηγία 2000/60/ΕΚ και το ν. 3199/2003, η προηγούμενη της ΜΠΚΕ εκπόνηση Σχεδίου Διαχείρισης Υδάτων. Για τους ίδιους λόγους, είναι απορριπτέοι και οι ισχυρισμοί περί μη έρευνας των ζητημάτων της υδραυλικής δομικής, τα οποία, ωστόσο, όπως εκτέθηκε και στη σκ. 34, έχουν εξετασθεί από τη ΜΠΚΕ και έχουν οδηγήσει στην πρόταση συγκεκριμένων μέτρων αντιμετώπισης των επιπτώσεων [κεφ. 8, σελ. 68 και 71], όπως είναι η χρήση του ύδατος της υδραυλικής δοκιμής σε μεταγενέστερα τμήματα, ο έλεγχος πριν από την απόρριψη, η πραγματοποίηση επί τόπου επεξεργασίας, η διάθεση των υδάτων για να ελαχιστοποιηθούν οι φυσικές επιπτώσεις στη μορφολογία του αποδέκτη, η έγκριση των απορρίψεων από τις αρμόδιες αρχές, η απουσία μηχανικής φθοράς στον υδάτινο αποδέκτη και η απαγόρευση χρήσης πρόσθετων ουσιών, για να μειωθεί η πιθανότητα ρύπανσης των επιφανειακών υδάτων, εκτιμάται δε ότι, μετά την εφαρμογή των μέτρων αυτών, «η σημασία των υπολειμματικών επιπτώσεων αναμένεται να είναι μικρή». Ενόψει αυτών, επιτρεπώς προβλέπεται η μεταγενέστερη εκπόνηση του ειδικότερου Σχεδίου Υδραυλικών Δομικών, το οποίο, όπως αναφέρεται στο κεφ. 9 της ΜΠΚΕ (σελ. 69), αφορά τον επακριβή καθορισμό των σημείων πρόσληψης και απόρριψης του νερού, κατά την υδραυλική δοκιμή καθώς και ειδικότερων μεθόδων για την αποφυγή επιπτώσεων στην υδάτινη οικολογία, τις παρόχθιες εκτάσεις και τον πυθμένα των ποταμών.

44. Επειδή, όπως έχει εκτεθεί ανωτέρω στις σκέψεις 20, 22 και 37 της παρούσης, η ΜΠΚΕ αναφέρει τις επιπτώσεις του έργου στα αρδευτικά δίκτυα και τις αρδεύόμενες γεωργικές εκτάσεις και προβλέπει μέτρα αντιμετώπισής τους. Περαιτέρω, η συνέχεια της άρδευσης κατά τη διάρκεια της κατασκευής του έργου

εξαγγέλλεται στο κεφ. 8 της ΜΠΚΕ, όπως και η καταβολή αποζημίωσης σε περίπτωση απώλειας ή ζημίας των καλλιεργειών, που οφείλεται σε διακοπή της άρδευσης, και προβλέπεται νομίμως, σύμφωνα με τα γενόμενα δεκτά στη σκ. 15 της παρούσης, η κατάρτιση λεπτομερούς «Σχεδίου Συνέχειας της Άρδευσης» και το περιεχόμενό του [:κατανόηση των τοπικών συστημάτων άρδευσης και της παροχής ύδατος, ποσότητες, δίκτυα και υπό άρδευση περιοχές που θα επηρεαστούν, μέτρα πριν από την κατασκευή για την παροχή παρακάμψεων ύδρευσης και τη διασφάλιση συνεχούς ροής άρδευσης, αποκατάσταση των αρδευτικών συστημάτων]. Εξ άλλου, την κατά προτεραιότητα αποκατάσταση των θιγέντων αρδευτικών δικτύων επιτάσσει και η προσβαλλόμενη πράξη, στον π.ο. 5.3.12. αυτής.

45. Επειδή, η παραγωγή αποβλήτων εξετάζεται στα κεφ. 4 (σελ. 79, «Τυπικά απόβλητα που παράγονται κατά τη διάρκεια της κατασκευής και πριν την έναρξη λειτουργίας του αγωγού», και 81) και 8 (σελ. 92, 96, 98, 100, για στερεά απόβλητα, και Παράρτημα 8.5). Προκύπτει, επομένως, ότι τα ζητήματα των αποβλήτων έχουν αντιμετωπισθεί στη ΜΠΚΕ και επιτρεπώς προβλέπεται, στο κεφ. 9 (υπό 9.3.2, σελ. 24), η εκπόνηση Σχεδίου διαχείρισης αποβλήτων και το ακριβές του περιεχόμενο. Πέραν των προβλέψεων αυτών της μελέτης, και η ΑΕΠΟ, με τους π.ο. 5.3.2 έως 5.3.6, θέτει όρους για τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων και των εκσκαφών και ορίζει ότι το Σχέδιο αυτό πρέπει να ικανοποιεί τις απαιτήσεις των υποπαρ. 5.3.2.1 έως 5.3.2.4 της ΑΕΠΟ.

46. Επειδή, οι συνέπειες της εκτέλεσης και λειτουργίας του έργου στις υποδομές και τις παροχές κοινής ωφέλειας εξετάζονται αναλυτικά στις σελ. 323 επ. του κεφ. 8 της ΜΠΚΕ [Δρόμοι, Σιδηροδρομικές και Πλωτές μεταφορές, Παροχές Κοινής Ωφελείας - Διακοπή Δικτύων και Υπηρεσιών Κοινής Ωφελείας, Αρδευτικά Συστήματα και ύδρευση] και προτείνονται μέτρα αντιμετώπισης, στο δε κεφ. 9 υπό 9.3.15 της ΜΠΚΕ προβλέπεται η εκπόνηση ειδικότερου Σχεδίου διαχείρισης υποδομών και αναλύονται οι στόχοι και τα στοιχεία που πρέπει να περιέχει. Τέλος, στο κεφ. 8 [σελ. 285 έως 323], η ΜΠΚΕ αναλύει τις επιπτώσεις στη γη και τα μέσα διαβίωσης κατά την κατασκευή και λειτουργία του έργου [προσωρινή ή και μόνιμη απώλεια μέσων διαβίωσης και εισοδήματος νοικοκυριών, μετατόπιση επικειμένων, όχληση βοσκής ζώων, απώλεια μέσων διαβίωσης λόγω μη πρόσβασης στους αγρούς, συγκομιδή δασικών προϊόντων, αλλαγές στις χρήσεις γης στις περιοχές μονίμων καλλιεργειών, αλλαγές στην αξία της γης μετά την κατασκευή] και προτείνει μέτρα αντιμετώπισης, ενώ το λεπτομερέστερο Πλαίσιο Αποκατάστασης Μέσων Διαβίωσης (ΠΑΜΔ) και τα στοιχεία που αυτό περιέχει αναφέρονται στο κεφ. 9 - υπό 9.3.12. Κατόπιν αυτών, η κατάρτιση των προαναφερθέντων, ειδικότερων, Σχεδίων δεν καθιστά ελλιπή τη ΜΠΚΕ, στην οποία έχουν μελετηθεί κατ' αρχήν τα σχετικά ζητήματα, και ο περί του αντιθέτου λόγος πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

47. Επειδή, οι αιτούντες προβάλλουν ότι η προσβαλλόμενη απόφαση παραπέμπει στη μελλοντική εκπόνηση «τεχνικής περιβαλλοντικής μελέτης», η οποία, κατά το σημείο 5.1.6 εδ. β' της προσβαλλομένης, θα καταρτισθεί, αν απαιτηθεί στο μέλλον να προβλεφθεί εγκατάσταση του έργου, η γενική εκτίμηση των επιπτώσεων της οποίας περιλαμβάνεται στη ΜΠΚΕ και για την οποία έχει ήδη εκδοθεί η προσβαλλόμενη ΑΕΠΟ, περιέχοντας γενικούς ή και ειδικούς όρους για τέτοιου

τύπου εγκαταστάσεις και εργασίες. Κατά τους αιτούντες, το γεγονός ότι η μελέτη αυτή θα επακολουθήσει αποτελεί, όπως και στην περίπτωση των προπεριγραφισμών μελλοντικών μελετών, απόδειξη ότι τα σχετικά ζητήματα δεν έχουν μελετηθεί από τη ΜΠΚΕ πριν από την έκδοση της προσβαλλόμενης. Όμως, με το περιεχόμενο αυτό, η σχετική ρύθμιση της προσβαλλόμενης όχι μόνον δεν αντίκειται στο νόμο, αλλά προβλέπεται ρητώς στο άρθρο 7 [παρ. 2] του ν. 4014/2011, σύμφωνα με το οποίο «Οι εγκαταστάσεις και εργασίες που προκύπτουν από τον τεχνικό σχεδιασμό έργων ... σε στάδιο που έπεται της έκδοσης ΑΕΠΟ αυτών, όπως εργοταξιακές εγκαταστάσεις, αποθεσιοθάλαμοι, σταθμοί εξυπηρέτησης αυτοκινητιστών, κέντρα εξυπηρέτησης και συντήρησης έργων ή δραστηριοτήτων, σταθμοί διόδων, έργα αντιθορυβικής προστασίας, εξειδίκευση τεχνικών μέτρων και όρων της ΑΕΠΟ του έργου, εγκρίνονται με την υποβολή και αξιολόγηση Τεχνικής Περιβαλλοντικής Μελέτης (ΤΕΠΕΜ) στην αρμόδια για την περιβαλλοντική αδειοδότηση αρχή, ... Απαραίτητες προϋποθέσεις για την υποβολή και έγκριση της ΤΕΠΕΜ είναι: α) η γενική εκτίμηση των επιπτώσεων και η πρόβλεψη γενικών ή και ειδικών όρων και περιορισμών για τέτοιου τύπου εγκαταστάσεις και εργασίες στην ΑΕΠΟ και β) η ρητή πρόβλεψη στην ΑΕΠΟ του έργου ή της δραστηριότητας της δυνατότητας υποβολής και έγκρισης ΤΕΠΕΜ». Κατόπιν αυτού, ο προεκτεθείς λόγος είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

48. Επειδή, οι αιτούντες στρέφονται κατά της πρόβλεψης του σημείου 5.2.1.1 της προσβαλλόμενης ΑΕΠΟ, που ορίζει ότι «πριν από την έναρξη των εργασιών κατασκευής θα πρέπει να έχουν εξασφαλισθεί οι απαιτούμενες άδειες», και προβάλλουν ότι η ρύθμιση αυτή αντίκειται στο εδάφιο β' της παρ. 3 του άρθρου 8 του προμνησθέντος Κανονισμού 347/2013. Και τούτο διότι η προσβαλλόμενη απόφαση παραλείπει να καθορίσει εύλογο χρονικό διάστημα εντός του οποίου πρέπει να εκδοθούν οι επιμέρους αποφάσεις - άδειες που απαιτούνται για την έναρξη των εργασιών κατασκευής του έργου, ενώ η ως άνω διάταξη ορίζει ότι, στο επιλεγέν από την Ελλάδα, συντονισμένο σύστημα αδειοδότησης, «η εμπεριστατωμένη απόφαση περιλαμβάνει πολλαπλές επιμέρους νομικές δεσμευτικές αποφάσεις που έχουν εκδώσει διάφορες εμπλεκόμενες αρχές, τις οποίες συντονίζει η αρμόδια αρχή» και ότι «Η αρμόδια αρχή, στο πλαίσιο διαβούλευσης με τις άλλες ενδιαφερόμενες αρχές καθορίζει ... εύλογο χρονικό διάστημα εντός του οποίου μπορούν να εκδοθούν οι επιμέρους αποφάσεις». Ο λόγος αυτός είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, πρωτίστως διότι η υποχρέωση καθορισμού εύλογου χρονικού διαστήματος για την έκδοση των επιμέρους αποφάσεων δεν απευθύνεται στην αρμόδια για την έγκριση περιβαλλοντικών όρων αρχή, που εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση, αλλά στη Γενική Γραμματεία Στρατηγικών και Ιδιωτικών Επενδύσεων του Υπουργείου Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, που ορίστηκε ως «αρμόδια αρχή» κατά την έννοια του Κανονισμού 347/2013 (βλ. και άρθρο 8 παρ. 3 του ν. 4271/2014, που παρετέθη στο τέλος της σκ. 7 της παρούσης).

49. Επειδή, οι αιτούντες προβάλλουν σειρά λόγων κατά της επιλογής της θέσης των δύο Σταθμών Συμπίεσης, ο πρώτος των οποίων προβλέπεται να εγκατασταθεί στους Κήπους Έβρου. Οι λόγοι αυτοί προβάλλονται χωρίς έννομο συμφέρον από τους αιτούντες Δήμους Σερρών και Εμμ. Παππά, κατά το μέρος που αφορούν το σταθμό αυτό, που προβλέπεται να λειτουργήσει σε πολύ μεγάλη απόσταση από

τα όριά τους. Αντιθέτως, με έννομο συμφέρον οι αιτούντες βάλλουν κατά της πρόβλεψης του Σταθμού Συμπίεσης GCS01 στις Σέρρες, ο οποίος μελετάται στη ΜΠΚΕ και χωροθετείται με την προσβαλλόμενη ΑΕΠΟ. Συγκεκριμένα, στην προσβαλλόμενη απόφαση προβλέπεται ότι αυτός θα εγκατασταθεί «στην ευρύτερη περιοχή νότια των Σερρών», βάσει των σχεδίων της ΜΠΚΕ, «κατά τη δεύτερη φάση λειτουργίας του έργου, στα 20 bcm/έτος, με δυναμικότητα περίπου 100-125 MW (4 συμπίεστες σε λειτουργία και ένας εφεδρικός)». υπό τα δεδομένα αυτά, η προσβαλλόμενη απόφαση είναι δεσμευτική και ως προς την επιλογή της θέσης του δεύτερου Σταθμού Συμπίεσης και φέρει εκτελεστό χαρακτήρα κατά τούτο, αβασίμως δε υποστηρίζονται τα αντίθετα από το Δημόσιο και την παρεμβαίνουσα.

50. Επειδή, σε σχέση με την επιλογή της καταλληλότερης θέσης για την εγκατάσταση του Σταθμού Συμπίεσης (GCS01) στις Σέρρες, προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη πράξη παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας, διότι δεν ερείδεται σε επιστημονική τεκμηρίωση που να αποδεικνύει, με αναφορά σε εναλλακτικές λύσεις, ότι ο Σταθμός Συμπίεσης δεν μπορεί να εγκατασταθεί είτε στο Βεργίσκο (του Δήμου Ηράκλειας), όπου υπάρχουν υψίπεδα σε μεγάλες αποστάσεις από τους ελάχιστους μικρούς οικισμούς, αποκομμένα οπτικά και ακουστικά από αυτούς, και όπου επικρατούν άνεμοι ικανοί να διασπείρουν και να αραιώσουν την αέρια ρύπανση, όπως είχε προταθεί από το Παράρτημα Ανατολικής Μακεδονίας του ΓΕΩΤΕΕ (βλ και έγγραφο .../7.10.2013 της Διεύθυνσης Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής της ΠΕ Σερρών), είτε στον Σφελινό (του Δήμου Νέας Ζίχνης). Συναφώς ισχυρίζονται οι αιτούντες ότι δεν ελήφθησαν υπόψη τα αποτελέσματα της διαβούλευσης με την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, που είχε προτείνει τη μετακίνηση του Σταθμού Συμπίεσης στο Βεργίσκο, λύση η οποία, κατά τα αναφερόμενα στο από 12.11.2014 έγγραφο του Αντιπεριφερειάρχη Κεντρικής Μακεδονίας, είχε γίνει κατ' αρχήν δεκτή από την παρεμβαίνουσα και οδήγησε στην υποβολή αντιπρότασης περί εγκατάστασης του Συμπίεστη στην περιοχή Σφελινού.

51. Επειδή, οι λόγοι αυτοί είναι απορριπτέοι. Στο κεφ. 2.3.3 της ενότητας της ΜΠΚΕ που αφορά την αιτιολόγηση του έργου, εξετάσθηκαν τρεις εναλλακτικές λύσεις για την εγκατάσταση του δεύτερου σταθμού συμπίεσης, που θα λειτουργήσει κατά τη φάση πλήρους ανάπτυξης του έργου, ήτοι α/ μεταξύ Σερρών και Μητρουσίου, β/ μεταξύ Σερρών και Σκουταρίου και γ/ Νοτιοανατολικά των Σερρών (που αποτελεί και την επιλεγείσα από τη ΜΠΚΕ λύση). Κατόπιν σύγκρισης αυτών, αναφέρεται ότι «οι τρεις εναλλακτικές θέσεις βρίσκονται μέσα σε αγροτικές περιοχές, γειτνιάζοντας με κατοικημένες περιοχές και περιοχές του τρίτου κλάδου ανάπτυξης (κυρίως εμπορικές) (βλ. Σχήμα 2-13). Δεν έχουν προσδιοριστεί σημαντικοί περιβαλλοντικοί, πολιτιστικοί και κοινωνικοοικονομικοί περιορισμοί για καμία από τις Εναλλακτικές θέσεις. Ένας αριθμός από κατοικημένες περιοχές βρίσκονται στην ευρύτερη περιοχή των εναλλακτικών θέσεων των Σταθμών Συμπίεσης. Στο πλαίσιο της διαδικασίας διαβούλευσης με τα ενδιαφερόμενα μέρη, οι κάτοικοι του Κρίνου και διαφόρων τοπικών ενδιαφερόμενων μερών πρότειναν την GCS01-D ως την πιο κατάλληλη θέση για τον σταθμό συμπίεσης. Με βάση την ανωτέρω εκτίμηση, παρ' όλο που όλες οι Εναλλακτικές θέσεις των Σταθμών Συμπίεσης είναι εφικτές, θεωρείται ότι η GCS01-D παρουσιάζει περισσότερα

πλεονεκτήματα έναντι των άλλων Εναλλακτικών θέσεων και ως εκ τούτου η GCS01-D είναι η προτεινόμενη θέση του GCS01 Σταθμού Συμπίεσης». Προκύπτει, επομένως, ότι εξετάστηκαν εναλλακτικές λύσεις για τη χωροθέτηση του Σταθμού Συμπίεσης, οι οποίες στο σύνολό τους αφορούσαν γεωργικές περιοχές εντός της ΠΕ Σερρών, και επελέγη ο χώρος που απείχε τη μεγαλύτερη απόσταση (4,7 χλμ.) από την πόλη των Σερρών. Κατόπιν αυτών, αβασίμως προβάλλεται ότι δεν εξετάστηκαν εναλλακτικές λύσεις και μάλιστα ότι δεν επελέγη η εγκατάσταση του σταθμού μέσα σε δασική περιοχή, όπως αυτή του όρους Βεργίσκου, η οποία θα απαιτούσε αποψίλωση δασικής έκτασης και θα προκαλούσε μεγαλύτερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις σε σχέση με τη λειτουργία του Σταθμού σε αγροτική περιοχή. Τέλος, το από 12.11.2014 έγγραφο του Αντιπεριφερειάρχη Κεντρικής Μακεδονίας, στο οποίο αναφέρονται οι αιτούντες, είναι μεταγενέστερο της προσβαλλόμενης και, προεχόντως για το λόγο αυτό, αβασίμως προβάλλεται ότι δεν ελήφθη υπόψη από την ΑΕΠΟ, ενώ, σε κάθε περίπτωση, οι αιτούντες δεν προβάλλουν, ούτε προκύπτει ότι ετέθη κατά τη διαβούλευση ζήτημα χωροθέτησης του Σταθμού στο Σφελινό του Δήμου Νέας Ζίχνης Σερρών.

52. Επειδή, προβάλλεται ότι, λόγω των ατυχημάτων σε σταθμούς συμπίεσης που έχουν καταγραφεί στο εξωτερικό (22 ατυχήματα στις ΗΠΑ από το έτος 2000 και μετά) και του γεγονότος ότι δεν υπάρχει προηγούμενο εγκατάστασης σταθμού συμπίεσης σε τόσο κοντινή απόσταση από μεγάλο αστικό κέντρο, όπως είναι εν προκειμένω οι Σέρρες, θα έπρεπε να έχουν εκτιμηθεί οι περιβαλλοντικές συνέπειες ενός σοβαρού ατυχήματος μεγάλης κλίμακας και ότι, παρά ταύτα, δεν έχει προηγηθεί τέτοια έρευνα, ούτε η σύνταξη της ειδικής μελέτης ασφαλείας, που προβλέπεται στα άρθρα 5 και 13 παρ. 3 του -αναφερθέντος στη σκέψη 16 της παρούσης- Τεχνικού Κανονισμού «Συστήματα μεταφοράς φυσικού αερίου με μέγιστη πίεση λειτουργίας άνω των 16 bar», με εκτίμηση κινδύνου, καθορισμό ζωνών που επηρεάζονται από τυχαία συμβάντα και πρόβλεψη μέτρων αντιμετώπισης των επιπτώσεων σε περίπτωση ατυχήματος, ούτε παρέχονται επαρκή στοιχεία προς τούτο. Ο λόγος αυτός είναι απορριπτέος, διότι η ΜΠΚΕ περιέχει την κατ' αρχήν εκτίμηση για την ασφάλεια του αγωγού, ενώ, κατά τα λοιπά, όπως έγινε και ανωτέρω δεκτό (σκ. 17), η - απαιτούμενη από τον Τεχνικό Κανονισμό - Μελέτη Ασφαλείας θα υποβληθεί σε μεταγενέστερο της περιβαλλοντικής αδειοδότησης στάδιο, προκειμένου να χορηγηθεί η άδεια εγκατάστασης του αγωγού.

53. Επειδή, για την εκτίμηση των επιπτώσεων της λειτουργίας των Σταθμών Συμπίεσης, εκπονήθηκε από το Εργαστήριο Περιβαλλοντικών Μελετών του ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος «Μοντέλο Διασποράς Αέριων Ρύπων», που παρατίθεται στο Παράρτημα 8.1 του κεφ. 8 της ΜΠΚΕ. Σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο κεφ. 1.1 αυτού, «Η μοντελοποίηση έγινε για τους αέριους ρύπους οξειδίων του αζώτου (NOx) και μονοξειδίου του άνθρακα (CO) που αποτελούν τα κύρια στοιχεία που επηρεάζουν την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα και προέρχονται από την καύση του φυσικού αερίου. Εκπομπή σωματιδίων ή οργανικών ενώσεων δεν αναμένεται από την καύση του φυσικού αερίου ... Οι ατμοσφαιρικές εκπομπές ... θα προέρχονται από αεριοστρόβιλους που θα λειτουργούν με καύσιμο αέριο σύμφωνα με το πρότυπο της ΕΑΣΕΕ (Ευρωπαϊκή Ένωση Απλοποίησης της Ανταλλαγής Ενέργειας). Κατά συνέπεια οι εκπομπές σωματιδίων ή SO₂ είναι

αμελητέες. Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό έγγραφο αναφοράς του γραφείου βέλτιστων τεχνολογιών IPPC (BREF) για μεγάλη εγκατάσταση καύσης, το μονοξείδιο του άνθρακα CO και τα οξείδια του αζώτου NOx είναι οι μόνοι εκπεμπόμενοι αέριοι ρύποι, οι οποίοι επακόλουθα λαμβάνονται υπόψη σε αυτές τις μελέτες μοντελοποίησης. Για την ανάγκη της μοντελοποίησης, οι συγκεντρώσεις εδάφους NOx (συντηρητικά θεωρούμενων αποκλειστικά ως NO₂), και CO έχουν μοντελοποιηθεί σε υπολογιστικά πεδία 30 x 30 km², με κέντρα τις θέσεις ... GCS01. Οι αέριες προσομοιώσεις διασποράς έχουν πραγματοποιηθεί με το σύστημα μοντελοποίησης MM5-HYSPLIT. Το προγνωστικό μετεωρολογικό μοντέλο MM5 (Μοντέλο Μέσης Κλίμακας 5 που αναπτύχθηκε στο Κρατικό Πανεπιστήμιο της Πενσυλβάνια, του Εθνικού Κέντρου Ατμοσφαιρικών Ερευνών των ΗΠΑ) χρησιμοποιήθηκε για τον υπολογισμό των τρισδιάστατων μετεωρολογικών πεδίων στους τομείς ενδιαφέροντος. Το HYSPLIT 2 χρησιμοποιήθηκε για τον υπολογισμό της διασποράς και αναπτύχθηκε από την Αμερικανική Εθνική Υπηρεσία Ωκεανών και Ατμόσφαιρας». Στη συνέχεια, στο κεφ. 2 του Παραρτήματος παρουσιάζεται η υφιστάμενη κατάσταση της ατμόσφαιρας στην περιοχή και γίνεται δεκτό ότι δεν έχουν διεξαχθεί μετρήσεις για τις τιμές συγκεντρώσεων του CO στο υπόβαθρο της περιοχής, όμως, υφίσταται ένδειξη της κατάστασης «από μέσες μηνιαίες τιμές δεδομένων υπολογισμένων (re-analysis) από το μοντέλο ECMWF. Αυτά τα δεδομένα φανερώουν ότι οι μέσες μηνιαίες τιμές CO κυμαίνονται από 0,14 mg/m³ μέχρι 0,23 mg/m³ ενώ η μέση ετήσια τιμή είναι περίπου ίση με 0,18 mg/m³ (έτος αναφοράς 2007)». Ως προς τις τιμές εκπομπών NOx στις Σέρρες αναφέρονται τα εξής: «Διεξήχθη μία έρευνα πεδίου κατά την περίοδο Νοεμβρίου και Δεκεμβρίου του 2012 στην περιοχή των Σερρών, σε ακτίνα 2,0 km από τη θέση του GCS01 (βλέπε χάρτη στο Κεφάλαιο/Παράρτημα 6.6.5). Στην περιοχή των Σερρών, οι μέσες τιμές NOx (κατά τη διάρκεια της περιόδου δειγματοληψίας) μετρήθηκαν σε επίπεδα 15.1±5.1 μg/m³. Η αναφορά έδειξε ότι τα επίπεδα των NOx είναι αξιοσημείωτα χαμηλά στις περιοχές δειγματοληψίας, πιθανόν λόγω της έλλειψης ισχυρών πηγών ρύπανσης (έντονης κυκλοφορίας οχημάτων, ανθρωπογενών δραστηριοτήτων, βιομηχανιών κ.τ.λ.) στις γύρω περιοχές. Η ποιότητα του αέρα στην περιοχή θεωρείται καλή. Σύμφωνα με την Οδηγία 2008/50/EK και την Ελληνική Νομοθεσία, δεν ξεπεράστηκαν τα όρια του NOx και του NO₂. Λεπτομερή στοιχεία για την ακριβή θέση των σημείων δειγματοληψίας μπορούν να βρεθούν στο Παράρτημα 6.6.5». Στο τελευταίο αυτό παράρτημα αναφέρεται ότι «Η επιλογή των σημείων δειγματοληψίας έγινε βάσει της μεθοδολογίας German Technical Instruction on Air Emissions or "TA - Luft" η οποία έχει εφαρμοστεί ανάλογα και σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες ... Σύμφωνα με την προσέγγιση αυτή, η περιοχή μελέτης που καθορίζεται από το ύψος της καμινάδας του Σταθμού Συμπίεσης (στην περίπτωση του παρόντος έργου είναι περίπου 30 m) προκύπτει ότι ορίζεται από μια ακτίνα 1.5 km (με κέντρο τη θέση του Σταθμού Συμπίεσης). Δεδομένου ότι η ακριβής τοποθεσία και ο προσανατολισμός της προτεινόμενης εγκατάστασης δεν είναι εξαρχής γνωστά, επιλέχθηκε μία ακτίνα 2 km (με κέντρο την προτεινόμενη θέση του Σταθμού Συμπίεσης) και οι δειγματολήπτες τοποθετήθηκαν σε απόσταση ±1 km από την περίμετρο του κύκλου αυτού. Επίσης, το μετεωρολογικό προφίλ της ευρύτερης περιοχής λήφθηκε υπόψη και πιο συγκεκριμένα, τα περισσότερα σημεία

δειγματοληψίας τοποθετήθηκαν στην πλευρά προς την οποία έπνεε ο επικρατών άνεμος. Τέλος, δόθηκε έμφαση στις πλευρές εκείνες που γειτνιάζουν με κατοικημένες περιοχές». Περαιτέρω, στο κεφάλαιο 3.1. του Παραρτήματος 8.1, που αφορά τη Μετεωρολογία και τους χαρακτηριστικούς τύπους καιρού, εκτίθενται τα εξής: «Προκειμένου να υπολογιστούν τα μέσα επίπεδα και οι μέγιστες τιμές συγκεντρώσεων ρύπων (NO_x και CO) στον αέρα σε ετήσια, ημερήσια και ωριαία βάση, ακολουθήθηκε η μεθοδολογία προσδιορισμού των επικρατέστερων τύπων καιρού για την περιοχή ενδιαφέροντος. Οι επικρατέστερες καιρικές συνθήκες ή αλλιώς χαρακτηριστικοί τύποι καιρού υπολογίστηκαν με τη μεθοδολογία ... Η συγκεκριμένη μεθοδολογία εφαρμόστηκε στα μετεωρολογικά δεδομένα μεγάλης κλίμακας που αναφέρθηκαν παραπάνω, καλύπτοντας χρονικό διάστημα 2 ετών (2010-2011). Από την ανάλυση αυτή προσδιορίστηκαν οι επικρατούσες μετεωρολογικές συνθήκες στην καθορισμένη περιοχή υπολογισμών και η αντίστοιχη συχνότητα εμφάνισής τους (σε ποσοστό) ετησίως. Για κάθε κατηγορία καιρού αποδόθηκε μια χαρακτηριστική ή τυπική ημέρα (24-ωρο). Η ανάλυση έδειξε ότι ... η περιοχή των Σερρών [χαρακτηρίζεται] από οκτώ (8) [τύπους καιρού] (Πίνακας 3-2). Ο ... Πίνακας 3-4 συνοψίζει τις μετεωρολογικές συνθήκες από το μοντέλο πλανητικής κλίμακας, οι οποίες χαρακτηρίζουν κάθε τυπική ημέρα από πλευράς καιρού ... Τα τρισδιάστατα μετεωρολογικά πεδία που απαιτούνται ως δεδομένα για το μοντέλο διασποράς Hysplit παρήχθησαν για τις τυπικές ημέρες με τη χρήση του μοντέλου μέσου κλίμακας PSU/NCAR (γνωστό ως MM5) ... Το μοντέλο ... έχει χρησιμοποιηθεί εκτενώς σε μετεωρολογικές προγνώσεις και ερευνητικές μελέτες. Τα δεδομένα βλάστησης/χρήσεων γης του MM5 έχουν ενημερωθεί χρησιμοποιώντας πρόσφατες πληροφορίες για την περιοχή των Σταθμών Συμπύεσης ... Το μοντέλο MM5 υπολόγισε τα τριδιάστατα μετεωρολογικά πεδία της περιοχής ενδιαφέροντος, σε οριζόντια και χρονική ανάλυση 3 km × 3 km και 1 ώρας αντιστοίχως. Το Σχήμα ... 3-2, απεικονίζει τα ροδογράμματα ανέμου που υπολογίστηκαν ... Στην περιοχή των Σερρών (GCS01), οι άνεμοι από Δ-ΒΔ και Α-ΝΑ διευθύνσεις είναι οι κυρίαρχοι. Οι άνεμοι είναι ασθενείς έως μέτριοι από αυτές τις κατευθύνσεις. Πιο ισχυροί άνεμοι λαμβάνουν χώρα από ΒΔ και Β-ΔΒ διευθύνσεις. Το ποσοστό άπνοιας ανέρχεται στο 10% σε αυτήν την περιοχή». Στο κεφ. 3.2 «Προσομοίωση Διασποράς» μνημονεύονται τα εξής «... οι υπολογισμοί για τη προσομοίωση διασποράς έγιναν με τη μέθοδο Hybrid Single Particle Lagrangian Integrated Trajectory. Το μοντέλο HYSPLIT11 αποτελεί την τελευταία έκδοση ενός ολοκληρωμένου συστήματος υπολογισμού τόσο απλών μετακινήσεων αέριων μαζών, όσο και πολύπλοκων προσομοιώσεων διασποράς και απόθεσης ... Το μοντέλο έχει σχεδιαστεί έτσι ώστε να υποστηρίζει μία μεγάλη σειρά προσομοιώσεων σχετικά με την ατμοσφαιρική μεταφορά και διασπορά ρύπων και επικίνδυνων υλικών, καθώς και με την απόθεσή τους στην επιφάνεια της γης. Σενάρια Εκπομπών. Οι προσομοιώσεις του μοντέλου για τις δύο μελετηθείσες περιπτώσεις του ... GCS01 συνοψίζονται στον παρακάτω πίνακα ...». Στο κεφ. 4.2.3 «Αποτελέσματα προσομοίωσης στον GCS01 (Σέρρες)» αναφέρονται τα ακόλουθα: «Ο Πίνακας 4-5 δείχνει τις μέσες μέγιστες ωριαίες εκτιμώμενες συγκεντρώσεις σε NO₂ για κάθε χαρακτηριστικό τύπο καιρού της υπό μελέτη περιοχής» (με ανώτατη ωριαία τιμή τα 141,80 μg/m³ για τον τύπο καιρού 7, που εμφανίζεται 66 ημέρες ετησίως) «(όπως προαναφέρθηκε, οι υπολογισμοί

έγιναν για το NO_x και συντηρητικά ερμηνεύουν ως NO₂). Ο Πίνακας 4-6 δείχνει τις μέσες μέγιστες τιμές συγκεντρώσεων σε NO₂ και CO σε όλη την περιοχή μελέτης. Ο Πίνακας 4-6 συνοψίζει επίσης τις μέσες ωριαίες και ετήσιες συγκεντρώσεις σε NO₂, καθώς και τις μέσες μέγιστες τιμές ανά 8-ωρο σε CO για τους [50] οικισμούς στην περιοχή. Το Σχήμα 4-4 και το Σχήμα 4-5 απεικονίζουν τους χάρτες των μέσων μέγιστων ωριαίων και ετήσιων συγκεντρώσεων σε NO₂, που υπολογίστηκαν από το μοντέλο HYSPLIT από τους 8 διαφορετικούς χαρακτηριστικούς τύπους καιρού. Το Σχήμα 4-6 απεικονίζει τις μέγιστες συγκεντρώσεις σε CO ανά 8ωρο». Σύμφωνα με την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων, «οι υπολογισμένες συγκεντρώσεις στην επιφάνεια του εδάφους, οι οποίες παρήχθησαν από τη λειτουργία των ... GCS01 θα είναι χαμηλότερες των Ευρωπαϊκών και Ελληνικών ορίων ποιότητας αέρα. Οι παράμετροι ποιότητας αέρα που προήλθαν από το μοντέλο που χρησιμοποιήθηκε είναι επαρκώς χαμηλότερες από το θεσμοθετημένο κατώτατο όριο τιμών των συγκεντρώσεων ... Τα συνολικά μέγιστα που καθορίστηκαν σε ολόκληρη την περιοχή που μελετήθηκε για το GCS01 ήταν 8.4 μg/m³ για την ετήσια μέση συγκέντρωση NO₂, 156 μg/m³ για την ωριαία μέγιστη συγκέντρωση NO₂, και 3.3 μg/m³ για την 8ωρη μέση συγκέντρωση CO, τα οποία αντιστοιχούν σε λιγότερο από 22% σε σχέση με το ετήσιο θεσμοθετημένο όριο του NO₂, σε περίπου 78% του ωριαίου ορίου για το NO₂ και σε λιγότερο από 0.04% του 8ωρου ορίου για το CO ... Για τη σωστή εκτίμηση των επιπτώσεων που θα έχει ένα τέτοιο έργο, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη τα ήδη υπάρχοντα επίπεδα (συγκεντρώσεων) και να εκτιμηθεί ένας πιθανός μελλοντικός συνδυασμός τους. Για τις συγκεντρώσεις του CO στην περιοχή της Ανατολικής Θράκης και Μακεδονίας καταγράφηκε για μέση ετήσια τιμή περίπου 180 μg/m³ (0.18 mg/m³) και οι μηνιαίες μέσες τιμές κυμαίνονται μεταξύ 140 και 230 μg/m³ (0.14 - 0.23 mg/m³). Συγκριτικά, τα συνολικά μέγιστα που έδωσε το μοντέλο για τα ... GSC01 ήταν μόλις ... 1.6 μg/m³. Κατά συνέπεια, η όποια συμβολή των σταθμών στις ήδη υπάρχουσες συγκεντρώσεις CO στην ατμόσφαιρα θα είναι πολύ μικρή. Οι τιμές των συγκεντρώσεων NO₂ που ελήφθησαν κατά την αρχική μελέτη βάσης που ολοκληρώθηκε σε διάστημα τριών εβδομάδων σε διάφορα σημεία δειγματοληψίας γύρω από ... τις Σέρρες (Κεφάλαιο 2.2) ήταν ... 15.1±5.1 μg/m³ (Σέρρες). Αν και οι συγκεντρώσεις NO₂ προέκυψαν από δειγματοληψία σύντομης περιόδου, μπορούν να αντιμετωπισθούν ως ενδεικτικές για τις πραγματικές ετήσιες μέσες τιμές ... θεσμοθετημένα όρια: 40 μg/m³ για την προστασία της ανθρώπινης υγείας και 30 μg/m³ για την προστασία ευαίσθητης βλάστησης. Στις Σέρρες (GSC01), τα μελλοντικά επίπεδα των μεγίστων προβλέπεται να κυμαίνονται ανάμεσα σε 18 μg/m³ και 28 μg/m³ οπότε και θα τηρούνται επίσης τα θεσμοθετημένα όρια». Όπως αναφέρεται στο Συμπέρασμα του επίμαχου Παραρτήματος της ΜΠΚΕ, «η εφαρμογή του μοντέλου στηρίχθηκε στην παραδοχή ότι οι αεριοστρόβιλοι θα λειτουργούν συνεχώς και με πλήρες φορτίο καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, εικόνα που αντιπροσωπεύει την πλήρη λειτουργία της εγκατάστασης στα 20 bcm/έτος. Επιπροσθέτως, οι συγκεντρώσεις NO₂ εφαρμόστηκαν στο μοντέλο για εκπομπές NO_x τα οποία περιλαμβάνουν εκτός από NO₂ και NO. Αν και στην πραγματικότητα μόνο ένα μέρος του NO μετατρέπεται σε NO₂, το μοντέλο υποθέτει ολική μετατροπή. Όσον αφορά τις εκπομπές αερίων, αυτό απεικονίζει το «χειρότερο δυνατό σενάριο» και κατά συνέπεια τα αποτελέσματα θεωρούνται συντηρητικά, ουσιαστικά υπερεκτιμώντας

τις μελλοντικές τιμές των συγκεντρώσεων στην επιφάνεια του εδάφους. Τα αποτελέσματα του μοντέλου της διασποράς των αέριων ρύπων αποκάλυψαν πολύ χαμηλές έως χαμηλές οριακές συγκεντρώσεις NO₂ και CO στην επιφάνεια του εδάφους στις περιοχές που μελετήθηκαν. Οι συγκεντρώσεις που υπολογίσθηκαν για βραχύ χρονικό διάστημα στις περιοχές που μελετήθηκαν ήταν χαμηλές. Σε ορισμένες περιοχές και σε ώρες κατά τις οποίες τα μετεωρολογικά φαινόμενα προκαλούσαν μειονεκτήματα, καταγράφηκαν αυξημένες τιμές συγκεντρώσεων οι οποίες παρόλα αυτά εξακολουθούν να βρίσκονται εντός των επιτρεπτών ορίων. ... Η σύγκριση μελλοντικών συγκεντρώσεων, υπολογισμένη με το άθροισμα των ήδη υπάρχουσών αρχικών μετρήσεων βάσης και των συγκεντρώσεων που έδωσε το μοντέλο με τα επιτρεπτά όρια για την Ελλάδα (υα Η.Π. 14122/549/Ε. 103/2011, Β' 488/30.3.2011 η οποία είναι παρόμοια με την 2008/50/ΕC Οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης) αποκάλυψε ότι η συμβολή των εκπομπών από σταθμούς Συμπίεσης στις παρούσες και ήδη χαμηλές συγκεντρώσεις δε θα οδηγήσει σε υπέρβαση του αποδεκτού ορίου. Συμπερασματικά, η λειτουργία των Σταθμών Συμπίεσης ... δεν αναμένεται να προκαλέσει δυσμενή επίδραση στην ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα στους σχετικούς υποδοχείς».

54. Επειδή, προβάλλεται ότι, προκειμένου να εξευρεθεί η επιβάρυνση της ατμόσφαιρας από τη λειτουργία του Σταθμού Συμπίεσης των Σερρών, δεν παρέχονται πληροφορίες για τις τιμές ρύπανσης του αέρα στο λεκανοπέδιο της ευρύτερης περιοχής της πόλης των Σερρών και δεν έχει συνεκτιμηθεί λ.χ. η αέρια ρύπανση στις Σέρρες και στη γύρω περιοχή, κάθε φθινόπωρο και χειμώνα, λόγω της πολύ αισθητής αιθαλομίχλης που προκαλείται από τη θέρμανση οικιών και βιοτεχνιών. Συναφώς οι αιτούντες υποστηρίζουν ότι δεν έχουν ληφθεί υπόψη οι ειδικές κλιματικές συνθήκες του λεκανοπεδίου των Σερρών, όπως η πρόσκρουση του θυσάνου στην τοπογραφία της περιοχής και το φαινόμενο της αστικής θερμοκρασιακής αναστροφής (:παγίδευσης αερίων μαζών και ρύπων σε χαμηλότερα στρώματα της ατμόσφαιρας, ιδίως κατά το συνδυασμό άπνοιας και σχετικά υψηλών θερμοκρασιών), που έχει επικίνδυνες επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία, ακόμη και σε συγκεντρώσεις κάτω των επιτρεπομένων ορίων. Επίσης οι αιτούντες προβάλλουν ότι δεν γίνεται χρήση των δεδομένων ή συσχέτιση με τις πραγματικές τιμές του σταθμού της Εθνικής Μετεωρολογικής Υπηρεσίας στις Σέρρες, που λειτουργεί αδιάλειπτα επί μισό αιώνα. Περαιτέρω, η μελέτη του ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος, στην οποία βασίζονται οι υπέρ της παρεμβαίνουσας υπολογισμοί για την ατμοσφαιρική επιβάρυνση, δεν παρουσιάζεται αναλυτικά στα παραρτήματα της ΜΠΚΕ, και μάλιστα, ισχυρίζονται οι αιτούντες, οι εκτιμήσεις της μελέτης του Κέντρου αυτού, όπως δήλωσε εκπρόσωπός του, αφορούν μόνον το 90% των ρύπων. Τέλος, κατά τους αιτούντες, εσφαλμένως έγινε χρήση του μοντέλου καιρού MM5, διότι αυτό αναφέρεται σε μέσο υψόμετρο περίπου 1.500 μ., ενώ στη ΜΠΚΕ προβλέπεται ότι ο επίδικος σταθμός θα εγκατασταθεί σε ύψος 15 μ., με πραγματικό ύψος κατάληξης των καυσαερίων του σταθμού τα 350-400 μέτρα υπερθαλάσσιο ύψος. Πέραν αυτών, προβάλλεται ότι δεν έχει μελετηθεί η πραγματική επίδραση του υπάρχοντος σταθμού ηλεκτροπαραγωγής/τηλεθέρμανσης, δυναμικότητας περίπου 10MW. Όπως, όμως, προκύπτει από τα αναφερθέντα στην προηγούμενη σκέψη, η μελέτη του ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος, τα κρίσιμα σημεία της οποίας παρουσιάζονται στο Παράρτημα 8.1 της

ΜΠΚΕ, παρέχει επαρκείς πληροφορίες για τις τιμές ατμοσφαιρικής ρύπανσης από CO και NOx στο λεκανοπέδιο των Σερρών από κάθε υπάρχουσα πηγή ρύπανσης, είτε βάσει παλαιότερων δεδομένων μέσω μηνιαίων τιμών, είτε κατόπιν διεξαγωγής έρευνας πεδίου. Επίσης, στο Μοντέλο Διασποράς του ερευνητικού αυτού κέντρου έχουν εξετασθεί όλοι οι τύποι καιρού του λεκανοπεδίου των Σερρών, άρα και η θερμοκρασιακή αναστροφή [όπως γίνεται δεκτό και στην έκθεση απόψεων .../22.4.2016 του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας προς το Δικαστήριο], και έχουν ληφθεί υπόψη μετεωρολογικά δεδομένα της διετίας 2010-2011, ήτοι εκτεταμένης χρονικής περιόδου. Αναποδείκτως, άλλωστε, οι αιτούντες αναφέρονται σε «δήλωση» εκπροσώπου του ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος, περί μη εξαντλητικών εκτιμήσεων της μελέτης, και απαραδέκτως πλήσσουν τη χρήση του μοντέλου καιρού MM5, διότι το ζήτημα αυτό ανάγεται στην τεχνική κρίση του εν λόγω αναγνωρισμένου επιστημονικού Κέντρου ως προς την προσφορότητα της επιλεγείσης μεθόδου μοντελοποίησης της διασποράς των ρύπων στην ατμόσφαιρα. Επομένως, όλοι οι προαναφερθέντες λόγοι πρέπει να απορριφθούν.

55. Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση προβάλλεται σειρά λόγων, σύμφωνα με τους οποίους δεν έχει προηγηθεί ορθή και αιτιολογημένη εκτίμηση των επιπτώσεων που αφορούν την αύξηση της αέριας ρύπανσης που θα προκληθεί από τη λειτουργία του Σταθμού Συμπίεσης νοτίως της πόλης των Σερρών, ο οποίος έχει υπερδεκαπλάσια ισχύ (100 MW) έναντι του υπάρχοντος στη Νέα Μεσημβρία Θεσσαλονίκης (7,7 MW). Οι αιτούντες επικαλούνται ότι η περιβαλλοντική αδειοδότηση του έργου αντίκειται στις διατάξεις των άρθρων 11, 14 και 15 της οδηγίας 2010/75/ΕΕ (που μεταφέρθηκε στην εσωτερική έννομη τάξη με την κυα 36060/1155/Ε. 103/13.6.2013, Β' 1450), του άρθρου 2 παρ. 4 και των Παραρτημάτων της κοινής απόφασης οικ. 48963/5.10.2012 του Υπουργού και του Αναπληρωτή Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (Β' 2703), της απόφασης Δ3/Α/οικ. 4303ΠΕ26510/22.2.2012 του Υφυπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής [«Τεχνικός Κανονισμός Συστήματα μεταφοράς Φυσικού Αερίου με Μέγιστη Πίεση Λειτουργίας άνω των 16 bar»] (Β' 603) και των κυα 14122/549/Ε 103/24.3.2011 (Β' 488) και 22306/1075/Ε 103/29.5.2007 (Β' 920).

56. Επειδή, στο άρθρο 2 της κοινής απόφασης οικ. 48963/5.10.2012 του Υπουργού και του Αναπληρωτή Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (Β' 2703) ορίζεται ότι: Περαιτέρω, στο παράρτημα Α, το οποίο παρατίθεται στο άρθρο 4 της ως άνω κυα, προβλέπεται ότι: «Οι ΑΕΠΟ έργων ή δραστηριοτήτων της Α' κατηγορίας της να 1958/2012, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, περιέχουν τα ακόλουθα: 1) ... 6) Οριακές τιμές εκπομπών ρύπων στην ατμόσφαιρα, στα ύδατα στο έδαφος, στάθμης θορύβου και δονήσεων και ποιότητας περιβάλλοντος. Αναφορά κατά περίπτωση στο κανονιστικό πλαίσιο, βάσει του οποίου έχουν τεθεί οριακές τιμές εκπομπών ρύπων στην ατμόσφαιρα, στα ύδατα, στο έδαφος, καθώς και οριακές τιμές στάθμης θορύβου και δονήσεων ή/και ποιότητας περιβάλλοντος. Όπου απαιτείται και υφίστανται αναφέρονται οριακές τιμές εκπομπών ρύπων στην ατμόσφαιρα, στα ύδατα και στο έδαφος, καθώς και οριακές τιμές στάθμης θορύβου και δονήσεων ή/και ποιότητας περιβάλλοντος για το συγκεκριμένο έργο ή δραστηριότητα». Στο Παράρτημα Β.Ι εκτίθενται οι κατηγορίες έργων και δραστηριοτήτων που αναφέρονται στο άρθρο 2 παρ. 4 -στις οποίες, κατά τα ομολογούμενα από την παρεμβαίνουσα, ανήκει και ο Σταθμός Συμπίεσης [καύση

καυσίμων σε εγκατάσταση θερμικής ισχύος 50 και άνω MW]-, στο Παράρτημα Β.ΙΙΙ αναφέρονται οι ρυπαντικές ουσίες, μεταξύ των οποίων τα οξείδια του αζώτου και οι ενώσεις αυτού, το μονοξείδιο του άνθρακα, το διοξείδιο του θείου και οι ενώσεις του, οι πτητικές οργανικές ενώσεις, η σκόνη και τα λεπτά σωματίδια, και στο Παράρτημα Β.ΙΙ, τιτλοφορούμενο «Συμπληρωματικά στοιχεία για περιεχόμενο ΑΕΠΟ για έργα και δραστηριότητες του Παραρτήματος Β.Ι (εδάφιο 4, άρθρο 2)», ορίζονται τα εξής: ... Εξ άλλου, η εκδοθείσα για τη μεταφορά της οδηγίας 2010/75/ΕΕ [του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Νοεμβρίου 2010, «περί βιομηχανικών εκπομπών (ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης)», L 334] κυα 36060/1155/Ε. 103/13.6.2013 (Β' 1450) δίδει, στο άρθρο 3, τους εξής ορισμούς - Α/ των «βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών» (σημείο 10): ... (σημείο 11): ... (σημείο 12): ... Στη συνέχεια, η αυτή κυα ορίζει τα ακόλουθα: «Άρθρο 9. ... Άρθρο 10. ... Άρθρο 11. ... Άρθρο 12. ... Τέλος, στο Παράρτημα ΙΙ της κυα αναφέρεται ο «Κατάλογος ρυπαντικών ουσιών», στον οποίον περιλαμβάνονται τα οξείδια του αζώτου και οι ενώσεις αυτού, το μονοξείδιο του άνθρακα, το διοξείδιο του θείου και οι ενώσεις του, οι πτητικές οργανικές ενώσεις, η σκόνη και τα λεπτά σωματίδια.

57. Επειδή, προβάλλεται ότι στη σελ. 5 του Παραρτήματος 8.1 «Μοντέλα Διασποράς Αέριων Ρύπων» αναφέρονται ως μόνοι εκπεμπόμενοι ρύποι οι CO και NOx, ενώ αυτό καταρρίπτεται από το Παράρτημα 6.6.5 της ΜΠΚΕ, όπου γίνεται δεκτό ότι οι σταθμοί συμπίεσης εκπέμπουν διοξείδιο του αζώτου (NO₂), μονοξείδιο του άνθρακα (CO), πτητικές οργανικές ενώσεις (VOC), αιωρούμενα σωματίδια με διάμετρο μικρότερη των 10 μικρομέτρων (PM₁₀), διοξείδιο του θείου (SO₂) και επιβλαβείς αέριους ρύπους (HAPs), και ότι, επομένως, η ΜΠΚΕ θα έπρεπε να παραθέσει τις τιμές των λοιπών ουσιών και επιβλαβών αέριων ρύπων που θα εκπέμπονται ετησίως (NO₂, CO, VOC, PM 10, SO₂, HAPs). Αποτελεί, κατά συνέπεια, πλημμέλεια της ΜΠΚΕ (βλ. άρθρα 5 παρ. 1 και 3 περ. γ', Παράρτημα ΙV, στοιχεία 1γ, 4γ, της οδηγίας 2011/92/ΕΕ), η παράλειψη αναφοράς των εκπομπών των ρύπων αυτών, και μάλιστα στο σημείο όπου εξέρχονται από την εγκατάσταση (στην καμινάδα), με αποτέλεσμα να μην εφικτή η διαπίστωση, μέσω ενός επιστημονικού μοντέλου διασποράς, αν οι ποσότητες ρύπων που διασπείρονται υπερβαίνουν ή όχι τα επίπεδα που θέτουν η οδηγία 2010/75/ΕΕ και η κυα 22306/1075/Ε103/29.5.2007 (Β' 920). Όμως, τέτοια αντίφαση δεν υφίσταται μεταξύ των δύο αποσπασμάτων της ΜΠΚΕ που επικαλούνται οι αιτούντες, διότι η ΜΠΚΕ δέχεται μεν γενικώς, στο πλαίσιο του Κεφαλαίου του Παραρτήματος 6.6.5 (σελ. 3), που τιτλοφορείται τη «Σχετική Νομοθεσία και Πρότυπα» και παρουσιάζει τα θέματα αυτά, ότι «Κατά τη διάρκεια της λειτουργίας των σταθμών συμπίεσης, εκπέμπονται αέριοι ρύποι ως αποτέλεσμα των διαδικασιών καύσης φυσικού αερίου που προωθείται στις μονάδες. Οι εκπομπές αυτές περιλαμβάνουν κυρίως διοξείδιο του αζώτου (NO₂), μονοξείδιο του άνθρακα (CO), πτητικές οργανικές ενώσεις (VOC), αιωρούμενα σωματίδια με διάμετρο μικρότερη των 10 μικρομέτρων (PM₁₀), διοξείδιο του θείου (SO₂), και επιβλαβείς αέριους ρύπους (HAPs)», ενώ, στη σελ. 5 του Παραρτήματος 8.1, η ΜΠΚΕ αναφέρει ότι ο συγκεκριμένος Σταθμός λειτουργεί με αεριοστρόβιλους και προκαλεί κυρίως εκπομπές μονοξειδίου του άνθρακα και οξειδίων του αζώτου (CO και NOx) και αμελητέες εκπομπές σωματιδίων ή SO₂, όπως επιβεβαιώνει, εξάλλου, και η Διοίκηση στο έγγραφο

απόψεών της προς το Δικαστήριο. Κατά συνέπεια, δεν απαιτείτο να αναφέρονται οι εκπομπές των ρύπων που η ΜΠΚΕ δέχεται ότι δεν εκπέμπονται από τη συγκεκριμένη εγκατάσταση ή είναι αμελητέοι και απαράδεκτως οι αιτούντες πλήρουν την τεχνική αυτή κρίση και προβάλλουν ότι εκπέμπονται και άλλοι ρύποι. Κατά το μέρος δε που προβάλλεται ότι δεν αναφέρονται οι τιμές των ρύπων στο σημείο όπου εξέρχονται από την εγκατάσταση (στην καμινάδα), ο λόγος στηρίζεται σε εσφαλμένη προϋπόθεση, δεδομένου ότι, στον πίνακα 3-8 του Παραρτήματος 8.1, η ΜΠΚΕ αναφέρει τις υπολογισθείσες τιμές εκπομπών CO και NOx που αντιστοιχούν, όπως επί λέξει αναφέρεται, στην καμινάδα [τις παραμέτρους της οποίας ορίζει στον Πίνακα 3-7: τύπο αεριοστρόβιλου, ύψος, διάμετρο, θερμοκρασία και ταχύτητα απαερίων]. Τέλος, όπως βεβαιώνεται στο ως άνω Παράρτημα 8.1, «οι συγκεντρώσεις των εκπομπών CO και NOx ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της [οδηγίας] 2010/75 για τους αεριοστρόβιλους (Παράρτημα V, Μέρος 2, Αρ. 6)», ενώ οι αιτούντες δεν αμφισβητούν τη νομιμότητα των, υπολογισθεισών στον πίνακα 3-8 και αριθμητικώς αναφερόμενων, τιμών εκπομπών, από πλευράς συμφωνίας τους προς τις απαιτήσεις της οδηγίας 2010/75/ΕΕ. Περαιτέρω, ο λόγος κατά τον οποίον έπρεπε να καθορισθούν τιμές εκπομπής βάσει της κυα 22306/1075/Ε103/29.5.2007 «Καθορισμός τιμών - στόχων και ορίων εκτίμησης των συγκεντρώσεων του αρσενικού, του καδμίου, του υδραργύρου, του νικελίου και των πολυκυκλικών αρωματικών υδρογονανθράκων στον ατμοσφαιρικό αέρα, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 2004/107/ΕΚ ...» (Β' 920), στηρίζεται στην εσφαλμένη προϋπόθεση ότι εκπέμπονται τέτοιοι ρύποι, ενώ η ΜΠΚΕ δέχεται ότι οι κύριοι εκπεμπόμενοι ρύποι είναι μόνον το μονοξείδιο του άνθρακα και τα οξείδια του αζώτου. Πρέπει επομένως να απορριφθούν όλοι οι προμνησθέντες λόγοι ακυρώσεως.

58. Επειδή, στη συνέχεια, προβάλλεται: α/ ότι στο Παράρτημα 8.1 της ΜΠΚΕ αναφέρεται ότι δεν θα λάβει χώρα υπέρβαση των ανώτατων νομίμων τιμών ρύπανσης, υπό την προϋπόθεση ότι μοναδική πηγή δραστηριότητας στο Λεκανοπέδιο Σερρών είναι αυτή του σταθμού συμπίεσης, προϋπόθεση που δεν είναι δυνατόν να τηρηθεί, αφού υπάρχει, προφανώς, και άλλη οικονομική δραστηριότητα που προκαλεί ρύπανση, β/ ότι ο Σταθμός Συμπίεσης GCS01 θα προκαλέσει υπερβολικές ποσότητες θερμοκηπιακών αερίων, ήτοι 536.046 τόνους CO₂ ετησίως, συν μία, προερχόμενη από την άμεση απελευθέρωση του φυσικού αερίου προς την ατμόσφαιρα μέσω εξαερισμού, ποσότητα 230 τόνων φυσικού αερίου ετησίως (: ισοδύναμη εκπομπή 4.380 τόνων CO₂ ετησίως), αλλά τα στοιχεία της ΜΠΚΕ δεν είναι ολοκληρωμένα, οι συγκεντρώσεις NOx είναι 1-2 φορές άνω του επιτρεπτού ορίου και, ειδικώς στο Κωνσταντίνατο, υπάρχει αύξηση των εκπομπών NOx έως 70%, γ/ ότι δεν έχουν ληφθεί υπόψη οι αλυσιδωτές χημικές αντιδράσεις των αερίων ρύπων που εκλύονται, οι οποίες προκαλούνται από τις υψηλές θερμοκρασίες και την ηλιακή ακτινοβολία και οδηγούν στη δημιουργία λεπτών αιωρούμενων σωματιδίων ΑΣ 2,5, διοξειδίου του αζώτου, τροποσφαιρικού όζοντος, διοξειδίου του θείου, μονοξειδίου του άνθρακα και πτητικών οργανικών ενώσεων, και δ/ ότι το μοντέλο διασποράς ρύπων HYSPLIT έχει προβλέψεις μέσω των όρων συγκεντρώσεων ρύπων μεγάλων χρονικών περιόδων, αλλά όχι ακραίων τιμών σε σύντομες χρονικές περιόδους, που είναι απαραίτητες κατά την περιβαλλοντική νομοθεσία, και δεν είναι σε θέση να υπολογίσει τις μέγιστες

ωριαίες συγκεντρώσεις ρύπων, για τις οποίες είναι απαραίτητη η εκπόνηση ενός πρόσθετου μοντέλου διασποράς αερίου ρύπων με έτερη μεθοδολογία. Επομένως, συντρέχει, εκτός των άλλων, όπως τεκμηριώνεται και στην επικαλούμενη από τους αιτούντες γνωμοδότηση Καθηγητή του τομέα Φυσικής και Φυσικής Περιβάλλοντος του ΑΠΘ, παραβίαση του άρθρου 2 παρ. 1 στοιχ. β' της υπα 48963/5.10.2012 (Β' 2703) και της κυα 14122/549/Ε103/24.3.2011 (Β' 488), σε συνδυασμό με τα άρθρα 3-12 της οδηγίας 2011/92/ΕΕ.

59. Επειδή, όπως προκύπτει από τα στοιχεία της μελέτης, πέραν της μοντελοποίησης των αέριων ρύπων, που αφορά τις εκπομπές του Σταθμού και μόνον, παρουσιάζεται η υφιστάμενη κατάσταση ρύπανσης στην περιοχή (σελ. 9 του Παρ. 8.1), αναφέρονται (Πίνακας 4-6, σ. 31) οι «Εκτιμώμενες μέγιστες συγκεντρώσεις στο επίπεδο του εδάφους των NO₂ και CO στους οικισμούς στην περιοχή μελέτης των Σερρών» (50 οικισμοί σε απόσταση έως 19 χλμ. από το Σταθμό) και γίνεται δεκτό (Αξιολόγηση Αποτελεσμάτων, σ. 37) ότι «Οι τιμές των συγκεντρώσεων NO₂ που ελήφθησαν κατά την αρχική μελέτη βάσης που ολοκληρώθηκε σε διάστημα τριών εβδομάδων σε διάφορα σημεία δειγματοληψίας γύρω από ... τις Σέρρες (κεφ. 2.2) ήταν ... 15.1±5.1 μg/m³ ... Στις Σέρρες (GSC01), τα μελλοντικά επίπεδα των μεγίστων προβλέπεται να κυμαίνονται ανάμεσα σε 18 μg/m³ και 28 μg/m³ οπότε και θα τηρούνται επίσης τα θεσμοθετημένα όρια». Επομένως, προκύπτει ότι γίνεται υπολογισμός των συνολικών ρύπων - αυτών δηλ. που ήδη εκλύονται και αυτών που θα παράγονται μετά τη λειτουργία του Σταθμού - και ότι αυτοί δεν θα υπερβαίνουν τα νόμιμα όρια στους οικισμούς πέριξ του Σταθμού, βάσει της οδηγίας 2008/50/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 21ης Μαΐου 2008 «για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα και καθαρότερο αέρα για την Ευρώπη» (L 152) και της κ.υ.α μεταφοράς της στην εσωτερική έννομη τάξη 14122/549/Ε 103/24.3.2011 (Β' 488). Περαιτέρω, η μελέτη του ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος (τα συμπεράσματα της οποίας περιλαμβάνονται στο Παράρτημα 8.1 της ΜΠΚΕ) παρουσιάζει τα νόμιμα όρια εκπομπών (διοξειδίο του αζώτου: ωριαία 200 μg/m³, ετησίως 40 μg/m³/μονοξειδίο του άνθρακα: μέγιστος ημερήσιος μέσος όρος οκταώρου: 10 mg/m³), τα οποία θεσπίζονται από την προμνησθείσα οδηγία 2008/50/ΕΚ και το Παράρτημα XI υπό Β' της πράξης μεταφοράς της στην εσωτερική έννομη τάξη, κ.υ.α. Η.Π. 14122/549/Ε. 103/24.3.2011 (Β' 488), και παραθέτει συγκεκριμένες τιμές εκπομπών, οι οποίες ευρίσκονται κάτω των νομίμων ορίων και δεν πλήσσουνται ειδικότερα από τους αιτούντες από πλευράς νομιμότητας και συμμόρφωσης προς τις απαιτήσεις της ειδικής αυτής νομοθεσίας. Ειδικώς σε ό,τι αφορά την περιοχή του Κωνσταντινάτου, που απέχει 2,32 χλμ. από το Σταθμό Συμπίεσης των Σερρών, προκύπτει μεν σημαντική αύξηση των εκπομπών, οι οποίες όμως συνεχίζουν να ευρίσκονται εντός των νομίμων ορίων· συγκεκριμένα, στη σελ. 31 του Παραρτήματος 8.1 της ΜΠΚΕ εκτιμάται ότι η λειτουργία του Σταθμού θα επιφέρει στο Κωνσταντινάτο μέγιστη ωριαία συγκέντρωση NO₂ 64,44 μg/m³ (έναντι 200 ανώτατης νόμιμης τιμής), μέγιστη ετήσια 7,80 μg/m³ (έναντι 40 ανώτατης νόμιμης τιμής) και μέση συγκέντρωση CO ανά οκτάωρο 2,46 μg/m³ (έναντι 10 ανώτατης νόμιμης τιμής), ενώ, σύμφωνα με τον πίνακα 4-7, εκτιμάται ότι οι μελλοντικές ετήσιες συγκεντρώσεις NO₂ στο Κωνσταντινάτο, συμπεριλαμβανομένης της υφιστάμενης κατάστασης, θα είναι από 18 έως 28 μg/m³, επί μεγίστου νομίμου ορίου 40 μg/m³.

Απαράδεκτως δε πλήσσεται η ανέλεγκτη τεχνική κρίση της Διοίκησης ως προς τους δημιουργούμενους ρύπους, η οποία στηρίζεται στην ειδική μελέτη του ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος, και μάλιστα, όπως γίνεται δεκτό στη μελέτη, οι φωτοχημικές αντιδράσεις θα μπορούσαν να μειώσουν τις συγκεντρώσεις NO₂ και CO στην ατμόσφαιρα, ενώ η ηλιακή ακτινοβολία, η θερμοκρασία του αέρα και η συγκέντρωση υδρογονανθράκων και όζοντος στην ατμόσφαιρα δεν οδηγούν σε αύξηση των ρύπων, όπως υποστηρίζουν οι αιτούντες, αλλά σε μείωση αυτών. Και τούτο διότι, λόγω των προπαρατεθέντων παραγόντων, η μελέτη δέχεται ότι μέρος μόνον των NO_x μετατρέπεται σε NO₂, ενώ οι εκτιμήσεις της στηρίχθηκαν στην παραδοχή ότι όλες οι εκπομπές NO_x μετατρέπονται σε NO₂, με αποτέλεσμα να γίνεται υπερεκτίμηση των συγκεντρώσεων NO₂. Επίσης, στη σελ. 31 του Παραρτήματος 8.1 αναφέρονται οι μέγιστες ωριαίες συγκεντρώσεις του NO₂ για καθέναν από τους 50 οικισμούς εγγύς του Σταθμού, όπως απαιτεί η κυα Η.Π. 14122/549/Ε. 103/24.3.2011 [Β' 488], άρα ο λόγος κατά τον οποίον το επιλεγέν μοντέλο διασποράς ρύπων δεν μπορεί να υπολογίσει τις μέγιστες ωριαίες συγκεντρώσεις ρύπων στηρίζεται σε εσφαλμένη προϋπόθεση ως προς τις εκπομπές NO₂, ενώ, κατά το μέρος που αφορά τις εκπομπές μονοξειδίου του άνθρακα, η νομοθεσία (Παράρτημα XI υπό Β. της αυτής κυα Η.Π. 14122/549/Ε. 103/2011) δεν επιβάλλει αναφορά ωριαίας συγκέντρωσης, αλλά αρκείται στις ανά οκτάωρο εκπομπές του ρύπου αυτού, επομένως, δεν απαιτείται το μοντέλο να μπορεί να υπολογίσει ωριαία συγκέντρωση CO. Σημειωτέον δε ότι, ειδικώς για την πόλη των Σερρών, η οποία βρίσκεται σε μεγαλύτερη απόσταση από το Σταθμό σε σχέση με το Κωνσταντινάτο ή άλλους μικρούς οικισμούς, προκύπτουν πολύ χαμηλές συγκεντρώσεις ρύπων (βλ. σελ. 31 του Παραρτήματος 8.1). Υπό τα δεδομένα αυτά, όλοι οι λόγοι που αναφέρθηκαν στην προηγούμενη σκέψη, υπό στοιχ. α' έως δ,' είναι απορριπτέοι.

60. Επειδή, σε σχέση με την εφαρμογή και πάλι της οδηγίας 2010/75/ΕΕ (κυα 36060/1155/Ε. 103/2013, Β' 1450) και ειδικώς ως προς τη χρήση βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών, προβάλλονται οι εξής λόγοι: α/ ότι, ενόψει των μεγάλων ποσοτήτων χημικών ουσιών που παράγονται, δεν παρέχονται στη ΜΠΚΕ πληροφοριακά στοιχεία σχετικά με το αν θα χρησιμοποιηθούν, στο Σταθμό Συμπίεσης, βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, σύμφωνα με την οδηγία 2010/75/ΕΕ, β/ ότι δεν συσχετίζεται η τεχνολογία λειτουργίας των σταθμών συμπίεσης με τα ισχύοντα συμπεράσματα βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών (ΒΔΤ) του ευρωπαϊκού γραφείου βέλτιστων τεχνολογιών IPPC (BREF), τα οποία, σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ. 3 της οδηγίας, αποτελούν τη βάση για τον καθορισμό των όρων της άδειας (βλ. άρ. 11 της κυα 36060/1155/Ε.103/2013), γ/ ότι δεν τεκμηριώνεται αν οι αναφερόμενες τιμές εκπομπών ρύπων θα προέκυπταν και κατόπιν χρήσης βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών, δεδομένου ότι το έγγραφο αναφοράς του γραφείου βέλτιστων τεχνολογιών IPPC (BREF), το οποίο χρησιμοποιεί ο κύριος του έργου ως βάση για την κατάρτιση του επιστημονικού μοντέλου διασποράς αέριων ρύπων του Παραρτήματος 8.1, περιγράφει κυρίως τις εφαρμοζόμενες τεχνικές, όπως άλλωστε προκύπτει από τον ορισμό, στο σημείο 11 του άρθρου 3 της ΚΥΑ, του «εγγράφου αναφοράς ΒΔΤ», δ/ ότι δεν αρκεί η παραπομπή του Μοντέλου Διασποράς Ρύπων σε μη ταυτοποιημένο χρονολογικά έγγραφο αναφοράς (BREF), που αποδεικνύει ότι το μονοξείδιο του άνθρακα και τα οξείδια του αζώτου είναι οι

μόνοι εκπεμπόμενοι ρύποι, διότι θα έπρεπε να μνημονεύεται το απαιτούμενο, χρονολογικά ταυτοποιημένο και “νομικά και επιστημονικά κυρίαρχο”, κατά την άποψη των αιτούντων, έγγραφο “συμπερασμάτων βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών», ε/ ότι η ΜΠΚΕ δεν περιγράφει εναλλακτικές λύσεις ή μέτρα αποφυγής ή μείωσης της ρύπανσης (που θα επιτύγχανε π.χ. με τη χρήση ΒΔΤ) και σ/ ότι η ΑΕΠΟ δεν καθορίζει όρους σύμφωνα με τα συμπεράσματα ΒΔΤ (BREF). Στη συνέχεια, προβάλλεται ότι, αν και στη ΜΠΚΕ αναφέρεται ότι οι αεριοστρόβιλοι θα λειτουργούν σύμφωνα με το πρότυπο της EASEE [Ευρωπαϊκής Ένωσης Απλοποίησης της Ανταλλαγής Ενέργειας], αφενός, δεν παρέχονται πληροφορίες επί του ζητήματος αν το πρότυπο αυτό συγκαταλέγεται στα συμπεράσματα βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών, κατά την έννοια της οδηγίας 2010/75/ΕΕ, και, αφετέρου, στο κεφ. 4 «Περιγραφή του έργου», δεν παρατίθεται το πρότυπο αυτό της EASEE, αλλά «γίνεται αναφορά στις προδιαγραφές και απαιτήσεις της ETAA, η οποία απαιτεί συμμόρφωση με τα εκάστοτε ισχύοντα ευρωπαϊκά πρότυπα, τα οποία, στη συγκεκριμένη περίπτωση, ορίζονται από τα συμπεράσματα των Βέλτιστων Διαθέσιμων Τεχνικών της οδηγίας 2010/75».

61. Επειδή, στις σελ. 19 επ. του κεφ. 4 της ΜΠΚΕ, αναφέρεται ότι «Η Απαίτηση Επίδοσης της ETAA (EBRD: European Bank for Reconstruction and Development) σχετικά με την Πρόληψη και Περιορισμό της Ρύπανσης PR3 θέτει τις απαιτήσεις του σχεδιασμού του Έργου. Σύμφωνα με αυτή την απαίτηση, η ETAA απαιτεί συμμόρφωση με τα αντίστοιχα Ευρωπαϊκά Πρότυπα και εθνικές νομοθεσίες. Σε περίπτωση που δεν υπάρχουν σχετικά Ευρωπαϊκές απαιτήσεις για ένα έργο, αναμένεται να εφαρμοστούν άλλες διεθνείς ορθές πρακτικές σχεδιασμού όπως οι Οδηγίες Υγιεινής, Ασφάλειας και Περιβάλλοντος του Ομίλου της Διεθνούς Τράπεζας (WBG HSE)». Περαιτέρω, βεβαιώνεται ότι θα χρησιμοποιηθούν οι βέλτιστες «δυνατές» τεχνικές (υπό την έννοια των διαθέσιμων τεχνικών) και, στο Πλαίσιο 4-1 [«Κώδικες Σχεδιασμού του Κυρίως Αγωγού»], ορίζεται ότι, εκτός από τον προμνησθέντα «Τεχνικό Κανονισμό», θα εφαρμοσθεί και το πρότυπο EN1594:2009 «Gas supply systems - Pipelines for maximum operating pressure over 16 bar - Functional requirements». Επίσης, στο Πλαίσιο 4-2 αναφέρεται ότι «Ο σχεδιασμός του Έργου θα ακολουθήσει τις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές», γίνεται παραπομπή σε ευρωπαϊκά πρότυπα [EN ISO 3183, EN ISO 12327, EN ISO 12732, EN ISO 14141, EN ISO 12954, EN ISO 14780, EN ISO 21329, EN 12186, EN 1776, DNV RP F105, CEN/TS 15174] και γίνεται δεκτό ότι «Το σύνολο του συστήματος του αγωγού (συμπεριλαμβανομένων των σταθμών) θα σχεδιασθεί σύμφωνα με τους ισχύοντες Ευρωπαϊκούς Κώδικες και Πρότυπα, υποστηριζόμενο από Ελληνικά Πρότυπα. - EN 12583 ... Οι κώδικες και τα πρότυπα σχετικά με τον θόρυβο και τους αέριους ρύπους που θα χρησιμοποιηθούν περιλαμβάνουν (χωρίς να είναι περιοριστικά) τα ακόλουθα παραδείγματα στο Πλαίσιο 4-3. Πλαίσιο 4-3 Ισχύοντα Πρότυπα, Κώδικες και Οδηγίες Σχετικές με την Προστασία του Περιβάλλοντος ... Ο σχεδιασμός του Έργου θα ακολουθήσει τις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές ... EN ISO 4871 D ... EN 21680 ... ISO Standards ... Οι κύριοι κώδικες και πρότυπα σχετικοί με την ασφάλεια που θα ισχύσουν περιλαμβάνουν (χωρίς να είναι περιοριστικά) τα ακόλουθα παραδείγματα στο Πλαίσιο 4-4. Πλαίσιο 4-4 Κύρια Ισχύοντα Πρότυπα, Κώδικες και Οδηγίες Σχετικές με Θέματα Ασφάλειας. - CEN/TS 15173 Frame of reference regarding Pipeline Integrity Management System; - CEN/TS 15174 Guideline for Safety

Management Systems for natural gas transmission pipelines ...». Στο τέλος του Κεφαλαίου που αφορά τις Προδιαγραφές του Ομίλου Παγκόσμιας Τράπεζας (WBG), ως προς το Περιβάλλον, την Υγιεινή και την Ασφάλεια, περιέχεται η διαπίστωση ότι «Τα παραπάνω κατ' αρχάς ευθυγραμμίζονται με τις απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης. Επιπρόσθετα οι γενικές οδηγίες Υγιεινής, Ασφάλειας και Περιβάλλοντος της IFC (κεφ. 1.1 Αέριοι Ρύποι και Μέση Ποιότητα Αέρα: Πίνακας 1.1.2) περιλαμβάν[ουν] ως όρια αέριων ρύπων για αεριοστρόβιλους για αζωτοξείδια (NOx) τα 50 mg/Nm³, με τα οποία ευθυγραμμίζονται οι αεριοστρόβιλοι του Σταθμού Συμπίεσης του TAP». Υπό τα δεδομένα αυτά, προκύπτει ότι χρησιμοποιούνται οι βέλτιστες διαθέσιμες πρακτικές, τα ευρωπαϊκά πρότυπα και κώδικες και υιοθετούνται τα τεχνικά και περιβαλλοντικά μέτρα που αυτά επιβάλλουν, μετά την εφαρμογή των οποίων αναμένεται η έκλυση των συγκεκριμένων, νόμιμων, εκπομπών που υπολογίζει η μελέτη του ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος», και αβασίμως προβάλλονται ισχυρισμοί περί του αντιθέτου. Ο δε ειδικότερος λόγος κατά τον οποίον δεν συσχετίζεται η τεχνολογία λειτουργίας των σταθμών συμπίεσης ή δεν τίθενται περιβαλλοντικοί όροι σύμφωνα με τα ισχύοντα «συμπεράσματα» βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών (BREF), όπως ορίζονται στο σημείο 12 του άρθρου 3 της ανωτέρω κυα 36060/1155/Ε. 103/2013 (Β' 1450), πρέπει να απορριφθεί, διότι δεν προβάλλεται κατά τρόπο συγκεκριμένο, ούτε προκύπτει, ότι είχαν εκδοθεί τέτοια συμπεράσματα· αντιθέτως μάλιστα, η Διοίκηση και η παρεμβαίνουσα υποστηρίζουν ότι δεν είχαν ακόμη, κατά τον κρίσιμο χρόνο, αποτυπωθεί συμπεράσματα ΒΔΤ για τους σταθμούς συμπίεσης, ώστε να γίνει συσχετισμός ή να αναφερθούν στην προσβαλλόμενη ΑΕΠΟ. Περαιτέρω, η έλλειψη αναφοράς λεπτομερέστερων στοιχείων (αριθμού πρωτοκόλλου και ημερομηνίας) του εγγράφου αναφοράς ΒΔΤ δεν αποτελεί πλημμέλεια της Μελέτης Διασποράς Ρύπων, ούτε, κατ' επέκταση της ΜΠΚΕ και της προσβαλλόμενης ΑΕΠΟ, εφόσον και η αιτούσα ομολογεί ότι, πάντως, η μελέτη του ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος έχει λάβει υπόψη το σχετικό έγγραφο αναφοράς. Τέλος, αναφέρεται μεν στο Παράρτημα 8.1 ότι οι αεριοστρόβιλοι θα λειτουργούν με καύσιμο αέριο «σύμφωνα με το πρότυπο της ΕΑΣΕΕ (Ευρωπαϊκή Ένωση Απλοποίησης της Ανταλλαγής Ενέργειας)», όμως η μη ειδικότερη περιγραφή των απαιτήσεων του προτύπου αυτού δεν αποτελεί ουσιώδη πλημμέλεια, αν ληφθεί υπόψη ότι -πέραν της προαναφερθείσης επαρκούς περιγραφής των προτύπων κατασκευής και λειτουργίας του συστήματος, συμπεριλαμβανομένων των Σταθμών Συμπίεσης- βεβαιώνεται στη ΜΠΚΕ το ζητούμενο από πλευράς εφαρμογής της νομοθεσίας περί ΒΔΤ και εκλύσεων ρύπων στην εγκατάσταση, ότι δηλ. «οι συγκεντρώσεις των εκπομπών CO και Nox» των Σταθμών «ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της [οδηγίας] 2010/75 για τους αεριοστρόβιλους (Παράρτημα V, Μέρος 2, Αρ. 6)» (βλ. και πίνακα 3-8 «Ρυθμοί εκπομπής και σύσταση ρύπων στις Σέρρες (GCS01)», όπου υπολογίζονται ο Κανονικοποιημένος ρυθμός ροής (Ξηρά βάση - 15% O₂) [Nm³/h], η Συγκέντρωση [mg/Nm³] για NOx, CO, και ο Ρυθμός Εκπομπής [kg/h] για NOx, CO).

62. Επειδή, οι αιτούντες προβάλλουν ότι μη νομίμως εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση, παρά το γεγονός ότι δηλώνεται στη ΜΠΚΕ ότι «δεν θα εφαρμοσθεί η καθαρότερη παραγωγή», παρά δηλ. την ομολογία ότι δεν θα εφαρμοσθούν οι απαιτήσεις της ΕΤΑΑ, προς τις οποίες υποτίθεται ότι εναρμονίζεται το έργο, και οι

εν γένει απαιτήσεις περιβαλλοντικής προστασίας. Όπως, όμως, προκύπτει από τον Πίνακα 4-2 «Αξιολόγηση των Σταθμών Συμπίεσης έναντι των Προτύπων EBRD» του κεφ. 4 της ΜΠΚΕ [«Περιγραφή του έργου»], η απαίτηση PR3, παρ. 11, της ΕΤΑΑ περιγράφεται ως εξής: «- Αποφυγή απελευθέρωσης ρύπων και όταν η αποτροπή δεν είναι δυνατή, ελαχιστοποίηση ή έλεγχος της απελευθέρωσης (έχει εφαρμογή στη συνήθη λειτουργία, σε έκτακτα περιστατικά και σε ατυχηματικές καταστάσεις με δυνατότητα τοπικών, περιφερειακών ή διασυνοριακών επιπτώσεων). - Εξέταση και ενσωμάτωση στη λειτουργία μέτρων για καλύτερη ενεργειακή απόδοση και μέτρα για την προστασία των υδάτων και άλλων πόρων, σε συμφωνία με τις αρχές καθαρότερης παραγωγής». Στην επόμενη στήλη του πίνακα, που αποτυπώνει την «Απόκριση του Σχεδιασμού του Έργου», αναφέρεται, αντιστοίχως, ότι: «- Εκτός από τους αέριους ρύπους που προέρχονται από την καύση του αερίου κανέναν άλλος ρύπος δεν προβλέπεται να εκλυθεί. Η ασφάλεια της μονάδας είναι μέρος του σχεδιασμού και της επιλογής θέσης του σταθμού συμπίεσης. - Για την ενεργειακή απόδοση δες παρακάτω (Η καθαρότερη παραγωγή δεν εφαρμόζεται στη περίπτωση μας αφού ο σταθμός συμπίεσης δεν είναι μονάδα παραγωγής)». Όπως υποστηρίζει η παρεμβαίνουσα και συνάγεται κατ' αρχήν από το προαναφερθέν περιεχόμενο της ΜΠΚΕ, η συμφωνία με τις αρχές της καθαρότερης παραγωγής αντιστοιχίζεται προς την εξέταση μέτρων για την καλύτερη ενεργειακή απόδοση, την προστασία του νερού και άλλων πόρων, άρα η εφαρμογή της «καθαρότερης παραγωγής» φαίνεται να συναρτάται με τις μεθόδους που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στο πλαίσιο αυτό της ενεργειακής απόδοσης της μονάδας. Ως εκ τούτου, η απαίτηση PR3, παρ. 11, της ΕΤΑΑ δεν αφορά τη λειτουργία του κρινόμενου Σταθμού Συμπίεσης, όπου δεν παράγεται ή συμπαράγεται ενέργεια ή θερμότητα, παρά μόνον διατηρείται ή αυξάνεται η πίεση του μεταφερομένου αερίου, η δε μη υιοθέτηση της μεθόδου της «καθαρότερης παραγωγής» δεν υποδηλώνει ότι ο Σταθμός θα λειτουργεί με υποδεέστερες περιβαλλοντικές παραμέτρους, όπως αβασίμως υπολαμβάνουν οι αιτούντες. Κατόπιν αυτών, ο προαναφερθείς λόγος πρέπει να απορριφθεί, ενώ απαραδέκτως αμφισβητούνται περαιτέρω οι προεκτεθείσες τεχνικές απαιτήσεις και εκτιμήσεις της ΜΠΚΕ σε σχέση με τη συμμόρφωση προς τα πρότυπα της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (ΕΤΑΑ - EBRD).

63. Επειδή, προβάλλεται ότι, κατά παράβαση των άρθρων 11, 12, 14 και 15 της οδηγίας 2010/75/ΕΕ (: άρθρων 9, 10, 11 και 12 της κυα 36060/1155/Ε.103/13.6.2013, Β' 1450) και του άρθρου 2 παρ. 4 της ΥΑυα 48963/5.10.2012 (Β' 2703), σε συνδυασμό με το στοιχ. 1.1 του Παραρτήματος Β.Ι, το στοιχ. 1α' του Παραρτήματος Β.ΙΙ και τα στοιχ. 1-13 του Παραρτήματος Β.ΙΙΙ της υπουργικής αυτής απόφασης, i. ούτε ο κύριος του έργου προβλέπει την υποχρέωση συνεχούς μέτρησης των συγκεντρώσεων SO₂, NO_x και σκόνης στα απαέρια, της θερμοκρασίας, της πίεσης και της περιεκτικότητας σε οξυγόνο και υδρατμούς των απαερίων, ii. ούτε η ΑΕΠΟ καθορίζει, ως όφειλε, ανώτατες οριακές τιμές εκπομπών και απαιτήσεις παρακολούθησης για το διοξείδιο του αζώτου (NO₂), το μονοξείδιο του άνθρακα (CO), τις πτητικές οργανικές ενώσεις (VOC), τα αιωρούμενα σωματίδια με διάμετρο μικρότερη των 10 μικρομέτρων (PM₁₀), το διοξείδιο του θείου (SO₂) και τους επιβλαβείς αέριους ρύπους (HAPs). Οι λόγοι αυτοί είναι απορριπτέοι, διότι : Α. η ίδια η ΑΕΠΟ, στην παρ. 3, παραπέμπει στις «οριακές τιμές και τα κρίσιμα

επίπεδα ποιότητας της ατμόσφαιρας» της κυα 14122/549/Ε103/24.3.2011 (Β' 488), με την οποία καθορίζονται μέτρα για τη βελτίωση της ποιότητας της ατμόσφαιρας, σε συμμόρφωση προς τις διατάξεις της οδηγίας 2008/50/ΕΚ, και, στην παρ. 5.5.3, προβλέπει την υποβολή ετήσιας έκθεσης περιβαλλοντικής παρακολούθησης, στο τέλος Μαρτίου κάθε έτους, από το φορέα του έργου προς την περιβαλλοντική αρχή, και Β. στον πίνακα 9-7 του κεφαλαίου 9 της ΜΠΚΕ (σελ. 77), περιγράφονται τα εξής μέτρα περιβαλλοντικής παρακολούθησης του έργου, τα οποία εγκρίνονται με την προσβαλλόμενη ΑΕΠΟ (βλ. π.ο. 5.4.3) και αποτελούν, κατά λογική ακολουθία, όρο αυτής: α. «Η παρακολούθηση των εκπομπών αερίων θα πραγματοποιείται μέσω ενός συστήματος Συνεχούς Παρακολούθησης Εκπομπών (CEM) στις πηγές των εκπομπών (καπνοδόχων)», με παραμέτρους παρακολούθησης τη θερμοκρασία, την ταχύτητα εξόδου, τους ρύπους CO, NOx (που εκπέμπονται) και την περιεκτικότητα (%) σε οξυγόνο, και β. «Συνεχής Παρακολούθηση της ποιότητας του αέρα της γειτονικής των ... GCS01 περιοχής για να εξασφαλιστεί ότι δεν υπάρχει καμία επίδραση για περίοδο 1-2 χρόνων [σε ό,τι αφορά τους ρύπους] CO, NOx» (βλ. και κεφ. 8.2.5 της ΜΠΚΕ για την παρακολούθηση των εκπομπών αερίων που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου και την υποβολή ετήσιας έκθεσης στην αρμόδια περιβαλλοντική αρχή). Εφόσον, άλλωστε, στη μελέτη γίνεται δεκτό ότι δεν εκπέμπονται άλλοι ρύποι, αβασίμως προβάλλεται ότι έπρεπε να θεσπισθούν τιμές ή όροι για τη μέτρηση και παρακολούθηση εκπομπών των ρύπων VOC, PM10, SO2 και HAPs. Ισχυρίζονται οι αιτούντες, επίσης, ότι δεν αιτιολογείται η παράλειψη της ΑΕΠΟ να επιβάλει ανώτατες οριακές τιμές βάσει ΒΔΤ, για τους ρύπους NO2, CO, VOC, PM10, SO2, HAPs, παρά το γεγονός ότι αυτό απαιτείται για τις ενεργειακές βιομηχανίες με εγκαταστάσεις καύσης συνολικής ονομαστικής θερμικής ισχύος ίσης ή μεγαλύτερης των 50 MW, όπως η επίμαχη. Και ο λόγος αυτός πρέπει να απορριφθεί, διότι, για μεν τους μη εκπεμπόμενους ή αμελητέους ρύπους (VOC, PM10, SO2, HAPs), δεν υφίσταται καν τέτοια παράλειψη, για δε τους πράγματι εκπεμπόμενους ρύπους (NO2, CO), η σχετική παράλειψη δεν αποτελεί πλημμέλεια που οδηγεί σε ακύρωση της ΑΕΠΟ, εφόσον η Μελέτη Διασποράς Ρύπων του ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος βεβαιώνει ότι επιτυγχάνεται το σκοπούμενο από την οδηγία 2010/75/ΕΕ αποτέλεσμα, ότι, δηλαδή, βάσει των αποτελεσμάτων του πίνακα 3-8 «Ρυθμοί εκπομπής και σύσταση ρύπων στις Σέρρες (GCS01)», «οι συγκεντρώσεις των εκπομπών CO και NOx ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της [οδηγίας] 2010/75 για τους αεριοστρόβιλους (Παράρτημα V, Μέρος 2, Αρ. 6)», «στο σημείο όπου οι εκπομπές εξέρχονται από την εγκατάσταση». Οίκοθεν νοείται ότι, πέραν της συμμόρφωσης προς την οδηγία 2008/50/ΕΚ, που επιτάσσεται στο σώμα της ΑΕΠΟ, η τήρηση των απαιτήσεων και προδιαγραφών της οδηγίας 2010/75/ΕΕ αποτελεί ομοίως υποχρέωση της παρεμβαίνουσας και ότι η τυχόν παράβαση αυτών συνεπάγεται την επιβολή κυρώσεων, που μπορούν να φτάσουν μέχρι την ανάκληση της περιβαλλοντικής αδειοδότησης του Σταθμού Συμπίεσης των Σερρών.

64. Επειδή, προβάλλεται ότι δεν παρατίθεται και δεν αξιολογείται η επιστημονική βιβλιογραφία της χημικής και φαρμακευτικής επιστήμης για την αιτιώδη σχέση μεταξύ της εκπομπής των προαναφερθεισών χημικών ουσιών (ΑΣ, NOx, τροποσφαιρικό όζον, SO2, CO, VOC) και της επίδρασής τους στην υγεία του

ανθρώπου και ιδιαίτερα των ευαίσθητων αποδεκτών (όπως τα παιδιά), ούτε συσχετίζεται η βιβλιογραφία αυτή με το συγκεκριμένο έργο. Για τις επιπτώσεις των αέριων ρύπων στην ανθρώπινη υγεία από τη λειτουργία του σταθμού συμπίεσης, οι αιτούντες επικαλούνται μελέτη που εκπονήθηκε από ένα χημικό - φαρμακοποιό και ένα φαρμακοποιό, στην οποία σημειώνονται, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα: α. ότι αναφέρεται στη ΜΠΚΕ ότι εκπέμπονται κυρίως οξείδια του αζώτου και μονοξείδιο του άνθρακα, όμως οι ρύποι αυτοί δεν τελούν υπό συνθήκες αδράνειας και, λόγω των υψηλών θερμοκρασιών, που πυροδοτούν σειρά από αλυσιδωτές χημικές αντιδράσεις, προκύπτουν τελικά ΑΣ 2,5, NO_x, O₃, SO₂, CO, VOC, β. ότι οι μονάδες καύσης φυσικού αερίου εκπέμπουν μεν χαμηλότερα επίπεδα διοξειδίου του θείου και οξειδίων του αζώτου, όμως συμβάλλουν στην όξινη βροχή και στη δημιουργία τροποσφαιρικού όζοντος, που μπορούν να βλάψουν τα δάση και τις γεωργικές καλλιέργειες. γ. ότι μεγάλη πηγή ανησυχίας προκαλούν τα πολύ λεπτά σωματίδια, τα οποία ναι μεν, στις μονάδες που χρησιμοποιούν αέριο, μειώνονται κατά 10% σε σχέση με τις μονάδες που χρησιμοποιούν λιθάνθρακα, όμως το 77% αυτών είναι επικίνδυνα πολύ μικρά σωματίδια και δεν μπορούν να μετρηθούν κατά την έξοδο από την καμινάδα, ενώ δεν έχει βρεθεί ασφαλές όριο από ιατρικές μελέτες για την έκθεση σε αυτά, δ. ότι υπάρχουν δυσμενείς επιπτώσεις στην υγεία από την εκπομπή NO_x, O₃, SO₂, CO, VOC και ότι είναι τελείως άγνωστο το αθροιστικό αποτέλεσμα όλων αυτών των ρύπων και ε. ότι δεν περιγράφονται μέτρα μείωσης, αποφυγής και αντιστάθμισης των δυσμενών επιπτώσεων από τις συγκεντρώσεις και το ρυθμό εκπομπής NO_x και CO, ούτε μέτρα ή πρόγραμμα παρακολούθησης των τιμών αυτών. Συναφώς προβάλλεται ότι δεν λαμβάνονται μέτρα αντιστάθμισης ή μείωσης των ανωτέρω συνολικών δυσμενών επιπτώσεων στην ατμόσφαιρα, ούτε εξετάζονται εναλλακτικές λύσεις που θα οδηγούσαν σε χαμηλότερες τιμές ρύπανσης του ατμοσφαιρικού αέρα στις ως άνω περιοχές, και ότι παραβιάζεται κατά τούτο η αρχή της αναλογικότητας. Οι λόγοι αυτοί πρέπει να απορριφθούν, διότι οι εκπομπές του Σταθμού Συμπίεσης (μόνον NO₂/NO_x και CO, όχι δε και των άλλων ρύπων που αναφέρουν οι αιτούντες) ευρίσκονται, όπως προκύπτει από τη Μελέτη του Κέντρου «Δημόκριτος», εντός των νομίμων ορίων και αποτελούν, ως εκ τούτου, ανεκτές, σύμφωνα με τις οδηγίες 2008/50/EK και 2010/75/EE, εκπομπές, οι οποίες και θα παρακολουθούνται κατά τη λειτουργία του έργου (βλ. προηγούμενη σκέψη), अपαραδέκτως δε αμφισβητείται η ουσιαστική εκτίμηση της ΜΠΚΕ και της Διοίκησης, που στηρίζονται σε Μελέτη αναγνωρισμένου ερευνητικού Κέντρου, και γίνεται επίκληση της προαναφερθείσης μελέτης φαρμακοποιού και χημικού - φαρμακοποιού, και μάλιστα το πρώτον ενώπιον του Δικαστηρίου. Εξ άλλου, λόγω της εφαρμογής βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών και ευρωπαϊκών προτύπων και της παρακολούθησης των εκπομπών, αβασίμως προβάλλεται ότι δεν λαμβάνονται εναλλακτικά μέτρα μείωσης των επιπτώσεων στον αέρα, οι οποίες, σε κάθε περίπτωση, αποτελούν ανεκτές κατά τη νομοθεσία εκπομπές.

65. Επειδή, οι επιπτώσεις στην αισθητική και το τοπίο από τη λειτουργία του Σταθμού Συμπίεσης GCS01 περιγράφονται στο κεφάλαιο 8.6.3.1.1 της ΜΠΚΕ ως μόνιμες, δεδομένου ότι απαιτείται μεγαλύτερη αποψίλωση εκτάσεων και τα κτήρια του σταθμού θα είναι περισσότερο εμφανή στην περιοχή. Περαιτέρω, η εκτίμηση της οπτικής όχλησης του Σταθμού πραγματοποιήθηκε με τον

υπολογισμό «Ζώνης Οπτικής Επίδρασης» (σχήμα 8-9 και παράρτημα 6.6.4 «Μελέτη Υφιστάμενης Κατάστασης Τοπίου», ιδίως σελ. 179) και η ΜΠΚΕ καταλήγει στα ακόλουθα (σελ. 132 του κεφ. 8): «Η καμινάδα ύψους 70 m είναι ορατή (παρόλη την λεπτή και απομονωμένη δομή της) από μια ευρύτερη περιοχή που περιλαμβάνει τα περισσότερα από τα γύρω χωριά. Τα επίπεδα χαρακτηριστικά της ευρύτερης μορφολογίας της περιοχής δεν παρέχουν σχεδόν καμία ορατότητα των χαρακτηριστικών του σταθμού. Όλοι οι οικισμοί στην ευρύτερη περιοχή βρίσκονται σε απόσταση μεγαλύτερη από 1,5 km. από τα όρια του σταθμού GCS01. Συνολικά, το μέγεθος των επιπτώσεων θεωρείται χαμηλό». Παρ' όλα αυτά, προβλέπονται ειδικά μέτρα αντιμετώπισης στο κεφ. 8.6.3.2 της ΜΠΚΕ (σελ. 135), όπως ο κατάλληλος σχεδιασμός των κτηρίων, προκειμένου να εναρμονίζονται με το τοπίο, και η κατάλληλη φύτευση βλάστησης δίπλα στο Σταθμό ώστε να μειωθούν οι οπτικές επιπτώσεις σε μακροπρόθεσμη βάση, και οι σχετικές υπολειμματικές επιπτώσεις αξιολογούνται ως μέτριες, με την αιτιολογία ότι «η δομή του κτιρίου και η καμινάδα ξεχωρίζουν στο τοπίο». Κατά συνέπεια, η προσβαλλόμενη απόφαση είναι νομίμως και επαρκώς αιτιολογημένη ως προς την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του Σταθμού Συμπίεσης των Σερρών στην αισθητική και το τοπίο, τα δε περί του αντιθέτου προβαλλόμενα είναι απορριπτέα ως αβάσιμα. Εξ άλλου, αβασίμως προβάλλονται ειδικότερες αιτιάσεις σχετικώς με την εσφαλμένη αποτύπωση του Σταθμού προς τα Βόρεια του Νέου Σκοπού, ενώ είναι στα Δυτικά. Και τούτο διότι η ΜΠΚΕ και η Διοίκηση εκτίμησαν και τους παράγοντες της απόστασης των οικισμών και της μορφολογίας της περιοχής, ρητώς δε αναφέρεται ότι ο Σταθμός είναι ορατός από τον οικισμό του Νέου Σκοπού, με αποτέλεσμα να είναι άνευ σημασίας η τυχόν εσφαλμένη αποτύπωση του Σταθμού στα Βόρεια του Νέου Σκοπού.

66. Επειδή, στο κεφ. 8 της ΜΠΚΕ παρουσιάζονται οι επιπτώσεις στο ακουστικό περιβάλλον κατά τη λειτουργία του έργου και αναφέρονται τα ακόλουθα: «Οι μόνες τακτικές εκπομπές θορύβου κατά τη διάρκεια της λειτουργίας θα δημιουργηθούν από την λειτουργία των Σταθμών Συμπίεσης (αρχικά μόνο του GCS00 κοντά στους Κήπους, και στην επόμενη φάση ανάπτυξης του έργου, δηλαδή των 20 bcm/έτος, του GCS01, κοντά στις Σέρρες). Για την εκτίμηση των επιπτώσεων θορύβου κατά τη λειτουργία και των δύο σταθμών GCS00 και GCS01, έχει προετοιμαστεί ένα ειδικό μοντέλο διάχυσης θορύβου από την εταιρεία ... το Φεβρουάριο και Μάρτιο 2013 (βλ. Παράρτημα ... 8.3 Μελέτη Ελέγχου Θορύβου GCS01 ...) Στο Σχήμα 8-4 παρουσιάζεται ο χάρτης ισοθορυβικών καμπυλών και οι ευαίσθητοι αποδέκτες για το σταθμό GCS01. Επισημαίνεται ότι ο GCS01 θα αναπτυχθεί αρχικά ως σταθμός ξεστοπαγίδας, με σπάνιες ή καθόλου εκπομπές θορύβου. Ο GCS01 θα παράγει εκπομπές θορύβου μόνο κατά την τελική φάση ανάπτυξης του έργου 20 bcm/έτος ... Και για τους δύο σταθμούς ... έχει υπολογιστεί μέσω του μοντέλου ότι ο επιπλέον θόρυβος δεν θα υπερβεί τα 3 dB(A) (όριο το οποίο έχει θεσπιστεί από τον IFC) για το επίπεδο θορύβου υποβάθρου οποιουδήποτε κοινωνικού αποδέκτη (... Πίνακας 8-16 για τον GCS01)». Στη συνέχεια, στον Πίνακα 8-16 παρουσιάζεται ο θόρυβος λειτουργίας σε ευαίσθητους αποδέκτες για τον GCS01 (στα χωριά Κρίνος, Κωνσταντινάτο και Νεοχώρι) και στην περιγραφή του σταθμού. Όπως αναφέρεται, «Σύμφωνα με το μοντέλο, τα επίπεδα θορύβου στη γραμμή περιφράξης του οικοπέδου δεν αναμένεται να

υπερβούν το μέγιστο όριο θορύβου των 65 dB(A) για «περιοχές με επικρατέστερα βιομηχανικά χαρακτηριστικά» όπως καθορίζεται από την Ελληνική Νομοθεσία (ΠΔ 1180/81), ούτε το όριο των 45 dB(A) κατά τη διάρκεια της νύχτας. Ως εκ τούτου, με βάση την Εθνική Νομοθεσία, δεν κρίνεται απαραίτητη η λήψη επιπρόσθετων μέτρων αντιμετώπισης». Στο δε Πίνακα 8-17 οι εκτιμώμενες επιπτώσεις στους ως άνω τρεις οικισμούς κρίνονται ασήμαντες, με την αιτιολογία ότι δεν υπερβαίνουν τα 45 dB(A) κατά τη διάρκεια της νύχτας και ότι ο σταθμός δεν προκαλεί αύξηση του επιπέδου θορύβου υποβάθρου της τάξης άνω των 3 dB(A), κριτήριο που έχει τεθεί από τον IFC (Διεθνή Οργανισμό Χρηματοδότησης). Στο κεφ. 8.3.3.2 της ΜΠΚΕ, εκτίθενται τα μέτρα αντιμετώπισης των επιπτώσεων στο ακουστικό περιβάλλον, π.χ. μέτρα ελέγχου θορύβου μέσα στα κτήρια του σταθμού, που σχετίζονται με τον εξοπλισμό που εκπέμπει τον μεγαλύτερο θόρυβο, και αναφέρεται ότι η φύτευση βλάστησης στη γραμμή περίφραξης των Σταθμών Συμπίεσης μπορεί να εφαρμοσθεί ως μέτρο ελέγχου θορύβου, ενώ προβλέπεται και παρακολούθηση του θορύβου «στην περίφραξη των Σταθμών Συμπίεσης, σύμφωνα με την Εθνική Νομοθεσία και στους πλησιέστερους ευαίσθητους αποδέκτες, αν απαιτηθεί». Περαιτέρω, στην παρατιθέμενη στο Παράρτημα 8.3 της ΜΠΚΕ «Μελέτη Ελέγχου Θορύβου GSS01», παρουσιάζεται το μοντέλο θορύβου, που αναπτύχθηκε με τη χρήση ηχητικών δεδομένων υπό το δυσμενέστερο σενάριο λειτουργίας, σε πλήρη δυναμικότητα, και των πέντε μονάδων συμπίεσης αερίου (εκ των οποίων η μία είναι εφεδρική). Αφού έγιναν μετρήσεις του αρχικού επιπέδου θορύβου κατά τη νύχτα, στον Κρίνο, το Κωνσταντινάτο και το Νεοχώρι, εξήχθησαν τα προβλεπόμενα συνολικά επίπεδα θορύβου κατά τη νύχτα, στους οικισμούς αυτούς και σε διάφορες πλευρές της περίφραξης του Σταθμού. Όπως αναφέρεται στον Πίνακα 7-1 (σελ. 20) του Παραρτήματος 8.3., υπολογίστηκε πρόσθετο επίπεδο θορύβου κατά τη νύχτα, στα 60, 57,1 και 54,2 dB(A) στη δυτική, νότια και ανατολική πλευρά της περίφραξης του σταθμού, αντιστοίχως, και συνολικό επίπεδο θορύβου κατά τη νύχτα, στους οικισμούς Κρίνου, Κωνσταντινάτου και Νεοχωρίου, στα 30,3, 30,1 και 29,8 dB(A), αντιστοίχως.

67. Επειδή, το πδ/γμα 1180/1981 «Περί ρυθμίσεως θεμάτων αναγομένων εις τα της ιδρύσεως και λειτουργίας βιομηχανιών, βιοτεχνιών, πάσης φύσεως μηχανολογικών εγκαταστάσεων και αποθηκών και της εκ τούτων διασφάλισης περιβάλλοντος εν γένει» (Α' 293) ορίζει, στο άρθρο 2, τα εξής: «1. ... 5. Το ανώτατον επιτρεπόμενον όριον θορύβου, εκπεμπόμενο εις το περιβάλλον υπό των εγκαταστάσεων, καθορίζεται ως τούτο αναφέρεται εις τον κατωτέρω παρατιθέμενον πίνακα, μετρούμενον επί του ορίου του ακινήτου επί του οποίου κείται η εγκατάστασις». Σύμφωνα δε με τον Πίνακα 1, το ανώτατο επιτρεπόμενο όριο θορύβου ορίζεται ως εξής: «1. σε νομοθετημένες βιομηχανικές περιοχές, 70 dBA, 2. σε περιοχές όπου επικρατέστερο στοιχείο είναι το βιομηχανικό, 65 dBA, 3. σε περιοχές όπου επικρατεί εξ ίσου το βιομηχανικό και αστικό στοιχείο, 55 dBA, 4. σε περιοχές όπου επικρατεί το αστικό στοιχείο, 50 dBA». Όπως ορίζεται στο τέλος του εν λόγω Πίνακα του άρθρου 2, «Διά τας εγκαταστάσεις, τας ευρισκομένας εν επαφή μετά κατοικουμένων κτισμάτων, το ανώτατον επιτρεπόμενον όριον θορύβου καθορίζεται εις 45 dBA, ανεξαρτήτως της περιοχής εις ην ευρίσκεται η εγκατάστασις, μετρούμενον εντός του κατοικουμένου κτίσματος με ανοικτάς θύρας και παράθυρα». Με την κρινόμενη αίτηση προβάλλεται ότι η

προσβαλλόμενη απόφαση δεν είναι νόμιμη, διότι δεν προηγήθηκε ορθή και αιτιολογημένη εκτίμηση των επιπτώσεων του έργου σε σχέση με τα επίπεδα θορύβου. Και τούτο διότι, κατά τους αιτούντες, προκειμένου να τηρηθούν τα νόμιμα επίπεδα θορύβου σύμφωνα με το ως άνω πδ/γμα 1180/1981, έχουν παρερμηνευθεί οι χρήσεις γης της περιοχής και, ενώ η έκταση στην οποία θα εγκατασταθεί ο Σταθμός είναι εξ ολοκλήρου γεωργική και υπάρχουν και οικιστικές περιοχές σε απόσταση άνω των 1.800 μ., αυτή ορίζεται αυθαίρετα ως βιομηχανική. Επίσης, σε σχέση με την εφαρμογή του αυτού πδ/τος 1180/1981, προβάλλεται ότι οι μετρήσεις δεν είναι σύμφωνες με τον νόμο καθώς πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια μίας και μόνον νύχτας, δίπλα σε δρόμους, και όχι εντός της οικίας με ανοιχτά παράθυρα, όπως ορίζει το ως άνω πδ/γμα. Οι ισχυρισμοί αυτοί πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι, διότι: α) ενόψει των πιθανών, κατά τη ρύθμιση του πδ/τος 1180/81, κατατάξεων των περιοχών από πλευράς ορίων θορύβου (νομοθετημένες βιομηχανικές περιοχές, περιοχές όπου επικρατέστερο στοιχείο είναι το βιομηχανικό, περιοχές όπου επικρατεί εξ ίσου το βιομηχανικό και αστικό στοιχείο, περιοχές όπου επικρατεί το αστικό στοιχείο, εγκαταστάσεις εν επαφή με κατοικούμενα κτίσματα) και του γεγονότος ότι η έκταση όπου θα εγκατασταθεί ο Σταθμός Συμπίεσης των Σερρών είναι, όπως οι αιτούντες συνομολογούν, γεωργική, αυτή δεν μπορεί, πάντως, να χαρακτηριστεί ως περιοχή στην οποία «επικρατεί το αστικό στοιχείο», ή «εξ ίσου το βιομηχανικό και αστικό στοιχείο» (που οδηγούν, αντιστοίχως, σε ανώτατα όρια θορύβου 50 ή 55 dBA), β) ενόψει τούτου, νομίμως ο Σταθμός υπήχθη στην κατηγορία των περιοχών όπου επικρατέστερο στοιχείο είναι το βιομηχανικό, με ανώτατο όριο θορύβου τα 65 dBA και γ) σύμφωνα με το πδ/γμα 1180/1981, η υποχρέωση διενέργειας μέτρησης «εντός του κτίσματος με ανοικτάς θύρας και παράθυρα» αφορά την περίπτωση εγκαταστάσεων που βρίσκονται σε επαφή με κατοικημένα κτίσματα, περίπτωση που δεν συντρέχει εν προκειμένω, εφόσον η έκταση όπου θα εγκατασταθεί ο Σταθμός Συμπίεσης δεν γειτνιάζει με κατοικίες ή κατοικούμενα κτήρια, αλλά η εγγύτερη οικιστική περιοχή απέχει, όπως οι αιτούντες αποδέχονται, σχεδόν 2 χλμ.

68. Επειδή, η οδηγία 2003/10/EK «περί των ελάχιστων προδιαγραφών υγείας και ασφάλειας για την έκθεση των εργαζομένων σε κινδύνους προερχόμενους από φυσικούς παράγοντες (θόρυβος)» (L 42) ορίζει τα εξής: ...

69. Επειδή, προβάλλεται ότι, σύμφωνα με την παρατεθείσα στην προηγούμενη σκέψη οδηγία 2003/10/EK, το όριο των 85 dB αποτελεί το ανώτατο επίπεδο θορύβου σε εγκατάσταση απασχόλησης εργαζομένων που σηματοδοτεί την υποχρέωση ανάληψης δράσης εκ μέρους του κυρίου του έργου και ότι, κατά παράβαση της εν λόγω οδηγίας, δεν περιγράφονται συγκεκριμένα μέτρα μείωσης της ηχορρύπανσης του σταθμού και πρόγραμμα τεχνικών ή οργανωτικών μέτρων εντός των χώρων με πίεση ήχου 86-87 dB, όπου θα απασχοληθούν εργαζόμενοι, με σκοπό τη μείωση της έκθεσής τους σε θορύβους κάτω από τα 85 dB. Συναφώς οι αιτούντες υποστηρίζουν ότι η περιγραφή των ευαίσθητων αποδεκτών του θορύβου (Παράρτημα 8.3, πίνακας 4.1, σελ. 11) δεν είναι πλήρης, διότι σε αυτούς έπρεπε να συμπεριληφθούν οι ως άνω χώροι, όπου θα απασχοληθούν εργαζόμενοι. Οι λόγοι αυτοί πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι, διότι, στο άρθρο 3 παρ. 1β' της ως άνω οδηγίας, αναφέρονται μεν τα 85 dB(A) ως ανώτατο όριο θορύβου σε χώρους όπου απασχολούνται εργαζόμενοι, για την ανάληψη δράσης από τον εργοδότη, η τιμή,

όμως, αυτή συνδέεται με το μέσο όρο έκθεσης στο θόρυβο για μία εργάσιμη ημέρα οκτώ ωρών, ενώ, στην κρινόμενη περίπτωση, τα 86-87 dB αποτελούν επίπεδα ισχύος ήχου στην πηγή συγκεκριμένων μηχανημάτων [«Στάθμη Ηχητικής Ισχύος»] και δεν συνδέονται με το μέσο όρο έκθεσης εργαζομένου επί οκτάωρο σε τέτοιους θορύβους. Υπό τα δεδομένα αυτά, δεν παραβιάζονται οι διατάξεις της οδηγίας 2003/10/EK και δεν είναι παράνομη η λειτουργία του Σταθμού με τη συγκεκριμένη διάταξη μηχανημάτων, ούτε αναφέρεται άλλη διάταξη που επιβάλλει τη μνεία των χώρων αυτών μεταξύ των “ευαίσθητων αποδεκτών θορύβου” και τον υπολογισμό της στάθμης θορύβου εντός των χώρων αυτών. Επομένως, όλοι οι περί του αντιθέτου λόγοι είναι απορριπτέοι.

70. Επειδή, προβάλλεται ότι τα ανώτατα όρια θορύβου που τίθενται στον πίνακα 6 του Παραρτήματος 8.3 της ΜΠΚΕ (μελέτες ελέγχου θορύβου του σταθμού GSC01) δεν συνοδεύονται από μέτρα ελέγχου θορύβου, τα οποία θα εξασφάλιζαν την τήρηση των ορίων αυτών, και ότι η ΑΕΠΟ δεν προβλέπει συγκεκριμένα μέτρα, αλλά παραπέμπει αορίστως στην τήρηση των όρων που προτείνονται στη ΜΠΚΕ, με αποτέλεσμα να μην τίθενται όροι επαρκείς, ακριβείς, εφικτοί, δεσμευτικοί και ελέγξιμοι, κατά παράβαση του άρθρου 2 στοιχ. β' και ε' της ν.α 48963/5.10.2012 (Β' 2703). Οι λόγοι αυτοί πρέπει να απορριφθούν, εφόσον η ΑΕΠΟ, πέραν της γενικής παραπομπής στην υποχρέωση τήρησης των υποχρεώσεων που απορρέουν από το πδ/γμα 1180/1981 «για το θόρυβο που εκπέμπεται κατά τη φάση λειτουργίας του έργου» (βλ. π.ο. 4.2), νομίμως παραπέμπει στα προτεινόμενα από τη ΜΠΚΕ μέτρα αντιμετώπισης του θορύβου (μέτρα ελέγχου θορύβου του εξοπλισμού και φύτευση βλάστησης στη γραμμή περιφράξης του Σταθμού), τα οποία προφανώς κρίνει επαρκή, ενόψει και των εξής δεδομένων: α. της απόστασης του Σταθμού από τους οικισμούς (1.950 μ από το πλησιέστερο προς το Σταθμό σημείο του οικισμού του Κρίνου, 2.050 μ και 2.350 μ., αντιστοίχως, από τα αντίστοιχα σημεία του Κωνσταντινάτου και του Νεοχωρίου), β. της διαπίστωσης ότι δεν παρατηρείται υπέρβαση των νομίμων ορίων θορύβου στους οικισμούς πλησίον του Σταθμού, ούτε στα όρια της περιφράξης του Σταθμού και γ. της μη αύξησης του επιπέδου θορύβου υποβάθρου, μετά τη λειτουργία του Σταθμού, σε επίπεδα άνω του τεθέντος από τον Όμιλο της Παγκόσμιας Τράπεζας ορίου των 3 dB(A).

71. Επειδή, προβάλλεται ότι, αν και στη ΜΠΚΕ εντοπίζονται 35 σημεία εκπομπής θορύβου στις εγκαταστάσεις του σταθμού συμπίεσης και τίθεται, για καθένα από αυτά, ανώτατο όριο θορύβου, δεν έχει προηγηθεί λεπτομερής εξέταση των μέτρων ελέγχου θορύβου· τούτο δε, διότι, για 9 από αυτά, ορίζεται ότι τα μέτρα ελέγχου θορύβου θα εξασφαλισθούν από τον προμηθευτή του αντίστοιχου μηχανήματος, και για 11 σημεία προβλέπεται ότι τα μέτρα ελέγχου θορύβου θα περιγραφούν μεταγενεστέρως, στο πλαίσιο του λεπτομερούς σχεδιασμού. Ο λόγος αυτός προβάλλεται αβασίμως, δοθέντος ότι α/ όπως έγινε και προηγουμένως δεκτό, από τη λειτουργία του Σταθμού δεν αναμένεται υπέρβαση των νομίμων ορίων εκπομπής θορύβου, οπότε δεν απαιτούνται και εξειδικευμένα μέτρα αντιμετώπισης των επιπτώσεων, β/ νομίμως η ΜΠΚΕ παραπέμπει στους προμηθευτές κάποιων μηχανημάτων για την εξασφάλιση των ειδικότερων μέτρων ελέγχου του θορύβου, που θα στηρίζονται προφανώς στις τεχνικές προδιαγραφές και τις προδιαγραφές ελέγχου των μηχανημάτων αυτών, όπως δέχονται και οι αιτούντες, και γ/ ναι μεν προβλέπεται ότι, για κάποια μηχανήματα, η πρόβλεψη

μέτρων ελέγχου του θορύβου θα γίνει «στο πλαίσιο του λεπτομερούς σχεδιασμού», παραλλήλως, όμως, είτε γίνεται δεκτό ότι κατ' αρχήν δεν απαιτούνται μέτρα (π.χ. στην περίπτωση του «φίλτρου εισόδου του σταθμού»), είτε περιέχονται γενικές κατευθύνσεις στην ίδια τη μελέτη για το περιεχόμενο των μέτρων αυτών («πιθανότατα 100 mm ηχομονωτική κάλυψη», «πιθανότατα 200 mm ηχομονωτική κάλυψη», «πιθανότατα θα γίνει εγκιβωτισμός»).

72. Επειδή, ενόψει των προεκτεθέντων, η κρινόμενη αίτηση πρέπει να απορριφθεί και να γίνει δεκτή η παρέμβαση.

Διατακτικό: Απορρίπτει την αίτηση.